

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Kateřina Smutná

**INSTITUT ZELENÝCH KARET JAKO NÁSTROJ
LEGÁLNÍ IMIGRACE V POLITICKÉ DEBATĚ ČESKÉ
REPUBLIKY**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad

České Budějovice 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 27. dubna 2010

.....

Poděkování:

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Salimu Muradovi za cenné rady, metodické vedení a za odbornou pomoc při zpracování této bakalářské práce.

Anotační list bakalářské práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Autor: Kateřina Smutná

Katedra: společenských věd

Studijní program: B 1301 Geografie

Studijní obor: geografie pro veřejnou správu

Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad

Název: Institut Zelených karet jako nástroj legální pracovní imigrace
v politické debatě České republiky

Druh práce: bakalářská práce

Rok odevzdání: 2010

Počet stran: 74

Anotace:

Ve své bakalářské práci „ Institut zelených karet jako nástroj legální pracovní migrace v politické debatě České republiky“ analyzuji konkrétní okolnosti přijetí Institutu Zelených karet v Poslanecké sněmovně parlamentu ČR. Snažila jsem se zasadit toto téma do kontextu situací, které samotné přijetí provázely.

Domnívám se, že téma legální imigrace bude, na politické scéně, nabývat na významu, a proto je důležité vědět, jak k této problematice přistupují jednotlivé politické strany zastoupeny v PS PČR. Do práce jsem také zahrnula stanoviska nevládních organizací, které se legální či nelegální imigrace zabývají.

Práce se snaží být uceleným souborem postojů a názorů a komplexně vystihnout problematiku přijímání Institutu Zelených karet jak z pohledu vládních organizací tak nevládních společností.

Klíčová slova: migrace, zaměstnanost, trh práce, politické strany

Annotation:

In my thesis "The Institute for Green cards as a tool for legal labor migration in a political debate in the Czech Republic" I analyse the concrete circumstances of the adoption of the Institute for Green Card in the Chamber of Deputies. I tried to place this issue into the context of the situations that surrounded the adoption itself.

I believe that the issue of legal immigration will be becoming increasingly important on the political scene and therefore it is important to know how the political parties represented in the Chamber of Deputies approach to this issue. To my work I also included the opinions of NGOs dealing with problems of legal or illegal immigration. My thesis is trying to be a coherent set of attitudes and opinions and comprehensively grasp the problems with receiving of the Institute of Green Card from the perspective of both government agencies and non-governmental companies.

Keywords: migration, employment, labor market, political parties

Obsah

1. Úvod.....	7
1. 1. Vymezení tématu	7
1. 2. Zdůvodnění výběru tématu.....	9
1. 3. Cíle práce.....	9
1. 4. Struktura práce	10
1. 5. Vymezení základních pojmů.....	10
1. 6. Metody zpracování	12
2. Analytická část.....	14
2. 1. Zelené karty.....	14
2.1.1. Charakteristika projektu Zelené karty.....	16
2.1.2. Pro koho jsou zelené karty určeny.....	17
2.1.3. Jak získat zelenou kartu	17
2.1.4. Důvody přijetí zelených karet	20
2.2 Příklady Zelených karet ve světě.....	25
2.3. Modré karty	27
3. Analýza dokumentů politických stran.....	29
3.1. Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)	30
3.2. Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL).....	36
3.6. Závěr.....	49
4. Vládní dokumenty.....	50
4.1. Dokumenty Ministerstva vnitra	50
4.2. Schvalovací proces projektu Zelené karty.....	53
4.2.1. Stenozáznamy z Poslanecké sněmovny	54
5. Analýza ostatních dokumentů	59
5.1. Svaz průmyslu a dopravy.....	59
5.2. Mezinárodní organizace pro migraci (IOM).....	61
6. Závěr.....	66

1. Úvod

1. 1. Vymezení tématu

Tato bakalářská práce je věnována problematice legální pracovní imigrace v České republice a zejména možnostem její regulace prostřednictvím institutu Zelených karet. Budu zkoumat postoje jednotlivých politických stran, které jsou zastoupeny v Poslanecké sněmovně a účastnily se schvalování projektu Zelených karet, Občanské demokratické strany, České strany sociálně demokratické, Křesťanské demokratické unie – československé strany lidové, Komunistické strany Čech a Moravy a strany Zelených. Záměrem je zanalyzovat jejich oficiální programové dokumenty vztahující se k legální imigraci do České republiky ve vztahu k přijetí institutu Zelených karet.

Analýza se nebude zabývat pouze jednotlivými politickými stranami, ale také prohlášeními vlád, které měli co dočinění s tímto tématem a v neposlední řadě bude mým úkolem rozkrýt úsilí zájmových organizací, které o přijetí Zelených karet také usilovaly.

Téma Zelených karet je diskutováno poměrně krátkou dobu, a proto je třeba podívat se na něj ze širších souvislostí a nezkoumat ho vytržené z kontextu událostí, které předcházely samotné debatě o přijetí Zelených karet.

Práce bude mít tři hlavní kapitoly. V první, teoretické části, se budu snažit vymezit základní pojmy týkající se vybraného tématu. Vysvětlím termín „Zelené karty“, jeho historii a také se pokusím ukázat, jak tento nástroj funguje ve vybraných zemích. Objasním situaci, za které se státy uchylují k přijímání podobného modelu regulace. V souvislosti s tematikou, je také třeba, se věnovat situaci na trhu práce po vstupu České republiky do Evropské unie a analyzovat důvody, které vedly k přijímání zahraničních pracovníků v době ekonomického růstu.

Druhá, analytická kapitola, bude stěžejní částí této práce. To, že se Česká republika stala imigrační zemí, se nutně odrazilo i na azylové a migrační politice. Bylo třeba přijmout určitá legislativní opatření, jejichž cílem bylo najít takový integrační model, který by odpovídal stávající hospodářské situaci státu. Mezi jinými

to byl i model Zelených karet pro cizince z nečlenských zemí Evropské unie. Bohužel je nutné podotknout, že celá koncepce Zelených karet vznikala za zcela odlišných hospodářských podmínek, než za kterých vstoupily v platnost.

Předmětem zkoumání v této části práce budou tedy samotné okolnosti přijetí zelených karet Poslaneckou sněmovnou v roce 2008. Ale nezůstane jen u přijímacího procesu, protože Poslanecká sněmovna České republiky je instituce, ve které jsou zastoupeny všechny řádně zvolené politické strany, tj. Občanská demokratická strana, Česká strana sociálně demokratická, Komunistická strana Čech a Moravy, Křesťanská demokratická unie – Česká strana lidová a strana Zelených, která od voleb v roce 2006, zaujímá v Poslanecké sněmovně určitou část křesel a byla také součástí vládní koalice.

Pokusím se analyzovat oficiální programová prohlášení jednotlivých politických stran. Pozornost bude zaměřena na imigrační politiku a konkrétní stanoviska, která k dané tématice strany zaujmají. Přesto, že roste význam otázky imigrace spojený se vstupem České republiky do Evropské unie, zůstává pozornost, kterou imigrantům strany ve svých programech věnují, opomíjená. Vzhledem k tomu, že v programech politických stran toho o stanovisku k problematice Zelených karet příliš nenaleznu, bude důležité prostudovat příslušné stenozáznamy z jednání Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Z projevů politiků příslušných stran bude možné usuzovat o názorech jednotlivých stran.

Jelikož se český model Zelených karet projednával také na vládní půdě, dá se předpokládat, že součástí práce bude také analýza jednotlivých programových prohlášení zainteresovaných vlád. Nutno podotknout, že ve stejnou dobu, kdy se v České republice blížilo schválení projektu Zelených karet, došlo k zveřejnění návrhu Evropské komise o Modrých kartách. Ty by měli sloužit příslušníkům třetích zemí jako jediné povolení, které v sobě slučuje jak povolení k pobytu, tak také povolení pracovní na území členských států Evropské unie. Okrajově se harmonizací obou projektů budu také zabývat. Stejně tak jako úsilím zájmových organizací, v čele se svazem průmyslu a dopravy, které bylo vyvinuto pro přijetí Zelených karet.

Tato práce bude prací politologickou a bude představovat analýzu konkrétních politik. Neomezím se pouze na sekundární analýzu dat a existujících

dokumentů, ale součástí této kapitoly budou rozhovory s účastníky, s odborníky, kteří se zasadili o přijetí tohoto modelu Zelených karet v České republice.

Na základě jednotlivých analýz bude v závěrečné části soustředěna pozornost na to, zda jednotlivá prohlášení ať vlád či stranická, se neminula účinkem. To nejen z důvodu toho, že se Zelené karty přijaly v době, kdy česká ekonomika jen vzkvétala a bylo třeba řešit nedostatek pracovní síly na trhu práce. A uvedeny do praxe byly za zcela opačných podmínek, kdy se Česká republika zmítala na pokraji hospodářské krize. Druhým důvodem by mohlo být také to, že otázka imigrace není nosným tématem na české politické scéně.

Cílem práce je analýza postojů jednotlivých subjektů, které se podíleli na vzniku a schvalování projektu Zelených karet.

1. 2. Zdůvodnění výběru tématu

Problematika imigrace je oblast plná rozporů, dalo by se říci, že rozděluje společnost na dvě části. Imigraci je nutno nahlížet z dvou stran: legální a nelegální. U české veřejnosti přetrvává spíše odmítavý přístup, kterého se někteří političtí představitelé snaží využít k získání voličů. V tomto případě je ale vyzdvihována právě nelegální forma imigrace. Politici se také obávají negativních reakcí společnosti na příliš vstřícná opatření vůči imigrantům. Proto také otázka imigrace v jednotlivých prohlášeních politických stran zaujímá spíše okrajové postavení.

Ráda bych se touto prací připojila k ostatním, kteří se angažují v osvětlení otázek spjatých s pracovní imigrací. Jedním z nástrojů, kterak bojovat s nelegální imigrací jsou právě Zelené karty.

1. 3. Cíle práce

V této práci jsem si vytyčila několik mezníků. V první části se budu snažit nastínit důvody, proč bylo nutné Zelené karty přijmout. V souvislosti s tím objasním situaci na trhu práce v České republice po roce 2004.

Ve druhé části se pokusím zmapovat přístup hlavních politických stran a vlád ke zvolené problematice pracovní migrace a to s důrazem na přijímání Zelených karet. Téma budu zpracovávat na základě studia primárních i sekundárních zdrojů. Dále se zaměřím na rozbor stěžejních dokumentů – stranické programy, vládní programy, stenoáznamy z poslanecké sněmovny, vládních prohlášení či mediální výstupy.

Stěžejní součástí práce bude třetí kapitola, ve které povedu induktivní rozhovor se zainteresovanými odborníky či s přímo s aktéry, kteří usilovali o přijetí systému Zelených karet v České republice.

Vzhledem k tomu, že tato práce je prací politologickou, hlavní cíl by měla představovat analýza konkrétní politiky, která by měla přinést ucelený pohled na danou problematiku.

1. 4. Struktura práce

Tato práce bude členěna kromě úvodu a závěru na dvě další části, analytickou a praktickou. V analytické části se zabývám programovými dokumenty relevantních politických stran se vztahem k legální imigraci. Dále programovými prohlášeními vlád a ostatních institucí ve vztahu k našemu tématu.

Druhá, praktická část by měla obsahovat rozhovory s jednotlivými účastníky či odborníky, kteří usilovali o přijetí Zelených karet.

1. 5. Vymezení základních pojmů

V tomto úvodu vymezím několik základních pojmů, kterými se budu v práci hlouběji zabývat. Původně jsem se chtěla zabývat pracovní migrací jako sociologickým fenoménem, ale po konzultaci s vedoucím práce jsme přistoupili na politologické uchopení dané problematiky s přihlédnutím k aktuální situaci na pracovním trhu. Proto se neomezím pouze na politologickou terminologii, ale vymezím zde pojmy i sociologické, které s naším tématem úzce souvisí.

V práci bude podle jednotlivých témat použita následující terminologie.

Migrace, imigrace: migraci budeme rozlišovat legální, nelegální, pracovní.

„Migrace je komplexně podmíněný proces. Díky své složitosti a širokosti nemá dosud vybudovanou jednotnou teorii, a tudíž ani neexistuje v rámci samostatného vědního oboru. Migrace je jak příčinou, tak i důsledkem prostorových změn v organizaci společnosti.“ (Vojtková, M. 2005)

Podle Dušana Drbohlava lze chápat samotnou migraci jako pohyb osob přes státní hranici a jejich pobyt na území cizího státu po delší dobu. Orientačně nejméně v délce tří měsíců. Samozřejmě lze migraci uchopit i z demografického pohledu, ten pro nás ale není podstatný.

Imigrace. Je chápána jako změna místa pobytu, kdy na území daného státu přichází obyvatelé ze zahraničí a usazují se tu. Konají tak z mnoha rozličných důvodů, ekonomických, politických či náboženských.

Konkrétně pro Českou republiku, je imigrace poměrně novým fenoménem. Zásadní změna politického systému na přelomu 80. a 90. let, vytvoření demokratického pluralitního zřízení, založeného na ekonomice volného trhu a vstup do Evropské unie, jsou příčinou hlubokých společenských proměn. Mezi ně patří také otevření hranic a mezinárodních migračních pohybů. Česko se ze země původně značně izolované změnilo na zemi tranzitní a výrazně imigrační.¹

Legální imigrace je proces, který je upravován zákony, zejména zákonem o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb., zvláště v § 157, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje přestupky a v § 119 odstavec 1, týkající se právního vyhoštění cizinců. Dalšími zásadními zákony či dokumenty upravující rámec migrace jsou: zákon 329/1999 Sb. o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Dále je to zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic a o změně některých zákonů a v neposlední řadě také Schengenský hraniční kodex č.562/2006.

¹ Burcin, B. Drbohlav D. Kučera T. Možnosti migračního řešení perspektivního úbytku a demografického stárnutí obyvatelstva České republiky. Praha: Sociologický časopis 2008 dostupné na http://sreview.soc.cas.cz/uploads/9cf958e0f4f84b5de8b3aa53d5e98c68fa4021f4_511_2008-4BurcinDrbohlavKucera.pdf [8. 2. 2010]

Nelegální imigrace či pouze jen migrace, jsou pojmy, které nejsou nijak zákonem upraveny, ale přes to, jsou standardně používány v odborné literatuře či v úředních dokumentech. Podle zprávy o migraci vydané Ministerstvem vnitra ČR se nelegální migrací rozumí nedovolené překročení vnější schengenské hranice státu². Popřípadě lze tento pojem chápat také jako nelegální pobyt cizinců ve vnitrozemí, tzn. porušení zákonem stanovených podmínek pro pobyt cizinců.

Pracovní migrací lze chápat jako pohyb pracovní síly. V českých podmínkách ale není pracovní migrace novým pojmem. Již za dob komunismu, v 70. a 80. letech, přijížděli náboroví pracovníci ze „spřátelených“ zemí (Kuba, Mongolsko, Angola, Korea). Po pádu komunismu se ale složení přijíždějících pracovníků změnilo, převládají Ukrajinci, Slováci, Vietnamci, Poláci a další. Se vstupem do EU přichází na český pracovní trh další cizinci.

Migrační politiky, tímto termínem označujeme politiky směřující k přímé či nepřímé regulaci a řízení pohybu lidí přes mezinárodní hranice – v případě Evropské unie přes její vnější hranice, a jejich pobytu na území státu, jehož nejsou občany. „Týkají se jak regulace a usměrňování legální migrace, tak postihu a prevence migrace nelegální. Patří sem například vydávání víz a pasů, ostraha a regulace překračování hranic, či podmínky udělování ochrany prostřednictvím azylu. Vedle těchto otázek zahrnují migrační politiky také politiky imigrační a integrační.“(Barša, Baršová 2005: s. 9, 10)

1. 6. Metody zpracování

Ve své práci budu používat hned několik metod k postižení dané problematiky. V první části analytické kapitoly se věnuji programovým prohlášením jednotlivých relevantních, v tomto případě tedy parlamentních, politických stran.

Dále budu zkoumat vládní dokumenty a budu se věnovat pracím ostatních zainteresovaných odborníků či institucím, které se zapojili do debaty v rámci

² V této kategorii mohou být zahrnuti jak občané České republiky, tak cizinci.

schvalování projektu Zelených karet, jak v Poslanecké sněmovně, vládní půdě či z pozice nevládních organizací.

Pro tuto analýzu jsem zvolila synchronní komparativní metodu. Tato metoda vystihuje jeden z cílů mé práce, kdy jsem si stanovila zmapovat přístupy jednotlivých politických stran a vlád a dalších odborníků k dané tématice a to na základě studia jejich volebních a stranických programů a prohlášení a ostatních dokumentů. Snažím se vystihnout současný postoj, který výše jmenované instituce a jedinci k dané problematice ve svých oficiálních materiálech zaujímají. Budu také zkoumat v jakých souvislostech je daná problematika diskutována.

„Synchronní komparativní metoda je typická tím, že vychází z analýzy jednoho zvoleného prvku (v našem případě tedy problému pracovní migrace) v jednom konkrétním časovém úseku.“³

Má práce je tedy z části komparativní studií, a jelikož je jedním z cílů této práce analýza stávajících dokumentů, použiji pro bližší označení komparativní metody metodu „kontrast kontextů“. „Tato metoda je jedním z druhů komparativní studie a představuje empiricky zaměřený typ výzkumu. Usiluje spíše o analýzu zkoumaného souboru případů jako takových než o vyvozování teoretických závěrů. Smysl srovnání více případů spočívá v tom, že napomáhá odhalení specifických rysů jednotlivých případů. „Kontrast kontextů“ představuje typ komparativní studie vycházející nikoliv z vysvětlení ale z porozumění.“ (Drulák 2008, s. 67)

Druhou metodou, kterou budu zpracovávat praktickou část, je metoda nestrukturovaného induktivního rozhovoru. Pro tento typ rozhovoru je charakteristické, že si tazatel dopředu připraví předběžnou osnovu, pomocí které rozhovor povede. V rámci této osnovy tazatel spontánně formuluje rozhovor. Tento typ je užitečný v případě, kdy je zapotřebí získat hlubší, podrobné informace o problému nebo pokud o daném problému je známo málo informací. Flexibilita v kladení otázek dovoluje tazateli získat mnoho nových informací.

³ Říchová, B: Komparativní politologie Dostupné na www.kap.zcu.cz/opory/uvod/komparativni_politologie.doc [15. 01. 2010].

Cílem těchto rozhovorů, které bych chtěla vést nejen s politiky ale i s odborníky různých profesí, např. odborníky z Mezinárodní organizace pro migraci, či zástupci odborových svazů a jiných zájmových organizací – Svaz průmyslu a dopravy atp.

Hlavním cílem práce by mělo být představit názory politických aktérů a vládních činitelů k dané problematice pracovní imigrace. Práce si klade ambice být uceleným přehledem, souhrnem nejen názorů ale i stanovisek a ostatních situací a stavů, které předcházely přijetí institutu Zelených karet.

2. Analytická část

2. 1. Zelené karty

Hned v úvodu kapitoly si položím otázku, co jsou to Zelené karty a jakým přínosem pro legální imigraci jsou, popř. by měly být. Je třeba si uvědomit, v jaké ekonomické situaci se tento projekt schvaloval a jaká je nyní. Ministr průmyslu a obchodu, místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí společně předložili 22. 10. 2007 vládě návrh na zjednodušení podmínek pro zaměstnávání kvalifikovaných zahraničních pracovníků. Cílem projektu bylo pružně reagovat na situaci na českém pracovním trhu, kde se v době přijetí tohoto projektu projevoval nedostatek kvalifikovaných odborníků a jiných řemeslných profesí a měl by podstatně urychlit získání pracovního povolení v České republice.

Zavedení projektu by mělo rovněž zprůhlednit zaměstnávání cizinců a tím odbourat jejich nelegální zaměstnávání. Česká republika se tímto nesnaží nalákat cizince, kteří by se zde usadili, ale projekt se zaměřuje na jinou cílovou skupinu, tzv. hostující pracovníky čili gastarbeitry. Ti by se měli buď po čase vrátit do své země, či by mohli mít možnost zůstat v ČR. (Mansfeldová, Kroupa 2008 s. 165)

Podle tehdejšího ministra průmyslu a obchodu Martina Římana systém obsahuje dostatečné záruky a tudíž se nemusíme obávat přílivu nekvalifikovaných

zahraničních zaměstnanců. Současně je také Říman přesvědčen o správném načasování tohoto projektu.⁴

Dne 22. srpna 2008 Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky schválila novelu zákona o zaměstnanosti a změnu dalších souvisejících zákonů. Do této novely byl zapracován projekt zelených karet. Touto novelou zákona o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, má být zaveden nový druh povolení k dlouhodobému pobytu cizinců na území České republiky za účelem zaměstnání ve zvláštních případech tzv. „Zelená karta“.⁵ V platnost zákon vešel 1. 1. 2009.

Legislativně jsou tedy Zelené karty v českém právu upraveny zákonem č. 382/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů a další zákony s tím související.⁶

Původně spadal projekt do resortu Ministerstva průmyslu a obchodu, ale koncem roku 2007 přešel do kompetencí ministerstva práce a sociálních věcí. Obě ministerstva společně na přípravě projektu spolupracovala a tento přesun byl plánován.⁷

⁴Toto jeho stanovisko vychází z přepisu rozhovoru ministra Římana pro ČRo 1 Radiožurnál <http://www.mpo.cz/dokument48902.html> [20. 1. 2010]

⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tisková zpráva ze dne 27. srpna 2008. [20. 1. 2010]

⁶ Ministerstvo vnitra ČR. Informace pro žadatele o zelenou kartu. Ministers[20. 1. 2010]

⁷ Ministerstvo průmyslu a obchodu. Zelené karty přecházejí z MPO na Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné na <http://www.mpo.cz/dokument37642.html> [20. 1. 2010]

2.1.1. Charakteristika projektu Zelené karty

Zelené karty představují, jak jsem již zmínila, nový typ povolení, který má cizincům z vybraných zemí⁸ usnadnit přístup na český pracovní trh. Hlavní předností Zelené karty je to, že v sobě spojuje jak povolení k zaměstnávání tak povolení k pobytu, má tedy duální charakter. „Smyslem této úpravy je odstranění nadbytečných administrativních překážek bránících operativnímu přístupu cizinců na trh práce v profesích, které nejsou v době 30 dnů od nahlášení volného pracovního místa úřadu práce obsazena českým občanem, občanem jiného členského státu Evropské unie nebo jejich rodinnými příslušníky“⁹ samozřejmostí je předpoklad toho, že budou nadále upřednostňováni domácí pracovníci a uchazeči ze států EU/EHP a Švýcarska.

Zelenou kartu bude udělovat Ministerstvo vnitra, to jí neudělí cizincům, kteří by mohli představovat politické, bezpečnostní či zdravotní riziko. Z tohoto důvodu byla také vydána vyhláška, která upřesňuje státy, ze kterých mohou jejich státní příslušníci žádat o udělení Zelené karty. Tím, že se stanoví jasná pravidla a lhůty a zmenší se počet požadovaných povolení, se také zmenší prostor pro korupci. Systém se tak stane transparentnější a kontrolovatelnější než stav předcházející.¹⁰

⁸ Seznam vybraných zemí je stanoven vyhláškou Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> [20. 1. 2010]

⁹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tisková zpráva ze dne 27. srpna 2008. Dostupné na http://www.mpsv.cz/files/clanky/5633/tz_270808.pdf [20. 1. 2010]

¹⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tisková zpráva ze dne 29. prosince 2008. Dostupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/6027/291208a.pdf> [20. 1. 2010]

2.1.2. Pro koho jsou zelené karty určeny

Zelené karty mají být vydávány cizincům vybraných zemí¹¹, kteří spadají do třech cílových skupin:¹²

- typ A – pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál¹³
- typ B – pro ostatní pracovníky na pozici s minimálním požadavkem vyučen¹⁴
- Typ C – pro ostatní pracovníky – nekvalifikovaní

Platnost povolení je odvislá podle vydaného typu. U karet typu A a B je platnost 2 – 3 roky s možností prodloužení. U zelené karty typu C – pro ostatní pracovníky je povolení časově omezeno dvěma lety bez možnosti prodloužení.

2.1.3. Jak získat zelenou kartu

Základem projektu zelených karet jsou tři hlavní pilíře, kterými jsou: žadatel o Zelenou kartu, zaměstnavatel a síť kontaktních pracovníků. Žadatel může podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu v režimu Zelená karta osobně na zastupitelském úřadu ČR nebo na Ministerstvu vnitra^{15 16}

¹¹ Seznam vybraných zemí je stanoven vyhláškou Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/zelenekarty.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> [20. 1. 2010]

¹² Původně byly cílové skupiny pouze dvě, ale vlastní legislativní návrh upravující podmínky pro realizaci projektu, který předložila vláda Poslanecké sněmovně v dubnu 2008, zavádí zelené karty také pro nekvalifikované pracovníky – typ C.

¹³ Architekti, lékaři, IT pracovníci, konstruktéři, projektanti, včetně čerstvých absolventů českých vysokých škol.

¹⁴ Zdravotnický personál, stavební dělníci, řidiči, kováři, mechanici

¹⁵ V případě, že se nachází legálně na území ČR, nebo je – li absolvent české střední či vysoké školy.

¹⁶ Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zelené karty – návrh parametrického modelu pro Českou republiku. Dostupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/4734/TZ-1506-07.pdf> [20. 1. 2010]

Primárně je projekt založen na potřebách podnikatelských subjektů a v době svého schvalování odrážel stav české ekonomiky a situaci na pracovním trhu. A z tohoto důvodu se vyřízení povolení k dlouhodobému pobytu v rámci projektu Zelených karet zkracuje na 30 dní¹⁷ od chvíle, kdy cizinec žádající o Zelenou kartu předloží žádost na příslušný úřad. Výjimku tvoří tzv. klíčové pozice, u kterých není nutné dodržet lhůtu pro vyřízení povolení.¹⁸

Zelená karta se vydává na konkrétní pracovní místo v České republice, místa vhodná pro držitele Zelených karet jsou zejména ta, která se nedaří obsadit pracovníky z České republiky nebo z EU. Tyto pozice jsou k dohledání v centrální evidenci Ministerstva práce a sociálních věcí, ta je volně přístupná na internetu. Uchazečům se předem doporučuje kontaktovat potencionálního zaměstnavatele, ten by měl sdělit podrobnější informace o volném pracovním místě, touto cestou se dá ověřit, zda uchazeč splňuje nároky kladené na vybranou pozici.

Pokud si cizinec z vybraných zemí zvolí Českou republiku jako cílovou zemi, kde by chtěl pracovat v režimu Zelené karty a má již vybrané pracovní místo, musí kontaktovat příslušný zastupitelský úřad České republiky. V určitých případech¹⁹ je možné žádost podat na pracovišti odboru migrační a azylové politiky Ministerstva vnitra České republiky. Zde předloží vyplněnou žádost o Zelenou kartu, která je volně přístupná na internetovém portálu MPSV.

¹⁷ Vyřízení povolení k dlouhodobému pobytu mimo projekt zelených karet trvá přibližně 180 dní.

¹⁸ Klíčové pozice jsou takové, na kterých se podnikatelský sektor dohodne s Ministerstvem průmyslu a ochodu. Škodová, H. Senát schválil zelené karty pro cizince. Dostupné na <http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=321&idArt=899> [20. 1. 2010]

¹⁹ Podle MPSV je na území ČR oprávněn podat žádost o vydání zelené karty cizinec, který pobývá na území ČR a) na zelenou kartu a podává žádost v ochranné lhůtě 60 dnů po skončení zaměstnání, b) na zelenou kartu nejméně 1 rok, c) nepřetržitě po dobu nejméně dvou let; do této doby se započítává doba pobytu na vízum k pobytu nad 90 dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu. Je nutné doložit, že cizinec získal zaměstnání na pracovní pozici uvedenou v registru míst vhodných pro zelené karty.

Vytištěný a vyplněný formulář žadatel spolu s povinnými přílohami²⁰ podá na zastupitelském úřadě, který je příslušný k podání žádosti ve smyslu vyhláška 462/2008 Sb., kterou se stanovuje seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni žádat o udělení víza, vydání povolení k dlouhodobému pobytu nebo trvalému pobytu pouze na zastupitelském úřadu ve státě, jehož je cizinec občanem, popřípadě, jenž vydal cestovní doklad, jehož je cizinec držitelem, nebo ve státě, ve kterém má cizinec povolen dlouhodobý nebo trvalý pobyt.

Vedle povinných příloh může být žadatel požádán o doložení lékařské zprávy, výpisu z Rejstříku trestů vydaném státem jeho občanství popř. státy, ve kterých žadatel pobýval v posledních třech letech po dobu delší než 6 měsíců. Pokud o tyto dokumenty nebude požádán zastupitelským úřadem, může je vyžadovat Ministerstvo vnitra po vstupu na území České republiky.²¹

Cizinec je za podání žádosti povinen uhradit konzulární poplatek ve výši 1000,- Kč (ekvivalent v příslušné měně). Pokud bylo žádosti o Zelenou kartu vyhověno, zpravidla se zastupitelský úřad vyjadřuje do 2 měsíců od podání žádosti, obdrží cizinec vízum k pobytu nad 90 dní za účelem převzetí Zelené karty a může přijet do České republiky. Žadatel si Zelenou kartu vyzvedne na odboru migrační a azylové politiky Ministerstva vnitra a za její vydání zaplatí poplatek 1000,- Kč. Poté je cizinec povinen přihlásit se k pobytu na příslušném Inspektorátu cizinecké policie. Pak už mu nezbývá nic jiného než nastoupit do zaměstnání.²²

Cizinec má při pobytu na území České republiky povinnost dodržovat platné právní předpisy, zejména pak zákon 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území

²⁰ Povinnými přílohami se rozumí cestovní doklad, jehož platnost musí být minimálně o 90 dnů přesáhnout předpokládanou dobu pobytu. Dále 2 fotografie a doklady o vzdělání či kvalifikaci – doklady musí být úředně ověřeny a také musí mít úředně ověřený překlad do češtiny.

²¹ Ministerstvo vnitra ČR – podání žádosti o zelenou kartu. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d> [30. 1. 2010]

²² Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zelené karty pro cizince v České republice. Dostupné na http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz [30. 1. 2010]

České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Neplnění povinností může být trestáno jako přešůpek, popřípadě může být s cizincem zahájeno správní řízení o zrušení platnosti Zelené karty.²³

2.1.4. Důvody přijetí zelených karet

Nejdříve než přejdu k vysvětlení důvodů, které vedly k rozhodnutí přijetí Zelených karet, je třeba nastínit situaci na trhu práce po roce 2004. Ale pro porovnatelnost odlišností na pracovním trhu, jsem zařadila vymezení situace od roku 1993. Prakticky od tohoto roku se Česká republika stává imigrační zemí, kdy jsme s příchodem tržní ekonomiky svědky nárůstu imigrantů. Podle Pořízkové (2008) je klíčovým předpokladem začlenění cizinců do společnosti jejich integrace na trhu práce. V úvodu se pokusím stručně nastínit vývoj migračních a integračních politik v České republice.

Pro lepší orientaci jsem zavedla čtyři období²⁴, ve kterých můžu porovnávat přítomnost cizinců na českém trhu práce a změnu v migračních politikách státu.

První období 1993 – 1995: lze nazvat obdobím liberálního přístupu k příchodu migrantů. Nový zákon²⁵ o pobytu cizinců, který vešel v platnost v září roku 1992, usiloval spíše o sledování, evidenci a možnosti policejně zasáhnout proti nelegálním migrantům a cizincům, kteří tento zákon nedodržovali. (Barša, Baršová 2005 s. 222). Jejich zaměstnanost byla regulována pomocí pracovního povolení a situace v tomto období byla o to jednodušší díky nízké míře nezaměstnanosti. Zahraniční zaměstnanost²⁶ měla navíc spíše dočasný charakter. Politika v oblasti

²³ Ministerstvo vnitra ČR. Informace pro žadatele o zelenou kartu. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d> [30. 1. 2010]

²⁴ V rozdělení těchto období jsem vycházela z podobného členění, jaké používá Horáková (2004), Pořízková (2008) a Barša (2005). Ale protože jejich rozdělení končí přibližně rokem 2005, zavedla jsem ve své práci ještě jedno období. Pro tuto práci nejdůležitější.

²⁵ Zákon č. 132/1992 SB. O pobytu cizinců na území ČSFR

zaměstnanosti cizinců se především omezovala na vyplňování dočasného nedostatku pracovní síly v určitých oblastech pracovního trhu.²⁷

Druhé období 1996 –1999. Toto období je charakteristické jistými omezeními v migrační politice, zpřísněním cizineckých předpisů ale i praxe. Podle Barši a Baršové (2005: 223) byl tento obrat zapříčiněn především dvěma faktory, tím že se změnily podmínky na domácím trhu práce, došlo k nárůstu nezaměstnanosti. A také došlo k uvědomění si dlouhodobých dopadů nelegální migrace.

Jedním z přijatých opatření, které měly regulovat zahraniční zaměstnanost, bylo uzavření dohody mezi vládami Ukrajiny a České republiky v únoru 1997. Tato dohoda stanovovala roční kvóty zaměstnávání Ukrajinců na základě pracovního povolení. Tímto opatřením se snížil počet vydaných povolení pro Ukrajince o 40%. (Horáková 2002: 20) Jejich celkový počet však neklesl, protože část z nich změnila pouze statut své ekonomické aktivity a přešla na živnostenské podnikání, nebo se uchýlila k nelegálním aktivitám.²⁸

Třetí období 1999 – duben 2004 lze považovat za období kontrolované a řízené migrace. Tato perioda je také charakteristická koncepčním přístupem k řešení otázek spojených s pobytem cizinců na našem území a jejich ekonomickou aktivitou.

V této době byly vypracovány a schváleny dokumenty, které můžeme považovat za počátek migračních a integračních politik České republiky. Mezi tyto dokumenty lze zařadit Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky, tento dokument byl schválen v roce 1999. A také v roce 2000 přijatou Koncepci integrace cizinců na území České republiky.

²⁶ Zahraniční zaměstnanost je chápána jako součet zaměstnanosti občanů EU/EHP a Švýcarska v postavení zaměstnanců, občanů třetích zemí v postavení zaměstnanců a cizinců s živnostenským oprávněním. Zdrojem těchto údajů jsou databáze Úřadů práce. (Pořízková 2008)

²⁷ Pořízková H. Analýza zahraniční zaměstnanosti v ČR, postavení cizinců na trhu práce a podmínky jejich ekonomické integrace. VÚPSV Praha 2008. Dostupné na http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_251.pdf [30. 1. 2010]

²⁸ Tamtéž

Typické pro toto období byla také výrazná legislativní činnost v oblasti vymezování podmínek vstupu, setrvání a výkonu ekonomické činnosti cizinců na území státu.²⁹ Aktivitu vlády v otázkách migrace lze v této době také demonstrovat na projektu „Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“³⁰, který zahájilo Ministerstvo práce a sociálních věcí v roce 2003. Cílem tohoto projektu bylo přilákat na český pracovní trh kvalifikované pracovníky, kteří by se chtěli na území České republiky usadit i s rodinami. Tento projekt je důkazem změn charakteru migračních a integračních politik, poprvé je kladen důraz na trvalou pracovní migraci a pracovní migrace již není chápána jako příliv pomocných a málo kvalifikovaných pracovníků. (Pořízková 2008 s. 11)

Posledním obdobím je *období od května 2004 do současnosti*. Mezníkem je vstup České republiky do Evropské unie a otevření pracovního trhu pro občany tohoto společenství. Od 1. 5. 2004 tedy nejsou občané EU/EHP a Švýcarska z hlediska zákona o zaměstnanosti považováni za cizince a tím pádem mají volný přístup na český trh práce. Tudíž nepotřebují pro výkon svého zaměstnání na našem území pracovní povolení a jejich zaměstnavatel má pouze vůči místně příslušnému úřadu práce oznamovací povinnost prostřednictvím tzv. informační karty.³¹

Po roce 2005 došlo na trhu práce v Česku k výraznému převisu poptávky po pracovní síle nad její nabídkou a to v některých odvětvích, především v oblasti průmyslu a služeb. Tato nerovnováha vyvolala zvýšenou poptávku po zahraniční pracovní síle a tím zvýšila rozsah pracovní migrace. Podle Drbohlava (Drbohlav 2008 s. 67) je velice pravděpodobné, že v souvislosti s tímto vývojem dochází i k absolutnímu nárůstu migrantů působících na českém pracovním trhu v rámci nelegálních ekonomických aktivit.

²⁹ Např. zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a zákon č. 435/2004 SB., o zaměstnanosti

³⁰ Realizace projektu začala na základě usnesení vlády ČR č. 975 ze dne 26. září 2001 a usnesení č. 720 ze dne 10. června 2002

³¹ § 102 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Informační kartu musí zaměstnavatel odevzdat na úřadu práce nejpozději v den nástupu cizince do zaměstnání. Tuto povinnost mají také zaměstnavatelé zaměstnávající cizince třetích zemí s trvalým pobytem, cizince, který obdržel azyl a na některé další skupiny cizinců (viz zmíněný zákon)

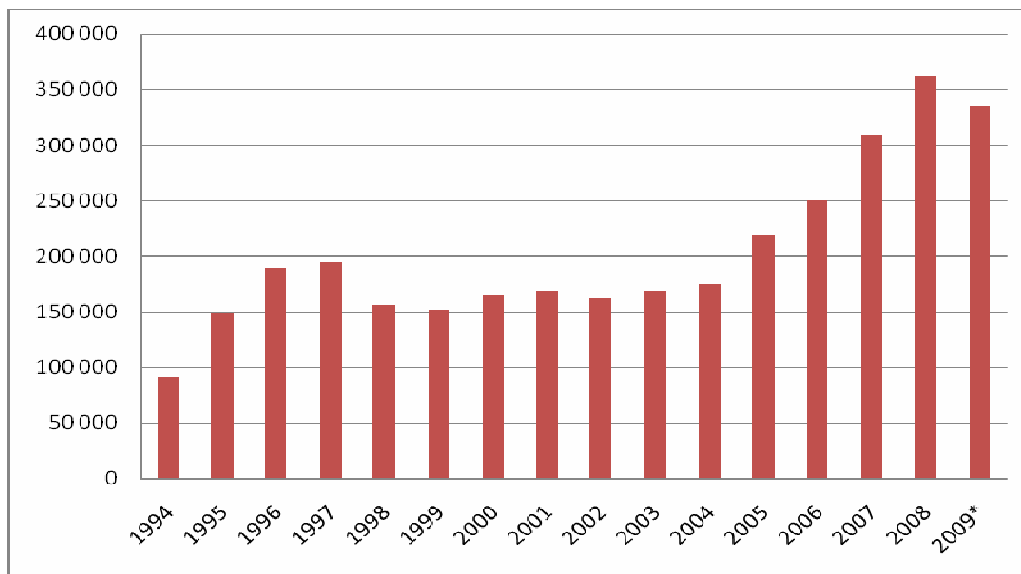
Zavedení zelených karet si vyžádala situace na trhu práce. Nelze neopomenout fakt, že vlády ČSSD svými masivními investičními pobídkami, někdy na úkor českých podnikatelů, vycházely vstříc řadě silných nadnárodních firem. Ty mnohdy počítaly s tím, že zaměstnají levnou zahraniční pracovní sílu. V roce 2007 bylo Česko jedinou vyspělou zemí, kde vzrostl podíl průmyslu na HDP a zároveň klesl podíl služeb.

Pro názornost situace na pracovním trhu jsem zařadila graf celkové zaměstnanosti cizinců v časové řadě od roku 1994 do 2009.³² Nejčastějším důvodem příchodu cizinců na naše území jsou důvody ekonomické, nejvíce povolení k pobytu tvoří povolení za účelem zaměstnání. Výrazný nárůst po roce 2004 je spojen se vstupem České republiky do EU, občanům EU/EHP se tak zjednodušil přístup na český pracovní trh a Česká republika se stala atraktivní zemí i pro občany třetích zemí. Podle Pořízkové (2008) lze tento nárůst přičíst i neuspokojivé poptávce českých zaměstnavatelů po pracovní síle v některých oborech výroby a služeb.

³² Data dostupná pro rok 2009 jsou pouze k 30. 6. 2009

2009

Graf 1. Celková zaměstnanost cizinců v České republice – časová řada 1994 -

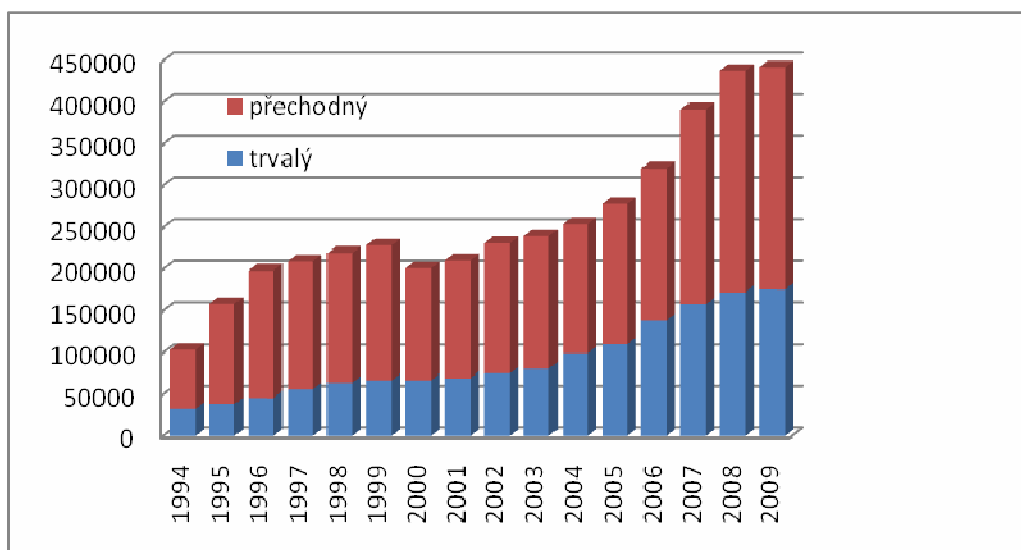
Zdroj: Horáková: Mezinárodní pracovní migrace, Bulletin č. 23, VÚPSV Praha 2008

Horáková: Mezinárodní pracovní migrace, Bulletin č. 18, VÚPSV Praha 2007

www.czso.cz

Pro srovnání celkové zaměstnanosti cizinců na našem území přikládám graf č. 2. o celkovém počtu cizinců s povolením k pobytu v České republice.

Graf č. 2. Vývoj celkového počtu cizinců s povolením k pobytu v ČR

Zdroj: Horáková: mezinárodní pracovní migrace, Bulletin č.23, VÚPSV, Praha 2009

2.2 Příklady Zelených karet ve světě

V této kapitole bych chtěla uvést pár příkladů systému Zelených karet již ve světě používaných. Pro ilustraci jsem vybrala Spojené státy americké, Německo a Irsko. Nejznámější Zelenou kartu mají ve Spojených státech amerických, ale ta se s těmi evropskými nedá příliš srovnávat, protože není založena čistě na pracovní migraci.

Zelené karty v USA

V průběhu své historie se počet obyvatel ve Spojených státech amerických zvyšuje především díky přistěhovalectví a politika vlád USA je zaměřena na řešení této přistěhovalecké otázky. V roce 1990 byl v rámci reformy imigračních pravidel přijat Kongresem USA Diversity Visa Program, znám jako Loterie o Zelenou kartu. Jedním z úkolů tohoto programu je zvýšit různorodost populace USA.

Vláda USA ročně uvolňuje 50 000 přistěhovaleckých víz, které se rozdělují mezi ty, kteří podali přihlášku do Loterie. Průměrně se Loterie účastní 6 až 10 milionů obyvatel z celého světa. Každoročně se upřesňuje počet přistěhovalců a podle těchto údajů se upřesňuje, kolik víz se přidělí které zemi. Bohužel, občané zemí³³, ze kterých se do USA vystěhoval velký počet lidí, se do Loterie přihlásit nemohou.

A co je tedy ta „slavná“ Zelená karta? Zelená karta – Green card je typem přistěhovaleckého víza do USA. Majitel Zelené karty získává právo na trvalý pobyt v USA a většinu ostatních práv, jako občané USA. Držitel může v USA pracovat, studovat, volně se pohybovat. Získává také právo na sociální zabezpečení a zdravotnické služby. Zelená karta se vydává na dobu neomezenou a po pěti letech má držitel možnost požádat o udělení občanství v USA.³⁴

³³ Pro rok 2010 jsou z Loterie vyloučeni občané těchto zemí: Kanada, Kolumbie, Dominikánská republika, Ekvádor, Salvador, Guatemala, Haiti, Jamajka, Mexiko, Peru, Brazílie, Čína, Indie, Pákistán, Filipíny, Jižní Korea, Vietnam, Polsko a Velká Británie

³⁴ Dostupné na http://www.green-card.info/cz/hlavna_text.htm [15. 2. 2010]

Green Card Permits – Irsko

Tímto projektem se také nechali tvůrci českého projektu inspirovat. Jako česká Zelená karta se i ta irská vztahuje na konkrétní zaměstnání u konkrétního zaměstnavatele a tato pozice musí být na kartě uvedena.

Zelená karta v Irsku je vydávána na 2 roky a po této době může být prodloužena na dobu neurčitou. Po dvou letech má ale cizinec pracující v Irsku na zelenou kartu možnost požádat o trvalý pobyt.

V Irsku se rozlišují 2 kategorie cizinců, kterým je karta určena. Tyto kategorie se určují podle výše ročního platu:

- roční plat (neobsahující benefity a odměny) 60,000 liber a více – Zelená karta vydána téměř všem profesím
- roční plat 30,000 – 59,999 liber – pouze pro strategicky významné profese

Cizinec musí mít požadovanou kvalifikaci, popřípadě praxi, které jsou na danou pozici požadovány.

Zelenou kartu vydává oddělení Ministerstva obchodu a práce.

Grüne Karten – Německo

V srpnu 2000 představila německá vláda program tzv. Zelených karet, přes nedostatek jiných profesí byla za cílovou skupinu vybrána pouze kategorie IT specialistů. V době schvalování se odhadovalo, že je v této oblasti asi 25% neobsazených míst.

Projekt si zacílil rozdělit cca 20 000 pracovních povolení a pětiletých pobytů pro neevropské zájemce. V prvním roce bylo uděleno cca 10 000 zelených karet, bohužel v následujících letech se počty snížily a celkově bylo vydáno k červnu roku 2003 14560 Zelených karet.

Pracovní povolení bylo vydáno na 5 let a jeho výhodou byla nevázanost na jednu pozici a jednoho zaměstnavatele. Stát garantoval i minimální mzdu, která v té době činila 100 000 DM. Žadatel o ZK musel splňovat striktní požadavky na úroveň

znalosti němčiny. Vyřízení Zelené karty trvalo 10 pracovních dní, oproti vyřízení normálního víza, kdy se doba pohybovala okolo dvou měsíců.

Německá vláda chystala další projekt, který by na Zelené karty navazoval, ale jeho spuštění se zpozdilo a tak projekt zelených karet trval až do 31. 12. 2004³⁵

2.3. Modré karty

Tento evropský projekt byl inspirován americkou „Zelenou kartou“.³⁶ Měl by umožnit příliv kvalifikovaných pracovníků na evropský pracovní trh a pomoci tak odvětvím, kde je této pracovní síly nedostatek.

Evropský parlament ve svém návrhu upřesňuje podmínky získávání této karty. Vedle toho ale doporučuje členským státům více flexibility, sami by si měly stanovit, kolik těchto povolení vydají. Rozhodnutí o vydání modré karty spadá do kompetence členského státu, na jehož území má cizinec zájem pracovat. Dne 20. listopadu 2008 byl přijat návrh Směrnice Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci.

Je třeba ovšem podotknout, že přes společná kritéria a postupy při jejím udělování, nenahrazuje vnitrostátní systémy zaměstnávání cizinců.

V současné době jsou cílem vysoce kvalifikovaných pracovníků jiné destinace³⁷ než státy Evropské unie. Ta je díky rozdrobenosti pracovního trhu bohužel na okraji zájmu. A tomuto problému by měly pomoci modré karty. Umožňuje totiž cizinci, po uplynutí tří let, přestěhovat se do jiného členského státu. Modrá karta bude vydávána na dobu tří let s možností prodloužení o dva roky. Modrou kartu by mohli získat ti pracovníci, jejichž měsíční výdělek přesáhne 1,5 násobek průměrné hrubé mzdy v daném státě. Ale to není jediná podmínka. Na počátku schvalování se objevil problém už se samotnou definicí „vysoce

³⁵ <http://www.imigracecz.org/?lang=cz&article=media&mm=26> [15. 2. 2010]

³⁶ Srovnání modrých a zelených karet uvádím v příloze č.

³⁷ USA, Austrálie a Kanada

kvalifikované pracovní síly“, kdy se nedokázali shodnout poslanci Evropského parlamentu a vlády členských zemí. Nakonec se dospěli ke kompromisu, kdy je pro obdržení modré karty nutné vyšší vzdělání (min. tříleté), popřípadě profesní způsobilost s praxí v oboru minimálně pětiletou.

Pro bývalého ministra práce a sociálních věcí Petra Nečase byl v době schvalování tento projekt nepřijatelný. Ministr se obává situace, kdy některé členské státy stále uplatňují restriktivní omezení pracovníků z nových členských států, a domnívá se, že by mohlo dojít k situaci, kdy uchazeči ze zemí mimo unii, budou mít na trhu práce lepší pozici, než uchazeči ze zemí, na které se vztahují restriktivní opatření, kvůli přechodným obdobím.³⁸³⁹

³⁸Dostupné na <http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/necas-ma-vyhrady-k-modrym-kartam> [20. 2. 2010]

³⁹ Směrnice Rady 2009/50/ES o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci
Dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:155:0017:0029:CS:PDF>
[20. 2. 2010]

3. Analýza dokumentů politických stran

Tato kapitola si klade za cíl být jakýmsi souhrnem postojů jednotlivých politických stran, které zaujímají ve vztahu k legální pracovní migraci. Budu vycházet především z publikace *Etnické menšiny a česká politika*⁴⁰ a dále také z Kopečkovy další publikace⁴¹, která se touto problematikou také zabývá.

Budu analyzovat jednotlivé dokumenty a to především z hlediska legální imigrace a témat s tím spjatých. Zároveň bych chtěla u každé strany, pokud to jen bude možné, poukázat na názory či zvláštnosti, se kterými se daná politická strana profiluje.

Z metodologického hlediska pro tuto část práce použiji komparativní metodu „kontrast kontextů“ popsanou v práci Petra Druláka.⁴²

Je ovšem nutné podotknout, že v českém politické debatě se tomuto tématu strany příliš nevěnovali, ale s rostoucím počtem imigrantů se otázka imigrace dostává, ne sice úplně do popředí jejich zájmu, ale již se mu ve svých dokumentech věnují. Protože se v práci zaměřuji především na legální pracovní imigraci, kdy je tato otázka aktuální v posledních několika letech, je zbytečné se rozkrývat toto téma od počátku vzniku České republiky. A navíc imigrace v této době se v programech a prohlášeních téměř nevyskytovala.

Pořadí stran v jakém je budu prezentovat je abecední a nijak neodráží můj pohled na politický stav věcí v zemi.

⁴⁰ Mareš, M., Kopeček, L., Pečínka, P., Stýskalová, V. *Etnické menšiny a česká politika. Analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989.* Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury. 2004

⁴¹ Kopeček, L. *Imigrace jako politické téma v ČR. Analýza postojů významných politických stran.* Dostupné na <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=203> [20. 2. 2010]

⁴² Drulák, P. a kol. *Jak zkoumat politiku. Kvalitativní metodologie v politice a mezinárodních vztazích.* Praha. Portál 2008

3.1. Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)

Česká strana sociálně demokratická je stranou s dlouhou tradicí a jako jediná relevantní strana, přestože byla mezi lety 1948 – 1989 zakázána, se dokázala vrátit jako významný politický subjekt. Na české politické scéně představuje nejsilnější levicovou stranu

Názorové vyhranění k tématu legální imigrace resp. Imigraci jako takové je třeba hledat v jejích programech, jak volebních tak v programových dokumentech. Bohužel strana se problematice imigrace až do roku 2002 věnovala pouze okrajově. Podle Kopečka⁴³ lze hledat důvody změny s vládní zkušeností ČSSD mezi lety 1998 – 2002. Tato zkušenost vedla stranu k rozpracování imigrační politiky. V jejich „vládním“ období měly zvláštní význam především resorty ministerstva vnitra a práce a sociálních věcí. Prvně jmenované ministerstvo prosadilo několik norem týkajících se migrace a dále Koncepti integrace cizinců na území České republiky⁴⁴. Také se za vlády ČSSD začal připravovat projekt získávání kvalifikovaných pracovníků. Na tomto projektu spolupracovala ministerstva zahraničí a vnitra a jeho cílem bylo pomoci českému pracovnímu trhu a řešení problému stárnutí populace v produktivním věku.

K tomuto problému se vztahuje také druhý důvod, který vedl k oživení zájmu ČSSD o imigraci. Kdy jako vládnoucí strana musela reagovat na změnu stavu České republiky z tranzitní země na zemi cílovou a s tím spojeným nárůstem počtu nelegálních přistěhovalců.

První zmínky k tématu nacházíme ve Střednědobém programu strany *Lidskost proti sobectví – prosperita pro všechny*, který byl schválen na počátku roku 2002. V kapitole *Zaměstnanost, pracovní vztahy a sociální dialog* strana prohlašuje, že je „proti živelnému a ilegálnímu dovozu pracovních sil, který vede ve svých důsledcích k růstu nezaměstnanosti...Podporujeme projekt koncepčně řízené

⁴³ Kopeček, L. Imigrace jako politické téma v ČR. Analýza postojů významných politických stran. Dostupné na <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=203> [20. 2. 2010]

⁴⁴ Tu schválila Zemanova vláda v roce 2000

imigrace cizinců a trvalé začleňování těch, kdo budou přínosem pro hospodářský, společenský a kulturní život v ČR.⁴⁵

To nejsou ale jediné poznámky v tomto programu k tématu imigrace. Strana se v programu také věnuje otázce ochrany lidských práv a speciálně národnostním menšinám.⁴⁶ Také se upozorňuje na to, že byl Parlamentem ČR přijat jí navržený zákon o právech příslušníků národnostních menšin (zákon 273/2001 Sb.). Dále se zavazuje k tomu, aby bylo příslušníkům národnostních a etnických menšin umožněno svobodné uplatnění jejich práv vyplývajících z Listiny základních práv a svobod, z Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin⁴⁷ a z mezinárodní úmluvy o odstraňování všech forem diskriminace. ČSSD dále proklamuje podporu všem vznikajícím a již stávajícím občanským sdružením a neziskovým organizacím, které se věnují ochraně lidských práv.

Snahou ČSSD je pak současně zachování identity české společnosti v rámci multikulturní Evropy.

Druhým programem v pořadí, který se zmiňuje o imigrační problematice je Dlouhodobý program strany *Otevřenost novým výzvám, věrnost tradici*. Tento program byl schválen v březnu 2003 na sjezdu ČSSD. V tomto programu je téma imigrace zmiňováno velmi často.

Hned v úvodní kapitole se strana dotýká základních hodnot moderní společnosti, jako je rovnost všech lidí bez ohledu na faktory, jakými jsou např. pohlaví, věk, národnost atp.

Další zmínku najdeme v kapitole věnované globalizaci, kdy je zmiňováno riziko tohoto jevu: „...Zesilují imigrační tlaky. Které mohou destabilizovat i

⁴⁵ Program ČSSD Lidskost proti sobectví – prosperita pro všechny dostupný na http://www.cssd.cz/soubory/ke-stazeni/strednedoby_program_cssd_2002.pdf [20. 2. 2010]

⁴⁶ Tomuto tématu věnuje ČSSD v programu celou jednu pasáž v kapitole demokratický a sociálně právní stát, podkapitola Ochrana lidských práv.

⁴⁷ Dokument stanovuje ochranu práv příslušníků národnostních menšin v rámci evropských standardů. V ČR vešla v platnost dne 18. 12. 1998 a český překlad dokumentu je publikován ve Sbírce zákonů ČR pod č. 96/1998 Sb.

ekonomicky vyspělé země a podněcovat v nich vlny nacionalismu a rasismu, jímž mohou podléhat zejména vrstvy nezaměstnaných a špatně placených...“⁴⁸

Migrace má v tomto programu své vlastní místo. A strana se jí věnuje v kapitole Rozvoj solidární a sociálně spravedlivé společnosti. Kdy je probírána vedle takových témat, jako je zaměstnanost, rodina, populační vývoj a sociální zabezpečení. Tento fakt poukazuje na důležitost tohoto jevu. V podkapitole migrace, migrační politika se uceleně tomuto tématu věnuje poprvé a jasně svůj postoj k problému imigrace definuje.

Opět strana poukazuje na vliv globalizace a s ním spojený příliv cizinců, na který si ale budeme muset nejen v rámci evropské integrace zvyknout. Tato situace si podle ČSSD vyžaduje přijetí nové migrační politiky. Kdy bude nutné brát v úvahu „...nízkou úroveň přirozené reprodukce obyvatelstva vyvolávající pokles perspektivní nabídky pracovní síly z domácí reprodukce obyvatelstva. Příchod imigrantů – včetně repatriace Čechů žijících v zahraničí – může posilovat aktivní složku populace a mírnit tím očekávané negativní důsledky populačního vývoje.“⁴⁹

ČSSD by chtěla ve své migrační politice prosazovat integraci cizinců a klade si za cíl vytvořit jim tu odpovídající životní podmínky. V případě ČSSD je migrační politika otázkou nejen politickou, ale i ekonomickou, sociální a bezpečnostní a je třeba prosadit koncepční přístup, který bude brát v potaz nejen hlediska věková a kulturní, ale i kvalifikační.⁵⁰

V tomto programu se strana profiluje svou snahou o to „...aby si česká společnost zachovala svou národní identitu v rámci společnosti multikulturní a multietnické, charakteristické pro sjednocovanou Evropu“⁵¹

⁴⁸Otevřenost novým výzvám – věnost tradici ČSSD 28. 3. 2003 str. 14. Dostupné na http://www.cssd.cz/soubory/kestazeni/dlouhodoby_program_cssd_2003_otvorenost_novym_vyzvam_venost_tradici.pdf

⁴⁹ ČSSD str. 33

⁵⁰ Můžeme se domnívat, strana zde poukazuje na pilotní projekt výběr kvalifikovaných pracovníků

⁵¹ ČSSD str. 34

Ve volebních programech strany se bohužel až do roku 1998 otázka imigrace nediskutovala. První zmínky nacházím až v programu pro volby do Poslanecké sněmovny v roce 1998. V tomto programu strana hovoří budoucím přistoupení k Evropské unii. Domnívá se, že toto přistoupení by mělo pomoci obyvatelům České republiky odstranit bariéry vůči jiným národům a vyrovnat se s kulturními odlišnostmi. Do slova se ČSSD bude snažit o to „...aby se česká společnost v co největší míře otevírala Evropě i světu a přetvářela se ve společnost multikulturní.“⁵²

Volební program pro volby do Poslanecké sněmovny pro rok 2002 hovoří o imigraci velice stručně a není třeba ho dále rozvádět. Jen by bylo dobré zmínit, že v tomto programu se diskutuje závazek, kdy se strana bude snažit bojovat proti živelnému a ilegálnímu dovozu levné pracovní síly.

Dalším volebním programem je program *Jistoty a prosperity*, pro volby do PS PČR v roce 2006. Tento program je prvním programem strany, který opouští obecná konstatování a přistupuje ke konkrétním opatřením.

Kapitola Společnost sociálních jistot, podkapitola o zaměstnanosti představuje plán strany na začlenění některých cizinců do českého pracovního trhu. Tento plán navazuje na již zmíněný v dlouhodobém programu strany. Počítá se zaměstnáváním vybraných cizinců tak, aby zaplnili volná pracovní místa, která díky nepříznivému demografickému vývoji, nejsou Češi schopni zaplnit. ČSSD k tomu dodává, že se při naplňování tohoto plánu bude řídit aktuální situací na trhu práce. S tímto plánem souvisí snaha strany dokončit projekt „ Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“⁵³

Jinak program nepřináší v celku nic nového a strana rozvíjí myšlenky z předchozích programů, tzn. Kapitoly o rovném zacházení, sociální pomoc a

⁵² Lidskost proti sobectví. ČSSD 1998. Str. 12 Dostupné na <http://www.cssd.cz/dokumenty/archiv/volebni-programy>

⁵³ Tento projekt spustilo Ministerstvo práce a sociálních věcí v červenci 2003. Jeho záměrem bylo usnadnění příchodu mladých kvalifikovaných odborníků ze zahraničí, a kteří se usadí v České republice a integrují se do české společnosti.

Více o projektu na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/472/250703.pdf>

sociální služby a kultura. V poslední řadě se ČSSD věnuje imigraci ještě v kapitole o Bezpečnosti, kdy si strana dává za cíl bojovat proti nelegální imigraci a nezákonnému zaměstnávání cizinců.

Posledním programem, který bych chtěla zmínit je program *Změny a naděje*⁵⁴ pro volby do PS PČR v roce 2010. Opět se zde objevují obecně platná prohlášení typu respektování základních lidských práv a svobod, včetně práv národnostních, náboženských či etnických.

V kapitole Evropská společnost mírová, sjednocená a demokratická, sekce Politika soužití a regulované imigrace se strana zmiňuje o tom, že by chtěla provádět jednotnou národní migrační politiku v souladu s Evropskou unií a dává si za cíl zavést Imigrační úřad, který by sjednotil práci cizinecké policie, útvarů ministerstva vnitra, ministerstva práce a sociálních věcí nevládních organizací. Jako podmínku imigrace si strana klade závazek respektování obecných evropských morálních hodnot a osvojení si jazyka země. Dále pro potírání nelegální imigrace bude důležitá spolupráce se zeměmi, odkud imigranti přichází a také snaha nalézt společné řešení tohoto problému.

⁵⁴ Program *Změny a naděje* dostupný na <http://www.cssd.cz/volby/volebni-program/> [3. 3. 2010]

Shrnutí

Po prozkoumání všech dokumentů této strany jsem zjistila, že opravdu zakomponovala problematiku imigrace do svých programů až v roce 1998 respektive od roku 2002.

Celkově se dá říci, že začleňování otázky imigrace prošlo značným vývojem od obecných prohlášení po samostatné kapitoly a ČSSD ji chápe spíše pozitivně. Cílem ČSSD je koncepčně řízená aktivní migrační politika. Legální pracovní imigrací chce řešit nepříznivý demografický vývoj a nedostatek pracovních sil.

3.2. Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU-ČSL)

KDU – ČSL, jako jedna z mála stran, zůstala povolena během komunistické nadvlády, přestože zůstávala ideově komunistické straně cizí. Nekomunistické strany, které byly povoleny, měly za úkol působit v intencích státní politiky na nekomunistické vrstvy obyvatelstva, v tomto případě šlo tedy o věřící občany. Tyto strany to za éry komunismu neměly jednoduché. Uvnitř stran se střetávali dvě tendence, směrnice komunistické strany a vnitrostranické nekomunistické smýšlení.

Po roce 1989 se strana vrátila schváleným programem k politice pravého středu a opírá svou politiku o zásady křesťanské morálky a křesťanského humanismu. Tato politika je typická respektováním svobod jedince, úsilím o demokratizaci a humanizaci společnosti a především snahou o vytvoření právního státu, který bude zaručovat osobní bezpečnost a rovná práva všem jeho občanům. Takovýto stát by měl tvořit součást světového společenství národů a států.

Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (dále jen KDU-ČSL, lidovci) se stejně jako strana ČSSD imigrační problematice v 90. letech ve svých programech nevěnovala.

Prvním dokumentem, ve kterém se strana zabývá imigrační politikou, je až program *Společná odpovědnost*⁵⁵ z roku 2001. K tomuto programu je nutné přistupovat s vědomím, že se jedná o společný program několika stran.

Z programu je zřetelné, že problematika imigrace není tomuto uskupení lhostejná a stran jsou si vědomy negativních stránek imigrace a uvědomují si potřebu tento problém řešit. V kapitole Evropská budoucnost program představuje výhody, které České republice přinese členství v Evropské unii. Mezi jinými by to také měla být větší součinnost orgánů EU a České republiky, které bojují proti kriminalitě, organizovanému zločinu či nelegálnímu přistěhovalectví.⁵⁶ Další zmínku o přistěhovalectví najdeme v kapitole věnované vnitřní bezpečnosti ČR. Strany se zde

⁵⁵ „Společná odpovědnost“ je programovým prohlášením stínové vlády Čtyřkoalice – KDU – ČSL, Unie svobody, Občanské demokratické unie a Demokratické unie.

⁵⁶ Společná odpovědnost, str. 6. Dostupné na <http://www.oda.cz/clanek.asp?id=693> [3. 3. 2010]

zmiňují o zvyšující se nelegální imigraci a nelegálním zaměstnávání. Strany se v programu zavazují k tomu že, „využijí stávající možnosti k omezení ilegální práce a také vykořisťování lidí, kteří jsou na náš pracovní trh umístování organizovaným zločinem. Nabídneme alternativu legálního přístupu na trh práce formou pozitivní migrační politiky“⁵⁷

Nicméně v dokumentu chybí jakákoliv bližší konkretizace pozitivní migrační politiky a postup boje proti nelegální imigraci je naznačen pouze obvyklými hesly a frázemi.

Po rozpadu Čtyřkoalice se objevilo nové politické uskupení Koalice KDU – ČSL a US-DEU. Jejich program *Dáme věci do pořádku. Rovné šance pro každého* obsahoval k imigraci pouze pasáž z předchozího programu Čtyřkoalice.

⁵⁷ Společná odpovědnost, str. 23

3. 3. *Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM)*

KSČM je strana, jejímž programovým cílem je socialismus, demokratická společnost svobodných a rovnoprávných občanů, společnost politicky a hospodářsky pluralitní...zabezpečující lidem důstojnou životní úroveň a prosazující bezpečnost a mír. Strana se hlásí k hodnotám a tradicím pokrokového levicového hnutí⁵⁸.

Tato strana není výjimkou, problematiku imigrace ve svých programových materiálech až do konce 90. let vůbec nezmiňuje. Nicméně v roce 1997 předložila strana dokument pojednávající o koncipování bezpečnostní politiky státu. V tomto dokumentu je věnována pozornost přistěhovalectví v kontextu problémů a rizik, které přináší.

Na konci roku 1999 byly na V. sjezdu strany schváleny 3 dokumenty⁵⁹, z nichž pouze jeden pojednává o otázce imigrace. Jedná se o program „*KSČM na přelomu tisíciletí*“, ve kterém nás strana seznamuje se svým postojem k imigraci. Opět je možné zaznamenat spíše negativistický postoj, kdy v rámci globalizace je „Česká republika vtahována do globalizačních procesů vtahována bez promyšlené koncepce, která by respektovala zájmy většiny obyvatel“.

Čeho je třeba si v tomto dokumentu všimnout, je také význam národní identity, která je třeba posilovat – „Probíhající přelévání obyvatelstva a multikulturní charakter narůstající i v středoevropském prostoru staví KSČM před stále naléhavější úkol. Jde o to, energicky se podílet na předcházení a překonání averze vůči cizincům, některým menšinám, migraci z jihu a východu a tím spojeného nebezpečí nacionalismu a rasismu jako jevů KSČM cizích. Současně jde ovšem i o posilování národního podvědomí a o vlastenectví ve vztahu k vlastní zemi“⁶⁰.

⁵⁸ <http://www.kscm.cz/index.asp?thema=2677&itmID=24002&chapter=1297>) [13. 3. 2010]

⁵⁹ Jednalo se o dokumenty *Lepší cesta pro naši zemi, Program obnovy a KSČM na přelomu tisíciletí*

⁶⁰ KSČM na přelomu tisíciletí dostupné na <http://www.kscm.cz/article.asp?thema=3765&item=33798&category=> [13. 3. 2010]

Další dokument strany, který bych chtěla podrobit analýze, je dlouhodobý program „*Naděje pro Českou republiku*“. V tomto programu je opět otázka imigrace dáována do kontextu s národní identitou.

První zmínku je možné identifikovat v kapitole Společnost vzdělání a informací. Strana se zavazuje k tomu, že bude podporovat „rozvíjení národní identity a svébytnosti s plným zapojením etnických menšin, včetně Romů, při prohlubující se orientaci na vzájemnou solidaritu a spolupráci. Vzhledem k tomu zamýšlí KSČM věnovat větší pozornost životním podmínkám a právům přistěhovalců, kteří u nás pracují a hledat cesty k navazování a zlepšování jejich vztahů s domácím obyvatelstvem“⁶¹.

Dále strana hovoří o prosazování přátelství a otevřenosti k ostatním národům a etnickým menšinám.

Co se týká volebních programů strany, zmíním program *S lidmi pro lidi* pro volby do PS PČR v roce 2002. Zde strana zmiňuje o cizincích v kapitole věnované vzdělání. Nicméně zde opakuje pouze to, co deklarovala ve svém dlouhodobém programu, tzn. že „...vzdělání musí vychovávat k úctě k životu, člověku, míru, k národním tradicím, k jiným národům a národnostem, ale také k aktivnímu odporu proti rasismu, fašismu a xenofobii“⁶².

Další zmínku lze nalézt v kapitole o mladých lidech. Strana chce „podpořit multikulturní školní i mimoškolní výchovu a vzdělávání, pěstovat schopnost vzájemného pochopení a soužití příslušníků různých etnik i veškerá další opatření vedoucí k prevenci i potlačení projevů rasismu, neofašismu a xenofobie působících na současnou mládež“⁶³.

Dalším z volebních programů, je program pro volební období 2006 – 2010. Tato problematika je zařazena hned v úvodní kapitole věnované demokracii

⁶¹ Program Naděje pro ČR z roku 2004 dostupné na <http://www.kscm.cz/index.asp?thema=2679&category=> [13. 3. 2010]

⁶² Program KSČM pro volby do PS PČR v roce 2002 dostupné na <http://www.kscm.cz/index.asp?managepreview=ok&thema=3283&category=&language=1&item=28319> [13. 3. 2010]

⁶³ Tamtéž

spravedlnosti. Strana zde prosazuje „odstranění všech forem diskriminace menšin a jednotlivců, včetně migrantů“⁶⁴. Je nezbytné podotknout, že zmínka o imigraci se objevuje na čelním místě v programech KSČM vůbec poprvé. Mohlo by to znamenat, že strana této problematice přisuzuje větší váhu než v předchozích programech.

Malou zmínku lze spatřit opět v kapitole o vzdělání a v kapitole věnované kultuře. V prvně zmíněné ale strana nepřichází s ničím novým a pouze deklaruje vzdělání menšinových etnik na školách všech stupňů⁶⁵. Ve druhé, se strana zavazuje k tomu, že bude prosazovat rozvoj „národní identity a svébytnosti s plným zapojením etnických menšin, včetně Romů a přistěhovalců, při prohlubující se orientaci na vzájemnou solidaritu a spolupráci“⁶⁶. Dále zde najdeme hesla otevřenosti a přátelství k ostatním národům a etnickým skupinám.

V poslední řadě se tematika imigrace objevuje v kapitole věnované bezpečnosti státu. KSČM zde slibuje zasahovat proti rasistickým projevům, násilí a terorismu. Těmito zásahy se bude snažit ochránit a vychovat mladou generaci.

Na závěr bych chtěla zanalyzovat program pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 2010. Zřejmě v důsledku probíhající ekonomické krize se změnila struktura volebního programu, kdy je na počátek zařazena kapitola Práce pro všechny za spravedlivou mzdu. Zde najdeme také první zmínku o imigraci. Strana zde deklaruje zajištění „stejně mzdy za stejnou práci, zejména ve vztahu k zahraničním pracovníkům tak, aby jejich ochota přistoupit na nižší mzdu nemohla vést k vytlačení domácích zaměstnanců“⁶⁷.

⁶⁴ Volební program KSČM pro volby do PS PČR 2006 – 2010 dostupné na <http://www.kscm.cz/article.asp?thema=3783&item=35527> [13. 3. 2010]

⁶⁵Tamtéž

⁶⁶Tamtéž

⁶⁷Otevřený volební program KSČM pro volby do PS PČR 2010 dostupné na <http://www.kscm.cz/index.asp?thema=4393&category=> [13. 3. 2010]

Bohužel v tomto programu lze už jen dohledat hesla k tématu v kapitole vzdělání. Kde opět strana nepřichází s ničím novým a v zásadě zde kopíruje prohlášení z předcházejících programů.

Shrnutí

Prvním programem, ve kterém KSČM pojednává o imigraci je volební program z roku 2002 a následně dlouhodobý program z roku 2004. V pozdějších dokumentech strana nepřichází s výraznou inovací svých myšlenek a spíše se jedná o jejich shrnutí.

Strana se otázce věnuje především v kapitolách o vzdělání, demokracii a spravedlnosti a kultuře.

Komunisté zdůrazňují boj proti xenofobii, diskriminaci, rasové nesnášenlivosti, ale na druhou stranu také kladou důraz na přátelství vůči etnickým menšinám. Je nutné zmínit, že v souvislosti s výše jmenovanými hesly, strana nikdy neopomene hovořit o českém vlastenectví a o posilování národní identity.

3. 4. *Občanská demokratická strana (ODS)*

ODS vznikla jako pokračovatel Občanského fóra. Na sněmu OF v lednu roku 1991 byl přijat Výchozí politický program OF. Jeho přijetí znamenalo přerod z všelidového hnutí v politickou stranu pravicově orientovanou. Někteří členové s tímto vývojem nesmířili a další existence tohoto nesourodého politického tělesa nebyla možná. Situace uvnitř strany vyvrcholila v únoru téhož roku na tzv. „rozlučkovém“ sněmu OF. Ten nakonec rozhodl o rozdělení OF na Občanskou demokratickou stranu a Občanské hnutí.⁶⁸

ODS jako první ze sledovaných stran, začala problematiku imigrace řešit ve svých programech nejdříve. Podle Kopečka⁶⁹ je možné se domnívat, že tato skutečnost byla ovlivněna vládním působením strany.

Je důležité zmínit také fakt, že ODS se při tvorbě svých stranických dokumentů odlišuje od ostatních stran tím, že se specializuje na programové dokumenty zaměřené jen na určitý resort, namísto klasických širokospektrálních stranických dokumentů.

První zmínku o migraci uvádí volební program z roku 1996⁷⁰. Zde strana v kapitole Bezpečnost občanů slibuje vypracování nové migrační politiky. ODS také upozorňuje na problém jakým je migrace cizinců a kriminalita s tím spojená. „ODS připravila návrhy zákonů, které upravují podmínky pro pobyt cizinců na našem území tak, aby dosavadní „volná“ úprava nebyla zneužívána ke škodě ČR a jejich občanů. Přijatá opatření výrazně snížila počet nelegálních přechodů státních hranic.“⁷¹ Přes tato opatření se ale Česká republika přesto, podle statistik, stává imigrační zemí a v souvislosti touto skutečností by chtěla ODS vypracovat výše zmíněnou novou imigrační politiku.

⁶⁸ Historie a vznik ODS dostupné na <http://www.ods.cz/strana/historie>

⁶⁹ Kopeček, L. Imigrace jako politické téma v ČR. Analýza postojů významných politických stran. Dostupné na <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=203> [20. 2. 2010]

⁷⁰ Volební program ODS – parlamentní volby 1996 dostupné na http://www.ods.cz/docs/programy/program_1996.pdf

⁷¹ Tamtéž

Dalším širokospektrálním dokumentem, ve kterém se otázka imigrace vyskytuje, je program „*Hlavu vzhůru*“ pro parlamentní volby 1998. Součástí tohoto programu jsou 4 Poděbradské artikuly⁷², pro tuto práci je zajímavý ten pod názvem Solidarita zodpovědných. Bohužel, ač se čtvrtá artikula věnuje podpoře adaptace národnostních menšin, ve skutečnosti se zde pojednává pouze o menšině Romské.

Každopádně na 4 Poděbradské artikuly v programu navazuje kapitola „*Hájíme národní zájem*“, ve které se stana profiluje jako stoupenec „vzájemného obohacování odlišných kultur“. Přesto nesdílí teorie o vzniku globální společnosti a postupném zániku národních států.⁷³

Z tohoto se dá vyvodit směr, kterým se ODS co do imigračních tendencí uchyluje. Tedy udržet a hájit suverénní stát a udržet zdravý patriotismus. A protože se v této kapitole mluví také o integraci na globální úrovni, můžu se domnívat, že tuto pozici, kterou ODS zaujímá, má mít stát nejen navenek vůči ostatním státům, ale také vůči přistěhovalcům.

Mezi lety 2003 – 2004 přišla ODS s několika specifickými dokumenty vydanými v edici *Modrá šance*. Jednalo se o 16 dokumentů vydaných především stínovými ministry a ministryněmi. K imigraci se vyjadřuje ten, který napsal Ivan Langer, nesoucí název *Modrá šance pro slušné lidi*⁷⁴.

Dokument obsahuje samostatnou podkapitolu věnovanou nelegální migraci, kterou v kapitole Bezpečnostní priority doplňují např. korupce, terorismus, extremismus...

ODS si je vědoma problémů, které přináší neřízená migrace cizinců. Zvláště v situaci, kdy je jasné, že tento trend bude mít po vstupu do EU zvyšující se tendenci. Česká republika se stane postupně zemí cílovou. Proto by strana chtěla na tento stav

⁷² 4 Poděbradské artikuly, jsou čtyři hesla přijatá starosty ODS v březnu 1998 právě v Poděbradech

⁷³ *Hlavu vzhůru* Volební program ODS 1998 dostupné na http://www.ods.cz/docs/programy/program_1998.pdf [13. 3. 2010]

⁷⁴ Dokument *Modrá šance pro slušné lidi*. Dostupné na http://www.ods.cz/docs/publikace/modra_sance-vnitro.pdf [13. 3. 2010]

reagovat a připravit novou migrační politiku. „Vzhledem ke snižování možnosti cizinců usadit se v západoevropských zemích, je třeba upravit již nevyhovující právní úpravu cizinecké problematiky v ČR, aby umožnila účinně regulovat růst počtu cizinců majících v úmyslu se v ČR usadit...“⁷⁵

Řešení chce ODS směřovat do 4 oblastí, kterými jsou: trh práce, zpřísnění azylového zákonodárství a podmínek pro pobyt cizinců. Dále občanští demokraté vidí východisko ve zlepšení práce příslušných státních orgánů a v podpoře integračních programů.

V oblasti trhu práce ODS kritizuje aktivní migrační politiku sociálních demokratů, která je založena na masivním přílivu cizinců. Naproti tomu občanští demokraté navrhnou cestu důsledných postihů, těm zaměstnavatelům, kteří nezákonně zaměstnávají osoby bez pracovního povolení.⁷⁶

Na poli azylového zákonodárství, chce zavést další omezující opatření. „Zrychlit a zpřísnit azylové řízení...tak, aby nebyly podmínky pro pobyt zneužívány. Zájmem ODS je „snížit benevolenci zákona o pobytu cizinců (zpřísnit podmínky imigrace cizinců do ČR a podmínky jejich pobytu – zejména podmínky pro udělení víza, povolení k pobytu...) Zavést automatický trest vyhoštění pro každého cizince, který se u nás dopustí úmyslného trestného činu“.⁷⁷

Rétorika ODS je v tomto ohledu velmi restriktivní. Dokazuje to prohlášením, že „Česká republika nemůže být branou otevřenou pro všechny, kdo do ní chtějí vstoupit. Má být otevřená těm, kteří chtějí spořádaně žít, pracovat a dodržovat zákony. Naší povinností je bránit se vůči těm, kteří k nám vstupují s jinými úmysly“.⁷⁸

Mám důvod se domnívat, že si ODS v tomto programu lehce protiřečí, poněvadž několikrát zmiňuje, že chce omezovat počty cizinců, kteří vstupují na

⁷⁵ Modrá šance pro slušné lidi str. 38

⁷⁶ Tamtéž

⁷⁷ Modrá šance pro slušné lidi str. 39.

⁷⁸ Modrá šance pro slušné lidi str. 39

území České republiky, na druhou stranu deklaruje, že česká společnost je otevřená pro ty, kdo tu chtějí žít spořádaně a v rámci zákonů.

Společně pro lepší život, je volební program pro volby PSP ČR v roce 2006. Tento program se člení na 14 kapitol a heslovité zmínky najdeme v kapitole Plus pro bezpečnost a moderní stát. Strana zde hovoří o zpřísnění podmínek azylového řízení a o důsledném potírání nezákonné činnosti cizinců na našem území.⁷⁹

Řešení pro budoucnost – program pro „nevolby“ v roce 2009 je posledním z analyzovaných dokumentů strany. ODS se chtěla v mimořádných volbách prezentovat programem, který nabízel jako hlavní cíl zvládnutí krize a dokončení reformy, která Topolánkova vláda započala. Bohužel tyto volby se nekonaly a vlády se ujala úřednická vláda Jana Fischera.

Nicméně i v tomto programu najdeme pasáže zaměřené spíše na otázky lidských práv než na tematiku imigrační. Strana nehodlá připustit fakt, kdy se „otázky lidských práv budou měnit na požadavky jednotlivých menšin proti většinové společnosti“⁸⁰.

Shrnutí

U ODS lze vyzorovat k imigračním otázkám spíše negativní postoj. Ve svých programech se jasně vymezila proti představě sociálně demokratickým návrhům migrační politiky. Oproti ní prezentuje svůj postoj jasně a stručně. Cílem migrační politiky ODS je snižování počtu cizinců. Na druhou stranu podle občanských demokratů, je česká společnost otevřená všem cizincům, kteří na našem území chtějí žít spořádaně a v rámci dodržování zákonů. Dále u této strany shledávám za pozitivní zmínku o potírání nelegálního zaměstnávání cizinců a trestání těch zaměstnavatelů, kteří cizince nezákonně zaměstnávají.

⁷⁹ Společně pro lepší život Volební program ODS pro volby do PSP ČR 2006 dostupný na http://www.ods.cz/docs/programy/program_2006.pdf [13. 3. 2010]

⁸⁰ Řešení pro budoucnost – program psaný s občany dostupný na <http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program2009.pd> [13. 3. 2010]

ODS tuto problematiku rozebírá, oproti ostatním stranám, v kapitolách o bezpečnosti a to v souvislostech, kdy jsou cizinci především spojováni se zvýšenou kriminalitou.

3.5. Strana zelených

Poslední z analyzovaných stran je Strana zelených. Ty působí ve vládě a v Poslanecké sněmovně ze všech stran nejkratší dobu. Strana si klade za cíl svou politikou, mimo jiné také, prosazovat dodržovat mezinárodní smlouvy o lidských právech a chránit práva sociálních, etnických, kulturních a jiných menšin.

Hlavním dokumentem pro tuto práci bude *Vize ekologické demokracie*. Program strany z roku 2003. Jedná se rozsáhlý dokument, který komplexně pojednává o otázce přistěhovalectví a národnostních menšin.

Strana problematiku imigrace rozebírá podrobně v kapitole Spravedlivá společnost dosti podrobně, ale soustředí svou pozornost především na dodržování lidských práv, diskriminaci, rovnoprávnost všech a multikulturní společnost.

Zelní konstatují, že Česká republika je na tom v otázce ochrany lidských práv na vysoké úrovni, ale je třeba ji neustále prohlubovat. Ale pro konsolidaci lidských práv, je zapotřebí podle SZ, přistoupit k několika mezinárodním smlouvám. Jedná se především o Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod a Evropskou chartu menšinových a regionálních jazyků.

Rozsáhle pojednávají také o diskriminaci. „Zelení budou vždy vystupovat proti jakékoliv diskriminaci na základě pohlaví, rasy [...] národního nebo sociálního původu, příslušnosti k etnické menšině [...]“.⁸¹

Zelní v této kapitole dále řeší postavení žen a práva dítěte. Dále zde řeší snadnější získání povolení k pobytu pro určité skupiny – životní partner ze zahraničí a povolení k pobytu pro zahraniční studenty. Snahou Zelených je také zasazení se o zlepšení podmínek uprchlíků a zavedení vstřícnější azylové politiky.

⁸¹ Vize ekologické demokracie <http://strana.zeleni.cz/555/clanek-tisk/politicky-program-vize-ekologicke-demokracie/> [13. 3. 2010]

Druhým analyzovaným dokumentem strany je volební program *Kvalita života* pro volby do PSP ČR v roce 2006, ve kterých se dostala poprvé do poslanecké sněmovny.

První zmínku k imigrační problematice lze najít v kapitole Občanská společnost⁸². Strana zde podporuje boj proti jakékoliv diskriminaci a podporuje přijetí antidiskriminačního zákona⁸³.

V tomto programu se také objevuje tématika pracovní imigrace a to v kapitole Pracovní a společenská integrace cizinců. SZ upozorňuje na fakt řízené imigrace, která je na rozdíl od příliš represivních zásahů, přirozeným jevem. Strana bere na vědomí stav, kdy se Česká republika stává z tranzitní země zemí cílovou. A domnívá se, že není třeba cizince úplně odmítat, ale je třeba si uvědomit rizika, která jsou s tímto faktem spojena. Proto je, podle Zelených, nutné „přijmout účinnou strategii zaměřenou na kvalitní integraci cizinců, zohledňující integrační kapacity ČR“.⁸⁴

SZ konstatuje, že má připravenou strategii pracovní a společenské integrace cizinců. Součástí této strategie by měla být „uvážená nabídka práce a bydlení“⁸⁵. Nezapomínají také na změnu Zákoníku práce, kde by mělo dojít ke změnám tak, aby nedocházelo k porušování pracovních podmínek a byla zajištěna práva cizinců.

Shrnutí

Na základě analýzy zvolených dokumentů Strany zelených jsem došla k závěru, že její přístup k imigraci je velmi pozitivní. Imigraci chápe jako fakt, se

⁸² Kvalita života program Strany zelených pro volby do PSP ČR 2006 dostupný na <http://strana.zeleni.cz/271/clanek/volebni-program-strany-zelenych-kvalita-zivota/>

⁸³ Byl přijat dne 17. Června 2009 jako Antidiskriminační zákon – zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací pod číslem 198/20029 Sb.

⁸⁴ Kvalita života str. 52

⁸⁵ Kvalita života str. 52

kterým je třeba se smířit a pro kladné řešení je třeba přijmout taková opatření, která k tomu přispějí – různé integrační strategie, zjednodušení procedur při získávání povolení k pobytu.

Zelení ve svých dokumentech také naráží na problematiku diskriminace, kdy by se měl stát zaručit a garantovat ochranu před jakýmkoliv projevy rasové diskriminace a násilím.

Nicméně i přes kladný postoj k imigrační problematice, si je strana vědoma rizik, které přistěhovalectví přináší a uvědomuje si, že integrační kapacita české republiky je omezená. Tento postoj dokládá tvrzením „připravme účinnou strategii zaměřenou na kvalitní integraci cizinců se zohledněním integrační kapacity ČR“.⁸⁶

⁸⁶ Kvalita života str. 52

3.6. Závěr

Z analýz přístupů jednotlivých politických stran k imigrační politice, lze jasně ukázat postoje, které strany k tomuto tématu zaujímají. Shledala jsem, že v posledních letech rostl význam tohoto tématu v profilaci jednotlivých stran. Strany přicházejí spíše s obecnými názory. Nicméně imigraci nepovažuje ani jedna ze stran za prvořadé téma. Ale vzhledem ke společenskému vývoji, je možné, že tato problematika se v příštích letech bude vyjímat na popředí zájmu stran. Lze očekávat názorové střetnutí myšlenkových proudů – ODS jako odpůrce proti zbylým stranám, které ve větší míře zachovávají kladný přístup k imigraci.

Jako první s vnímáním důležitosti imigrace přišla ODS již v roce 1996, oproti ostatním stranám, které tuto tematiku zařadily do svých dokumentů až ke konci 90. let.

Každá ze stran k problematice přistupovala po svém. U některých stran je vidět vývoj v chápání důležitosti tématu. Kdy v každém novém dokumentu přidávají nové názory. Opačným příkladem je ODS, která na začátku jasně profilovala svůj názor a v dalších dokumentech s ním nijak výrazně nemanipulovala. Její postoj je jasně restriktivní s důrazem na bezpečnostní důvody imigrace. Oproti tomu ČSSD využila své pozice ve vládě a prosadila několik zásadních norem aktivní migrační politiky.

Komunisté začali prosazovat imigrační problematiku do svých dokumentů až v novém tisíciletí v programech z let 2002 a 2004. V dalších žádné větší inovace nenacházím. Její vztah i tématu je veskrze kladný s důrazem na národní identitu.

I Strana zelených se v analyzovaných dokumentech staví k imigraci kladně a prosazuje názor, že je nutné imigraci chápat jako fakt, se kterým je třeba se smířit. Ale je nutné přijmout různá integrační opatření.

Dále jsem zjistila, že žádná ze sledovaných stran nezaujímá výrazně radikální postoj, kdy nejvíce antiimigrační názory má strana ODS. Nicméně na politické scéně se objevují takové strany, které svou rétorikou příliš proimigračně neznějí.⁸⁷

⁸⁷ Jedná se zejména o Dělnickou stranu a o Národní stranu.

4. Vládní dokumenty

Součástí práce měla být analýza programových prohlášení vlád, které se ve svém funkčním období schvalováním Zelených karet zabývaly. Bohužel po prozkoumání těchto dokumentů jsem dospěla k závěru, že ve výše zmíněných prohlášení není k tomuto tématu ani zmínka.

Z tohoto důvodu jsem si pro analýzu k tématu této práce vybrala dokumenty Ministerstva vnitra. Jedná se o Zprávy o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2007 a 2008⁸⁸. Ministerstvo vnitra na těchto dokumentech spolupracuje s ostatními resorty zabývajícími se problematikou migrace. Dokumenty podávají ucelený pohled na úroveň migrace na našem území prostřednictvím vybraných ukazatelů. Já se zaměřím na ty týkající se pracovní migrace, respektive zelených karet. Tyto zprávy jsou vydávány již od roku 1993

Kromě výše zmíněných dokumentů, se také zaměřím na samotný proces, kterým byl projekt Zelených karet přijímán.

4.1. *Dokumenty Ministerstva vnitra*

Obě dvě zprávy shrnují stav migrace v daných letech. Základem dokumentů je jasné institucionální vymezení rámce působnosti jednotlivých ministerstev spojených s problematikou migrace. Dále je jejich součástí legislativní rámec migrační politiky. Zmiňují zákony a ostatní dokumenty, kterými se Česká republika řídí. V úvodních kapitolách se dále hovoří o vízové politice, readmisních dohodách⁸⁹, o mezinárodní spolupráci České republiky na poli migrace. Součástí je také kapitola věnovaná aktivní migrační politice, jejíž součástí jsou projekty Zelených karet a Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků.

⁸⁸ Zprávy o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2007, 2008 Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D> [23. 3. 2010]

⁸⁹ Readmisní dohoda – dohoda států o předávání a přebírání cizinců s neoprávněným pobytem

Dokumenty dále představují legální a nelegální migraci a trestnou činnost s ní spojenou. Hovoří se zde také o integraci cizinců, humanitárních a rozvojových projektech. Součástí zpráv je také tabulková příloha.

Bohužel v době formování tohoto textu nebyla k dispozici ještě zpráva z roku 2009, která by, oproti předchozím, již obsahovala statistiky o vydaných povoleních v režimu Zelených karet. A protože obě dvě zprávy, jak z roku 2007 tak ta z roku 2008 nepřináší nic zásadního k tématu Zelených karet a pracovní migrace, přistoupím zde jen ke strohému konstatování. Oba dva dokumenty v zásadě shrnují fakta, která jsem zmínila v úvodní kapitole o Zelených kartách, tedy důvody vzniku projektu a samotnou charakteristiku projektu Zelených karet. Statistické údaje, které tyto zprávy obsahují, jsem již také v práci uvedla. Proto si myslím, že není třeba se více těmito zprávami zabývat.

Nicméně je třeba zmínit, že tyto dokumenty, které vydává Ministerstvo vnitra ve spolupráci s dalšími ministerstvy, přináší ucelený pohled na celou problematiku imigrace v České republice. Zprávy si kladou za cíl informovat o případných legislativních změnách na národní i evropské scéně.

V oblasti pracovní migrace zprávy hovoří o vládních prioritách. Těmi by se měly stát účinně formulovaná opatření, která přinesou řešení a budou podporovat řízenou legální migraci a zároveň minimalizovat migraci nelegální. Těmi by měly být projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, projekt Zelených karet a Akční plán boje proti nelegální migraci.

První projekt byl zahájen již v roce 2003 a jeho cílem mělo být zaplnit mezery na pracovním trhu kvalifikovanými pracovníky ze zahraničí. Od svého vzniku prošel mnoha změnami (úprava cílových skupin cizinců, rozšiřování zdrojových zemí...). Od počátku byl projekt kritizován, zejména kvůli své neefektivitě a malému počtu účastníků. Nicméně samotný princip projektu se ukázal jako jeden z vhodných nástrojů aktivní migrační politiky.

Charakteristice projektu je věnována celá kapitola, nepokládám tedy za nutné tuto problematiku zde více rozvádět. Jen bych poznamenala, že oproti prvnímu projektu, který měl přivést do České republiky zahraniční pracovníky schopné

příspěť k rozvoji místní ekonomiky, druhým projekt měl spíše rychle zajistit, v době ekonomického růstu, potřebnou pracovní sílu.

Posledním dokumentem je Akční plán boje s nelegální migrací. Ten schválila vláda v roce 2004 a opírá se o zásadu č. 3. Zásad politiky vlády v oblasti migrace cizinců⁹⁰. Cílem tohoto projektu je nastolit takové trendy v migrační politice tak, aby cizinci dali přednost legálním migračním aktivitám, před nelegálními.

Akční plán se stanovuje každoročně a ve své první verzi měl 5 základních oblastí působnosti: prevence, kontrola a sankce, legislativa, mezirezortní spolupráce, mezinárodní spolupráce. Legislativní opatření byla splněna již v roce 2005 a z tohoto důvodu již nebyla více zařazována do aktualizovaných verzí plánu. Na plnění harmonogramu se mimo Ministerstvo vnitra podílí také Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo financí.

V souvislosti s nelegální migrací je také často spojováno téma nelegálního zaměstnávání cizinců. A protože se vláda touto významnou otázkou často zabývá, byl zřízen Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice⁹¹. Hlavním gestorem je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

⁹⁰ Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců

<http://www.mvcr.cz/clanek/zasady-politiky-vlady-v-oblasti-migrace-cizincu.aspx>
[23. 3. 2010] Zásada č. 3: Migrační politika státu je zaměřena na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce tak i opatřeními národními.

⁹¹ Stanovy mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR http://www.mpsv.cz/files/clanky/5521/Statut_MOPNZC.pdf [23. 3. 2010]

4.2. Schvalovací proces projektu Zelené karty

Jak již bylo v této práci několikrát řečeno, projekt „Zelené karty“ je legislativně upraven v novele zákona o zaměstnanosti č.328/2008 Sb. V této části bych chtěla přiblížit cestu schvalování tohoto zákona, samozřejmě s přihlédnutím k tématu práce. V první části se zaměřím na vznik návrhu parametrického modelu ZK a průběh přijímání modelu ve vládě, po té bych se chtěla věnovat schvalování v Parlamentu České republiky. Nicméně celý schvalovací proces je k dispozici na webových stránkách Poslanecké sněmovny⁹², proto se zaměřím jen na zvláštnosti, kterými bylo schvalování zákona provázeno.

Cesta projektu Zelených karet začala ve Vládě ČR dnem 2. října 2007, kdy byl na vládním zasedání předložen návrh parametrického modelu projektu Zelených karet pro Českou republiku. Tento návrh předložili ministr vnitra, ministr průmyslu a obchodu a ministr práce a sociálních věcí a místopředseda vlády. Obsahuje čistě formální náležitosti, charakteristiku projektu, pro koho je určen⁹³ a důvody, které vedly k prvotní myšlence vzniku. Dále zpráva také vyjmenovává změny, ve kterých návrh spočívá a které by měly přispět k regulaci pracovní migrace.

Následně v připomínkovém řízení došlo v tomto návrhu k několika změnám. Musím ale dodat, že se projekt Zelených karet už neprojednával osamoceně, nýbrž jakou součást novely zákona o zaměstnanosti. Po té byl návrh zákona schválen a předán k projednání do Poslanecké sněmovny PČR. V PS PČR, kde byl po třech čteních dne 22. 8. 2008 schválen a předán do Senátu PČR. Zde byl návrh zákona po projednání schválen 18. 9. 2008 předán Prezidentovi ČR. Ten zákon podepsal 8. 10. 2008, premiér ho kontrasignoval 14. 10. 2008. Zákon byl vyhlášen 20. 10. 2008 ve Sbírce zákonů jako zákon č.382/2008 Sb.

⁹² Sněmovní tisk 486 – novela zákona o zaměstnanosti – EU dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&T=486>

⁹³ Nutno podotknout, že v tomto návrhu se navrhovatelé zmiňují pouze o dvou cílových skupinách. Ve schválené podobě se ale objevují již skupiny tři. Důvody této změny jsou pouze spekulativní.

4.2.1. Stenozáznamy z Poslanecké sněmovny

V této části práce bych chtěla poukázat na rozdílnost názorů v debatách, které probíhaly v PS PČR a týkaly se schvalování projektu Zelených karet. Podotýkám, že názory, které zaznívaly z úst jednotlivých řečníků, nemusí vždy přesně poukazovat na stanovisko celé politické strany, za kterou řečník vystupoval. Ale vzhledem k tomu, že se ani jedna ze stran vůči řečníkům nedistancovala a jejich tvrzení nijak nedementovala, je s velkou pravděpodobností jasné, že prezentovali stanoviska svých stran.

Mým úkolem v této části práce bylo prozkoumat stenoprotokoly z projednávání novely zákona o zaměstnanosti. Schvalování proběhlo ve třech čteních. Zpravodajkou pro toto projednávání byla poslankyně za ČSSD Lenka Mazuchová, která je zároveň členkou Výboru pro sociální politiku. Tento výbor měl za úkol projednat návrh na své půdě. Nejvíce se v debatě zapojovali členové obou předních stran, ODS a ČSSD, po třech řečnících pak měli Komunisté a Lidovci. Do debaty se také zapojil nezařazený poslanec Wolf. Je třeba ovšem připomenout, že návrh parametrického modelu Zelených karet se projednával v rámci celé novely zákona o zaměstnanosti. Ale téma Zelených karet bylo natolik diskutabilní, že bylo hlavní náplní diskuze.

Výsledek mé analýzy mě nepřekvapil. Obě hlavní strany bránily své postoje k danému tématu a svou stranickou politiku. Navíc ODS, jako vládní strana, obhajovala svůj vládní návrh. Šlo tedy o debatu pravice s levicí. A jak uvedl Zdeněk Škromach „Myslím, že je škoda, že toto téma se stává konfliktním tématem. Od počátku to mělo být téma, které mělo být řešeno řádnou diskusí [...]”⁹⁴.

V další části kapitoly bych chtěla naznačit v čem se oba politické směry - pravice s levicí – rozcházejí a naopak v čem se shodují. Bodů, ve kterých se rozcházejí, je samozřejmě většina. Pokusila jsem se je shrnout a do několika kategorií a ty nejnápadnější námitky citovat v textu.

⁹⁴ 37. schůze PS PČR 19 srpna 2008 2. Čtení – návrhu novely zákona o zaměstnanosti. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/037schuz/s037016.htm#r4> [23. 3. 2010]

Než přistoupím k samotnému shrnutí, je důležité podotknout, že obě dvě strany mají zájem na tom, aby se v České republice nějakým způsobem řešila otázka pracovní migrace a druhým bodem, na kterém se shodují, je fakt, že zahraniční pracovníci jsou třeba. Bohužel to je vše, na čem se pravice s levicí v této problematice shodla.

V průběhu celého schvalovacího procesu došlo v návrhu parametrického modelu k několika zásadním změnám. V prvním návrhu byly jmenovány pouze dvě skupiny cizinců, kterým byla Zelená karta určena. Byli jimi vysokoškolsky vzdělaní, kvalifikovaní a klíčový personál. Postupně se do návrhu zakomponovala i skupina C – nekvalifikovaný personál. O tuto kategorii se vedly největší „boje“ a nebojím se říci, že většina diskuzí se ač nepřímo dotýkala hlavně této skupiny.

Dalším bodem sváru byly státy, ze kterých mohou cizinci žádat o Zelenou kartu. V prvotní verzi nebylo žádné vymezení. Jak na počátku uvedla paní zpravodajka Mazuchová, „Pokud bude zákon platit, tak o českou zelenou kartu budou moci požádat občané prakticky většiny členských zemí OSN“⁹⁵. I tato kategorie doznala změn. Byla schválena podzákonná norma⁹⁶, která upravuje seznam zemí, ze kterých k nám mohou cizinci přicházet v rámci režimu Zelené karty.

Vrátím - li se k prvně jmenovanému problému, přidání kategorie cizinců C. Zmínila jsem, že je s ní provázáno mnoho sporných otázek, které byly v rámci diskuze v PS PČR zmíněny. Za prvé levicoví poslanci s přidáním této kategorie na seznam vůbec nesouhlasili. Zařazení této skupiny spojují s ekonomickým růstem českého průmyslu a s lobby podnikatelů. Poslanec za ČSSD Zdeněk Škromach dokonce prohlásil: „Dovolím si říci, že pan ministr Nečas tady podlehl nátlaku ministra Římana a jeho finanční a podnikatelské lobby, která už vidí dneska nekvalifikované, levné a hlavně legální pracovní síly z třetích zemí, ale nikoliv z těch

⁹⁵ Citace poslankyně Mazuchové z prvního čtení návrhu novely zákona o zaměstnanosti. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/030schuz/s030047.htm#r2> [23. 3. 2010]

⁹⁶ Seznam vybraných zemí je stanoven vyhláškou Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb. Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> [20. 1. 2010]

tradičních, ze kterých přicházely, například z Ukrajiny, Bulharska a dalších zemí, ale ze zemí třetího světa.“⁹⁷

ODS ale protiargumentuje faktem na kterém se shoduje s Hospodářskou komorou, databáze volných pracovních míst v režimu Zelených karet je přístupná přes internet. Tudíž tento projekt nebude průlomový v dovozu levé pracovní síly, neboť ve třetích zemích je cca 5% počítačově gramotných občanů. Tím pádem bude tento projekt zajímavější spíše pro kvalifikované pracovníky. Nicméně protistrana ústy polance Ratha opět namítala: „Samozřejmě Česká republika jako rozvíjející se ekonomika, jako ekonomika relativně vyspělé země, by měla mít možnost a má tu možnost získávat špičkové pracovníky, kterých se v České republice nedostává. Takový počin vlády je samozřejmě pozitivní. Takový počin ale už dávno je nastaven⁹⁸, bohužel není využíván tak často, jak bychom si asi my všichni představovali. Při té příležitosti člověka napadá, jak je možné nebo kde se děje chyba, a to nemyslím jen této vlády, ale všech zatím dosavadních vlád, že Česká republika není cílovou zemí pro velké množství vysoce kvalifikovaných a zkušených pracovníků, především tedy vysokoškoláků.“⁹⁹

Při realizaci tohoto projektu v souvislosti s ekonomickým růstem ČR se předpokládalo s velkým přílivem cizinců, kteří budou tento režim pracovního a pobytového povolení využívat. Hovořilo se až o statisících cizinců. S touto obavou byla spojena bezpečnostní problematika. ČSSD se nelíbil fakt, že projekt nebyl projednáván v Bezpečnostním výboru, ač je bezpečnostní rovina dosti významná. Opět připojím slova poslance Škromacha, která jasně vystihují levicový postoj: „[...] pokud by měl zůstat v původní syrové podobě, kdy skutečně problém zelených karet,

⁹⁷ Citace poslance Škromacha z druhého čtení. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/037schuz/s037008.htm#r2> [23. 3. 2010]

⁹⁸ Tím je myšlen Pilotní projekt Výběru kvalifikovaných pracovníků, realizovaný vládou ČSSD

⁹⁹ Citace poslance Ratha z prvního čtení. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/030schuz/s030064.htm#r3> [23. 3. 2010]

dovolím si říct, ohrožuje nejenom pracovní trh, ale ohrožuje i bezpečnost České republiky!“¹⁰⁰

Další argumentem levice proti přijetí projektu byla rizika zdravotní. Poslankyně Mazuchová upozorňuje na skutečnost, že žadatelé o Zelenou kartu nemusí přikládat k žádosti o její udělení lékařskou zprávu, pouze na požádání jsou nuceni ji předložit. A stejné je to i s výpisem z rejstříku trestů.

Levicové strany naznačily další problémy, které by mohly nastat při přijetí projektu Zelených karet. Při debatě se dále probíraly otázky integrace těchto cizinců do české společnosti, otázka sociálního a mzdového dumpingu a jím podobné.

Na druhou stranu pravice argumentovala tím, že pokud bude návrh Zelených karet schválen, zůstí se tím dohled nad nelegální migrací. Poslanci ODS také upozorňovali na to, že to byla právě vláda ČSSD, která svými investičními nabídkami přitáhla do České republiky zahraniční společnosti, které v současnosti trpí nedostatkem pracovníků. Slova ministra průmyslu jsou toho důkazem: „[...] nechápu tu zvilou kritiku ze strany zejména sociální demokracie, je to přece odraz fantastického výsledku hospodářské politiky bývalých vlád, kdy sem přišlo mnoho zahraničních investorů nepochybně kvůli investičním pobídkám [...]. Prostým a predikovatelným důsledkem tohoto úspěšného boomu zahraničních manufaktur, [...] je samozřejmě potřeba pracovních sil, a to jak kvalifikovaných, tak i nekvalifikovaných. Nebuďte tady uzavřeni ve skleníku a zajděte se podívat do libovolné z těchto fabrik a zjistíte, že tomu tak prostě je, že to jsou někde desítky, někde stovky a někde tisíce lidí, z nichž malé procento je skutečně vysoce kvalifikovaných, trošku větší procento je středně kvalifikovaných, ale to gros jsou nekvalifikovaní lidé.[...] Na moji otázku, jaké kvalifikační předpoklady pro tyto lidi vyžadujete, zakroutili hlavou a řekli: no víte, my tady máme takové školicí středisko - což byla jedna malá místnost v rohu jinak velké fabriky. Za čtyři dny jsou zaškoleni a pak je třeba, aby to tempo vydrželi. To je realita těch úspěšných manufaktur, které tady v posledních deseti letech byly postaveny. Jinými slovy, pokud jste řekli A,

¹⁰⁰ Citace poslance Škromacha z druhého čtení. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/037schuz/s037008.htm#r2> [23. 3. 2010]

chceme tady tyto továrny, je třeba říct také B, to znamená odpovědět na otázku, kdo v nich bude pracovat, a před touto realitou nestrkat hlavu do písku.“¹⁰¹

V závěrečném čtení ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas představil 7 záruk, které projekt Zelených karet obsahuje a tím vyvrací veškeré obavy opozice. V tomto textu je pouze stručně shrnu¹⁰². První záruka, ZK budou vydávány na konkrétní pracovní místo, které není obsazeno po 30 dnů domácím uchazečem či uchazečem z EU. Volné místa pro klíčový personál povoluje MPO. Druhá záruka, seznam zemí, ze kterých smějí cizinci žádat o ZK je stanoven vyhláškou MV. Třetí záruka, volná místa jsou vyhlášována na veřejně přístupném webovém registru. Čtvrtá záruka, na přání zaměstnavatele je možné vyřadit volné pracovní místo ze seznamu pozic vhodných pro držitele ZK. Pátá záruka, Zelené karty jsou vydávány Ministerstvem vnitra, které bude brát v úvahu bezpečnostní parametry systému a i potenciálně nebezpečného cizince ze systému vyřadí. Šestou pojistku představuje možnost Ministerstva práce a sociálních věcí vyřadit z registru pozice, tam kde hrozí deformace trhu, buďto místní, regionální či odvětvová. A v poslední řadě nastavený systém, jak ho představuje Vláda, stanovuje jasné lhůty pro vyřízení ZK. Díky navrženým parametrům je zúžen prostor pro byrokratické rozhodování. Není dán prostor pro agentury práce, mafiánské praktiky apod.

Ministr Nečas proto vidí všechny obavy opozice jako neopodstatněné. I přes tyto pojistky měli poslanci opozice se schválením tohoto projektu problém. Nicméně s návrhem zákona byl těsně vysloven souhlas¹⁰³.

¹⁰¹ Citace ministra Římana z druhého čtení. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/037schuz/s037015.htm> [23. 3. 2010]

¹⁰² Celý přepis projednávání schvalování novely zákona o zaměstnanosti se zaměřením na problematiku zelených karet je zařazen v příloze této práce.

¹⁰³ Při závěrečném hlasování bylo přítomno 187 poslanců, kvorum pro přijetí bylo 94 hlasů. Pro návrh se vyslovilo 95 poslanců, 90 bylo proti. Dostupné na <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/037schuz/s037046.htm> [23. 3. 2010]

5. Analýza ostatních dokumentů

V této kapitole se pokusím zanalyzovat dokumenty a tisková prohlášení dvou stran, která mají v této problematice protichůdný názor. První stranu představuje obhájce projektu Zelených karet, Svaz průmyslu a dopravy. Protipól reprezentuje Mezinárodní organizace pro migraci (IOM).

5.1. Svaz průmyslu a dopravy

Prvním ze zkoumaných dokumentů, je oficiální stanovisko Svazu průmyslu a dopravy, které bylo vydáno k přijetí novely zákona o zaměstnanosti. Bohužel toto stanovisko není nijak obsáhlé, ale představuje postoj, který svaz k problematice zaujal. Nicméně jsem se snažila kontaktovat tiskového mluvčího svazu s požadavkem na bližší konkretizaci jejich postoje a ujasnění některých mých tezí. Bohužel se mi nedostalo odpovědi. Proto bude muset postačit výše zmíněné stanovisko. K analýze postoje svazu jsem ještě připojila prohlášení z tisku.

Ve své podstatě je postoj Svazu průmyslu a dopravy veskrze kladný. Sdílí stejné přesvědčení jako politické strany, a to, že Zelené karty by mohly efektivně řešit dlouhodobý nedostatek pracovní síly, který je limitujícím pro rozvoj českého průmyslu: “SP ČR požaduje přijetí ZK již několik let. Nedostatek pracovníků představuje po řadu firem vážnou překážku při naplňování jejich podnikatelských záměrů¹⁰⁴. SP také vítá zkrácení administrativních lhůt pro vydávání povolení. Svaz také vítá jednotný a rychlejší postup.

Přesto v tomto stanovisku svaz přichází s obavami, které novela zákona o zaměstnanosti přináší. Ale většinou jde jen o administrativní pohled na věc – schopnost státní správy zajistit 30 denní lhůtu na zpracování žádosti, kvůli nedostatku pracovníků na zastupitelských úřadech. Negativně také hodnotí podmínky při zveřejňování nabídek volných pracovních míst v registru. Uvědomuj si, že lhůta,

¹⁰⁴ Citace ze společného prohlášení SP ČR a Svazu obchodu a cestovního ruchu. Toto společné prohlášení bylo vydáno v dubnu roku 2008. Tudíž se vyjadřovalo pouze k návrhu novely zákona o zaměstnanosti v podobě, ve které ji vláda předkládala do sněmovny. Dostupné na <http://www.spcr.cz/cz/infoservis/tiskovezpravy/080401rbsd.pdf>

Podobné prohlášení se objevilo na 69. plenární schůzi SP ČR v roce 2007, svaz zde zmiňuje nedostatek pracovní síly jako limitující faktor dalšího rozvoje mnoha firem. Dostupné na <http://www.spcr.cz/nase- stanoviska/archiv>

po kterou musí být volné pracovní místo v běžné evidenci, tj. 30 dní, prodlužuje možnost získat zaměstnance ze zahraničí a pružně reagovat na situaci na trhu.

Naopak svaz hodnotí pozitivně zařazení ochranné lhůty pro cizince, který přijde o zaměstnání. Ten již nemusí opustit Českou republiku, ale v této ochranné lhůtě si může najít nové zaměstnání, ale ve stejném oboru, na který mu byla Zelená karta vydána. Délka ochranné lhůty jsou dva měsíce. Jako další výhody zmiňuje svaz možnost požádat o vydání o Zelenou kartu přímo v ČR¹⁰⁵.

Ve svém prohlášení Svaz průmyslu a dopravy vyjadřuje přesvědčení, že projekt Zelených karet je pouze krátkodobým řešením nedostatku pracovních sil. Svaz se domnívá, že východiskem z této situace je optimálně nastavený systém vzdělávání.

¹⁰⁵ Podle MPSV je na území ČR oprávněn podat žádost o vydání zelené karty cizinec, který pobývá na území ČR a) na zelenou kartu a podává žádost v ochranné lhůtě 60 dnů po skončení zaměstnání, b) na zelenou kartu nejméně 1 rok, c) nepřetržitě po dobu nejméně dvou let; do této doby se započítává doba pobytu na vízum k pobytu nad 90 dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu. Je nutné doložit, že cizinec získal zaměstnání na pracovní pozici uvedenou v registru míst vhodných pro zelené karty. K tomuto výčtu přibyla ještě skupina absolventů české vysoké či střední školy.

5.2. *Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)*

IOM je mezinárodní organizace s poměrně dlouhou tradicí, vznikla už v roce 1951. Jejím hlavní zásadou, kterou se snaží aplikovat ve svých projektech je humánní a řízená migrace. Ta by měla přinést užitek jak migrantům, tak společnosti. V České republice organizace působí od roku 1998 a mezi její hlavní aktivity patří: migrace a rozvoj, pracovní migrace, integrace cizinců v ČR, Dobrovolné návraty a reintegrace, prevence a potírání obchodu s lidmi a budování kapacit v migračním managementu.

Mezi partnery IOMu se řadí i Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo zahraničních věcí ČR a mnoho dalších důležitých institucí. Z těchto vazeb se dá odvodit jak významným institutem tato organizace je.

IOM jako jedna z nevládních organizací spolupracoval se státními orgány při schvalování novely zákona o zaměstnanosti. Toto schvalování připomínkoval svými poznatky. Při schvalování tohoto zákona byl úspěšnější lobbying českých firem, který převládl nad námitkami opozice a některých nevládních organizací, jako např. IOM, poslanci tento zákon schválili.

V rámci praktické části práce, jsem kontaktovala pana Jana Schrotha, erudovaného odborníka na pracovní migraci, který působí právě v této organizaci. Poskytl mi rozhovor¹⁰⁶ a další potřebné materiály, ze kterých vyplývá protichůdný názor na projekt Zelených karet, než ten který prezentuje SP ČR.

Materiály, které mi poskytl pan Schroth, za což mu velice děkuji, jsou neformální a neoficiální povahy a vyjadřují postoj této organizace k celému projektu a novele zákona o zaměstnanosti. Mají informační charakter.

V tomto dokumentu IOM srovnává pozici cizince se Zelenou kartou s postavením cizince, který na našem území pobývá na pracovní povolení. Dále komparuje status Zelené karty a vstupního víza. IOM upozorňuje na některé problémové body.

IOM ve své zprávě upozorňuje na „problémový“ první rok cizince, který pobývá na našem území na Zelenou kartu. Upozorňuje na existenci jen mála důvodů,

¹⁰⁶ Přepis tohoto rozhovoru je součástí příloh.

pro které si může cizinec v tomto roce změnit zaměstnavatele, popř. požádat o novou ZK. Jsou jimi propuštěni z důvodu nadbytečnosti, kvůli zdraví (§ 52 bod a) až e) Zákoníku práce), prokáže – li cizinec, že mu zaměstnavatel nezaplatil do 15 dnů po řádném termínu (56 b) Zákoníku práce). Toto jsou jediné případy, kdy může cizinec dostat ochrannou lhůtu pro nalezení nové práce. Cizinec si musí začít platit cestovní zdravotní pojištění a nedostává žádné dávky sociální podpory.

Znevýhodněn oproti cizinci s pracovním povolením je také v tom, že si na území ČR nemůže v době stávajícího pracovního povolení (vyjma výše zmíněných důvodů), najít proti vůli zaměstnavatele nové zaměstnání. O novou ZK si může požádat jen na ZÚ v zemi jeho původu.

Podmínky pobytu cizince v režimu ZK ve druhém roce jsou již srovnatelné s podmínkami pobytu cizince s pracovním povolením.

Oproti tomu cizinec bez ZK, tedy s klasickým pracovním povolením, bude moci i nadále měnit zaměstnání ihned, pokud mu budou pracovní povolení nepřetržitě plnit účel pobytu. Novela zákona obsahuje ochrannou lhůtu také pro cizince bez ZK, na ty se vztahuje až po prvním roce působení v ČR¹⁰⁷.

Dále ve své zprávě IOM srovnává postavení cizinců v režimu Zelených karet vs. postavení cizinců ve vízovém režimu. Z tohoto srovnání bohužel vyplývá, že ZK nejsou pro cizince příliš výhodné. Mimo ochrannou lhůtu, kterou cizinci na ZK v prvním roce postrádají (kromě výše uvedených důvodů), shledává podstatné nevýhody např. v oblasti doby platnosti ZK. U kategorie C nemožnost prodloužení platnosti. Toto opatření by mělo zamezit získání trvalého pobytu pro tuto skupinu cizinců. Nicméně i praxe poukazuje na to, že po roce, tito držitelé mohou změnit účel pobytu a nepřetržitý pobyt jim poběží dál. Oproti tomu vízum je vydáváno na rok s možností prodloužení a po 5 letech pobytu vzniká cizinci nárok na trvalý pobyt. Nicméně podle odborníků prodloužení platnosti ZK o rok či dva, nebude mít vliv na

¹⁰⁷ Pro tuto skupinu cizinců platí stejná pravidla uplatnění ochranné lhůty jako pro cizince v režimu ZK, ale s tou podmínkou, pokud ke dni ukončení pracovního poměru pobýval na našem území za účelem zaměstnávání a) po dobu alespoň 1 roku, pokud tato doba bezprostředně předchází skončení pracovního poměru, b) nebo kratší dobu než 1 rok, pokud ke dni ukončení pracovního povolení pobýval na našem území nepřetržitě po dobu tří let – do této doby se započítává doba pobytu na vízum k pobytu nad 90 dní a na povolení k dlouhodobému pobytu

zajímavost Zelených karet, protože cizincům jde o to přijet v co nejkratším čase a začít pracovat. A po roce pobytu v ČR jsou s to se zorientovat. Držitelé ZK nebudou moci v prvním roce měnit zaměstnavatele bez jeho souhlasu a o novou ZK si budou muset žádat na Zastupitelském úřadě v zahraničí.

Ochranná lhůta, která je obecně prezentována jako jedna z velkých výhod Zelených karet, je však odborníkům a neziskovému sektoru, který se problematikou migrace zabývá trnem v oku. Existuje několik skutečností, kdy cizinec pobývající na území České republiky v režimu Zelených karet, nebude mít na ochrannou lhůtu nárok. Jsou to dosti podstatné skutečnosti a myslím si, že by se jimi měli zákonodárci zabývat.

- V prvním bodě, cizinec uzavírá smlouvu na dobu určitou a bude si muset najít nové zaměstnání ještě před vypršením této smlouvy.
- Může nastat situace, kdy zaměstnavatel cizince po příjezdu na naše území vůbec nezaměstná, či jej propustí ve zkušební lhůtě.
- Zaměstnavatel porušuje podmínky stanovené v inzerátu popř. práva cizince.

Pokud dojde k některým z těchto stavů v prvním roce působení cizince na území ČR, znamená to pro něj jediné návrat do země původu. Celá tato situace může vést k tomu, že cizinci místo toho, aby odjeli zpět do své vlasti, zůstanou na našem území a přistoupí k nelegálnímu zaměstnávání. Z toho bohužel bude profitovat jen zprostředkovatelská mafie.

Ze zákona nebudou existovat postihy pro zaměstnavatele, který cizince příjezdu nezaměstná, či jej ihned propustí, popř. nedodrží inzerované podmínky. Pokud se zjistí, že cizinci dovezení do ČR v rámci režimu ZK, odcházejí do ilegality, může být firma zkontrolována a potrestána. Nicméně to ale neřeší problém cizinců samotných.

IOM konzultoval tuto problematiku s ostatními odborníky na migraci a dospěli k závěru, že Zelené karty jsou kladným řešením v případě manažerů, IT

pracovníků a cizinců s vyšším vzděláním. Ti jsou schopni si zajistit dobré pracovní podmínky a popřípadě se bránit.

Zaměstnavatelům jde především o levnou a flexibilní pracovní sílu, držitelé ZK pro ně budou představovat možnost udržovat nízké ceny, cizinec nebude moci v prvním roce od zaměstnavatele odejít z vlastní vůle, pokud se tedy se zaměstnavatelem nedohodne. Tato skutečnost představuje riziko vstupu cizinců do ilegality. Cizinci se nebudou moci v prvním roce moci v rámci zákona bránit a najít si nového zaměstnavatele. Budou si tedy moci „vybrat“ ze dvou možností. Vycestovat, na co nebudou mít často prostředky, či přijmout nelegální práci. Tím pádem nebude omezena současná praxe propojení mafie se zprostředkovatelskými firmami.

Neexistenci úřadu, na který se budou moci cizinci obrátit o pomoc v případech porušení jejich práv, potvrdilo i MPSV. V případech porušování práv cizinců je možná, podle MPSV, role neziskového sektoru. Bohužel praxe a současné legislativní podmínky tomuto kroku příliš nenahrávají. Neziskové organizace např. nemohou cizinci hledat nového zaměstnavatele v prvním roce platnosti Zelené karty.

Pokud se atraktivnost Zelených karet oproti vízům nezvýší, může se stát, že zaměstnavatelé a zprostředkovatelé budou spíše využívat víz.

Krokem k zefektivnění Zelených karet je zavedení ochranné lhůty prvního dne její platnosti a na všechny případy ukončení pracovního poměru. Je také důležité nastavit jasná pravidla o informování cizinců o jejich právech. V případě nesplnění podmínek, které zaměstnavatel inzeruje, možnost uplatnit sankce. Mezi další návrhy, které IOM prezentuje, se řadí zvýšení poplatku za ZK, z této částky by se mohla hradit např. asistence.

Přínos Zelených karet IOM spatřuje pro ty zaměstnavatele, kteří opravdu nemohou najít kvalifikovanou pracovní sílu a omezení zisků pro zprostředkovatelské subjekty. Avšak neexistence pojistek proti nekalým praktikám zaměstnavatelů, zneužívání pravomocí vede k obavám z diskriminace cizinců a porušování jejich práv na pracovním trhu. Tento současný stav povede k nárůstu nelegálního zaměstnávání odchodu migrantů do nelegálního postavení.

Výše zmíněnou kritiku sdílí s IOMem i další nevládní organizace, které se problematikou migrace zabývají, jako např. Člověk v tísni. Souhrnný přehled všech negativ, která tyto organizace a jiné subjekty spatřují ve schválení novely zákona o zaměstnanosti, popisuje článek Fiasko zvané Zelené karty, uveřejněný v časopise Ekonom.¹⁰⁸

¹⁰⁸ V on – line podobě je tento článek dostupný na http://ekonom.ihned.cz/c6-10011880-37796370-400000_d-fiasko-zvane-zelena-karta

6. Závěr

Záměrem této práce bylo popsat současný stav legální imigrace a možnost její regulace prostřednictvím Institutu Zelených karet. Protože je tento nástroj regulace legální imigrace diskutován poměrně krátkou dobu, bylo třeba ho zkoumat v širších souvislostech, abychom pochopili důvody jeho přijetí.

To, že se Česká republika, po svém přistoupení k EU, stává cílem imigrantů, je skutečnost, se kterou se bude naše společnost muset smířit. Tento fakt byl jedním z hlavních důvodů, který vedl k tomu, že se česká politická scéna začala touto problematikou zabývat už nejen okrajově. K regulaci pracovní imigrace přispěl do jisté míry ekonomický boom, který Česká republika zažívala mezi lety 2006 – 2008, kdy Česká republika přijímala značné množství zahraničních pracovníků.

Ve své práci jsem se proto zaměřila na okolnosti, které provázely přijetí Institutu Zelených karet. Nejen tedy politickou debatu, ale snažila jsem se získat i informace od odborníků z nepolitické sféry.

Česká politická scéna je tvořena několika politickými subjekty, snažila jsem se do práce zakomponovat přístup k imigrační politice těch, které jsou zastoupeny v Poslanecké sněmovně PČR. Proto je součástí práce analýza jejich stranických programů, ve které kladu důraz na to kdy a jak se začaly strany otázkou imigrace zabývat.

Analýzy jednotlivých stran jsem poté komparovala a dospěla jsem k těmto závěrům: Ani jedna ze stran nemá problematiku imigrace jako prvořadé téma. Strany nerozchází v otázce přijímání nových imigrantů. V této problematice se střetávají nejvíce Strana Zelených a ODS. ODS se svým jasně restriktivním přístupem chce počty přistěhovalců snižovat. Oproti tomu SZ svou imigrační politikou chce Českou republiku imigrantům otevřít a nabídnout jim zde plnohodnotný život. ČSSD podporuje řízenou imigraci, stejně jako KDU – ČSL. Komunistická strana se nijak blíže imigraci nevěnuje, nicméně její programy neobsahují žádnou negativní proklamaci, z toho se dá usuzovat, že její postoj je kladný. Přes rozdílnost názorů jednotlivých politických subjektů, se strany shodují v boji za vymícení rasismu a xenofobie.

Projekt Zelených karet je legislativně upraven v zákoně o zaměstnanosti č.328/2008 Sb. Podstatnou část práce proto tvoří schvalovací proces tohoto zákona, ve kterém jsou Zelené karty, jako nástroj regulace pracovní imigrace, obsaženy. Provedla jsem obsahovou analýzu stenoprotokolů ze zasedání Poslanecké sněmovny PČR. Přijetí zákona provázela bouřlivá debata. Jednotlivé politické strany se držely svých stranických postojů, ačkoliv se shodly na tom, že regulace pracovní migrace je nutná.

Schválení zákona prošlo všemi třemi čteními a jak zákon, tak samotný projekt Zelených karet prošly mnohými změnami. Nakonec i přes mnohé námitky byl potřebnými hlasy přijat.

Do diskuze k přijetí novely zákona přispívaly i mnohé nevládní organizace, které především upozorňovaly na nedostatky v zákoně. Já jsem se zaměřila na Mezinárodní organizaci pro migraci – IOM, která se svými aktivitami a námitkami snažila o zefektivnění projektu Zelených karet.

V závěru bych ráda poznamenala, že jsem se touto prací snažila postihnout problematiku regulace pracovní migrace v České republice. Jedním z nástrojů této regulace by se měl stát projekt Zelených karet. Téma jsem analyzovala z několika úhlů pohledů. Ze strany státu, který regulaci umožňuje prostřednictvím svých nařízení, tak z pohledu nevládních organizací, které mají na rozdíl od většiny státních subjektů, s těmi cizinci, kterých se tyto regulační nařízení týkají bližší kontakt.

Usilovala jsem o to, abych debatu okolo Zelených karet zakomponovala do aktuální situace na trhu práce, tak v Poslanecké sněmovně PČR. Brala jsem v potaz všechny okolnosti, které předcházely samotnému schválení zákona. Nicméně je nutné podotknout, že projekt Zelených karet byl koncipován v jiných hospodářských podmínkách, kdy český pracovní trh trpěl nedostatkem určité skupiny pracovníků. Tento problém měl být vyřešen právě tímto projektem. Bohužel po schválení zákona i českou ekonomiku zasáhla hospodářská krize a zdá se, že se Zelené karty minuly účinkem.

Seznam použité literatury a zdrojů

Monografie a studie:

Barša, P. Baršová A. Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav 2005

Drbohlav, D. Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu). Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum 2008

Drulák, P. Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii mezinárodních vztazích. Praha: Portál 2008

Mansfeldová, Z. Kroupa, A. Proměny reprezentace zájmů po vstupu do Evropské unie. Praha: Sociologické nakladatelství 2008

Mareš, M., Kopeček, L., Pečínka, P., Stýskalová, V. Etnické menšiny a česká politika. Analýza stranických přístupů k etnické a imigrační politice po roce 1989. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2004

On - line zdroje

Elektronické odborné publikace:

Burcin, B., Drbohlav, D., Kučera T. Možnosti migračního řešení perspektivního úbytku a demografického stárnutí obyvatelstva České republiky. Praha: Sociologický časopis č. 4. 2004 Dostupné na http://sreview.soc.cas.cz/uploads/9cf958e0f4f84b5de8b3aa53d5e98c68fa4021f4_511_2008-4BurcinDrbohlavKucera.pdf

Horáková, M., Macunová, I. Mezinárodní pracovní migrace v České republice. Bulletin č. 8. Praha: VÚPSV 2002 Dostupné na <http://praha.vupsv.cz/fulltext/Bno8cz.pdf>

Horáková, M., Macounová, I. Mezinárodní pracovní migrace v České republice. Bulletin č. 13. Praha: VÚPSV 2004 Dostupné na <http://praha.vupsv.cz/fulltext/B13-MPMc.pdf>

Horáková, M. Macounová, I. Mezinárodní pracovní migrace v České republice. Bulletin č. 18. Praha: VÚPSV 2007 Dostupné na <http://praha.vupsv.cz/fulltext/B18-MPMc.pdf>

Horáková, M., Macounová, I. Mezinárodní pracovní migrace v České republice. Bulletin č. 23. Praha: VÚPSV 2008 Dostupné na <http://praha.vupsv.cz/fulltext/B23-MPMc.pdf>

Kopeček, L. Imigrace jako politické téma v České republice: analýza postojů významných politických stran. Středoevropské politické studie. 2004, Vol 2 – 3, No. 6. Dostupné na <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=203>

Pořízková, H. Analýza zahraniční zaměstnanosti v České republice; postavení cizinců na trhu práce a podmínky jejich integrace. Praha. VÚPSV 2008 Dostupné na http://praha.vupsv.cz/fulltext/vz_251.pdf

Říchová, B. Komparativní politologie dostupné na [www.kap.zcu.cz/opory/uvod/komparativni **politologie.doc**](http://www.kap.zcu.cz/opory/uvod/komparativni_politologie.doc)

Vojtková, M. Teorie mezinárodní migrace. Socioweb 2005 Dostupné na <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=253&lst=113>

Ostatní elektronické zdroje:

Informace pro žadatele o Zelenou kartu – Ministerstvo vnitra. Dostupné na Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx>

Podání žádosti o Zelenou kartu – Ministerstvo vnitra Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/zelene-karty.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Projekt Výběr zahraničních kvalifikovaných pracovníků Dostupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/472/250703.pdf>

Tisková zpráva z 27. srpna 2008 – Ministerstvo práce a sociálních věcí Dostupné na http://www.mpsv.cz/files/clanky/5633/tz_270808.pdf

Tisková zpráva z 29. prosince 2008 – Ministerstvo práce a sociálních věcí Dostupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/6027/291208a.pdf>

Zelené karty – návrh parametrického modelu pro Českou republiku – Ministerstvo práce a sociálních věcí Dostupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/4734/TZ-1506-07.pdf>

Zelené karty pro cizince v České republice - Ministerstvo práce a sociálních věcí Dostupné na http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zelka/ciz

Zelené karty přechází z Ministerstva průmyslu a obchodu na Ministerstvo práce a sociálních věcí – Ministerstvo průmyslu a obchodu Dostupné na <http://www.mpo.cz/dokument37642.html>

Články v on – line zdrojích:

Hruška, B. Fiasko zvané Zelené karty Dostupné na http://ekonom.ihned.cz/c6-10011880-37796370-400000_d-fiasko-zvane-zelena-karta

Škodová, H. Senát schválil Zelené karty pro cizince Dostupné na <http://www.clovekvtsni.cz/index2.php?id=321&idArt=899>

Rozhovor ministra Římana pro ČRo1 Radiožurnál Dostupné na <http://www.mpo.cz/dokument48902.html>

Zákony, vyhlášky, směrnice:

Směrnice Rady 2009/50/ES o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci Dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:155:0017:0029:CS:P>
DF

Stanovy mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR http://www.mpsv.cz/files/clanky/5521/Statut_MOPNZC.pdf

Vyhláška č. 461/2008 Sb., kterou se stanovuje seznam zemí, jejíž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání Zelené karty

Zákon č. 382/2008 Sb., o zaměstnanosti

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizích státních příslušníků

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců <http://www.mvcr.cz/clanek/zasady-politiky-vlady-v-oblasti-migrace-cizincu.aspx>

Zprávy o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2007, 2008
Dostupné na <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

Stranické dokumenty:

ČSSD

Program ČSSD Lidskost proti sobectví – prosperita pro všechny dostupný na http://www.cssd.cz/soubory/ke-stazeni/strednedoby_program_cssd_2002.pdf

Otevřenost novým výzvám – věrnost tradici ČSSD 28. 3. 2003 str. 14. Dostupné na http://www.cssd.cz/soubory/kestazeni/dlouhodoby_program_cssd_2003_otevrenost_novym_vyzvam_vernost_tradici.pdf

Program Změny a naděje dostupný na <http://www.cssd.cz/volby/volebni-program/>

KDU – ČSL

Společná odpovědnost. Dostupné na <http://www.oda.cz/clanek.asp?id=693>

KSČM

<http://www.kscm.cz/index.asp?thema=2677&itmID=24002&chapter=1297>

KSČM na přelomu tisíciletí Dostupné na

<http://www.kscm.cz/article.asp?thema=3765&item=33798&category=>

Program Naděje pro ČR z roku 2004 Dostupné na <http://www.kscm.cz/index.asp?thema=2679&category=>

Volební program KSČM pro volby do PS PČR 2006 – 2010 Dostupné na <http://www.kscm.cz/article.asp?thema=3783&item=35527>

Otevřený volební program KSČM pro volby do PS PČR 2010 Dostupné na <http://www.kscm.cz/index.asp?thema=4393&category=>

ODS

Volební program ODS – parlamentní volby 1996 Dostupné na http://www.ods.cz/docs/programy/program_1996.pdf

Hlavu vzhůru Volební program ODS 1998 Dostupné na http://www.ods.cz/docs/programy/program_1998.pdf

Dokument Modrá šance pro slušné lidi. Dostupné na http://www.ods.cz/docs/publikace/modra_sance-vnitro.pdf

Společně pro lepší život Volební program ODS pro volby do PSP ČR 2006 dostupný na http://www.ods.cz/docs/programy/program_2006.pdf

Řešení pro budoucnost – program psaný s občany dostupný na <http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program2009.pdf>

Strana Zelených

Vize ekologické demokracie Dostupné na <http://strana.zeleni.cz/555/clanek-tisk/politicky-program-vize-ekologicke-demokracie/>

Kvalita života program Strany zelených pro volby do PSP ČR 2006 dostupný na <http://strana.zeleni.cz/271/clanek/volebni-program-strany-zelenych-kvalita-zivota/>

Ostatní on – line zdroje:

www.czso.cz

www.green – card.info

www.iom.cz

www.psp.cz

www.spcr.cz

www.vupsv.cz

Seznam zkratk:

ČR – Česká republika

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

IOM – Mezinárodní organizace pro migraci

KDU – ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MV – Ministerstvo vnitra

ODS – Občanská demokratická strana

PS PČR – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

SP ČR – Svaz průmyslu a dopravy České republiky

SZ – Strana zelených

ZK – Zelené karty

Přílohy:

Příloha 1. Žádost o Zelenou kartu

Číslo žádosti¹⁾ / Application number¹⁾:

podací razítko / submission stamp

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území České republiky ve zvláštních případech („zelená karta“)
Application for a long-term residence permit for the purpose of employment in the Czech Republic under special circumstances („green card“)

A. Žádost / Application:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností a zvolte typ zelené karty. / Tick one of the given options and select the type of green card.

o povolení / for a permit

Číslo volného místa / Vacancy number:

o prodloužení / for a renewal

Typ zelené karty²⁾ / Type of green card²⁾:

A B C

B. Žadatel o zelenou kartu / Green card applicant:

Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
Ostatní jména / Other names:	
Všechna dřívější příjmení / All previous surnames:	
Telefon / Telephone:	E-mail / E-mail:

Datum narození³⁾ / Date of birth³⁾:

Stát narození (kód)⁴⁾ / Country of birth (code)⁴⁾:

Místo narození / Place of birth:

Pohlaví / Sex:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. / Tick one of the following options.

muž / male

žena / female

Státní občanství (kód)⁴⁾ / Nationality (code)⁴⁾:

Rodinný stav / Marital status:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. / Tick one of the following options.

svobodný(-á) / single

ženatý (vdaná) / married

rozvedený(-á) / divorced

vdovec (vdova) / widowed

Nejvyšší dosažené vzdělání / Education:

Povolání / Occupation:

C. Předpokládané zaměstnání po vstupu na území České republiky / Anticipated employment on arrival in the Czech Republic:

Zaměstnavatel / Employer:	
Pracovní zařazení / Position:	
Obec / Municipality:	Část obce / Municipality district:
Ulice / Street:	Č. / No.: PSČ / Post code:

1) Vyplní zastupitelský úřad ČR. / To be completed by an Embassy of the CR.

2) Typ zelené karty (A, B, C) je určen požadavkem na stupeň vzdělání u volného místa. / The type of green card (A, B or C) is determined by the level of education required for the vacancy.

3) Datum narození (DD.MM.RRRR). / Date of birth (DD.MM.YYYY).

4) Vybírejte kód státu ze seznamu v sekci V. / Select the country code from the list in Section V.

D. Poslední zaměstnání před příchodem na území České republiky / Last employment before arrival in the Czech Republic:

Zaměstnavatel / Employer:
Pracovní zařazení / Position:
Obec / Municipality: Část obce / Municipality district:
Ulice / Street: Č. / No.: PSČ / Post code:
Stát (kód ⁴) / Country (code ⁴):

E. Adresa místa pobytu na území České republiky / Residence address in the Czech Republic:

Obec / Municipality: Část obce / Municipality district:
Ulice / Street: Č. / No.: PSČ / Post code:

F. Adresa pro doručování / Delivery address:

Nepovinná položka. Vypíšte adresu, je-li odlišná od místa pobytu. / Optional section. Fill in the address, if different from the place of residence.

Obec / Municipality: Část obce / Municipality district:
Ulice / Street: Č. / No.: PSČ / Post code:
Stát (kód ⁴) / Country (code ⁴):

G. Poslední bydliště v cizině / Last residence abroad:

Obec / Municipality: Část obce / Municipality district:
Ulice / Street: Č. / No.: PSČ / Post code:
Stát (kód ⁴) / Country (code ⁴):

H. Předchozí pobyt na území České republiky delší než 3 měsíce / Previous stay in the Czech Republic longer than 3 months:

Pobyt od / Stay from: do / until:

Důvod a místo pobytu / Purpose and place of stay:

--

I. Příchod na území České republiky / Arrival in the Czech Republic:

Předpokládaný den vstupu na území České republiky / Anticipated arrival date in the Czech Republic: . 20

Číslo cestovního dokladu / Travel document number:

Stát, který doklad vydal (kód⁴) / Country of issue of the document (code⁴):

Platnost cestovního dokladu / Travel document valid until: . 20

J. Manžel(ka) / Spouse:

Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
Ostatní jména / Other names:	
Všechna dřívější příjmení / All previous surnames:	
Datum narození ³) / Date of birth ³):	
Stát narození (kód ⁴) / Country of birth (code ⁴):	Státní občanství (kód ⁴) / Nationality (code ⁴):
Místo narození / Place of birth:	
Povolání / Occupation:	
Bydliště / Residence address	
Obec / Municipality: Část obce / Municipality district:	
Ulice / Street: Č. / No.: PSČ / Post code:	
Stát (kód ⁴) / Country (code ⁴):	

K. Děti / Children:

1.	Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
	Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Místo narození / Place of birth:
	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :	Povolání / Occupation:
	Bydliště / Residence address:	
2.	Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
	Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Místo narození / Place of birth:
	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :	Povolání / Occupation:
	Bydliště / Residence address:	
3.	Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
	Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Místo narození / Place of birth:
	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :	Povolání / Occupation:
	Bydliště / Residence address:	
4.	Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
	Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Místo narození / Place of birth:
	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :	Povolání / Occupation:
	Bydliště / Residence address:	

L. Otec / Father:

Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
Ostatní jména / Other names:	
Všechna dřívější příjmení / All previous surnames:	
Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :
Povolání / Occupation:	
Bydliště / Residence address	
Obec / Municipality:	Část obce / Municipality district:
Ulice / Street:	Č. / No.: PSČ / Post code:
Stát (kód) ⁴⁾ / Country (code) ⁴⁾ :	

M. Matka / Mother:

Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
Ostatní jména / Other names:	
Všechna dřívější příjmení / All previous surnames:	
Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :
Povolání / Occupation:	
Bydliště / Residence address	
Obec / Municipality:	Část obce / Municipality district:
Ulice / Street:	Č. / No.: PSČ / Post code:
Stát (kód) ⁴⁾ / Country (code) ⁴⁾ :	

N. Sourozenci / Brothers and sisters:

1.	Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
	Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Místo narození / Place of birth:
	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :	Povolání / Occupation:
	Bydliště / Residence address:	
2.	Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
	Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Místo narození / Place of birth:
	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :	Povolání / Occupation:
	Bydliště / Residence address:	
3.	Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
	Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Místo narození / Place of birth:
	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :	Povolání / Occupation:
	Bydliště / Residence address:	
4.	Příjmení / Surname:	Jméno(a) / First name(s):
	Datum narození ³⁾ / Date of birth ³⁾ :	Místo narození / Place of birth:
	Státní občanství (kód) ⁴⁾ / Nationality (code) ⁴⁾ :	Povolání / Occupation:
	Bydliště / Residence address:	

O. Přílohy / Attachments:

--

P. Doplňující informace / Additional information:

--

Q. Poučení pro žadatele / Instructions for applicants:

- Údaje v žádosti musí být vyplněny latinkou (ne azbukou nebo jiným písmem) strojem nebo hůlkovým písmem v českém jazyce. V případě nedostatku místa v příslušných rubrikách uveďte údaje na zvláštní přílohu.
- Práva a povinnosti cizinců, spojená s pobytem na území ČR jsou upravená zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Řízení o žádosti je zahájeno dnem, kdy došla věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.
- Osobní údaje cizince jsou zpracovávány službou cizinecké a pohraniční policie pro účely řízení dle zákona č. 326/1999 Sb., a ve stanovených případech Ministerstvem vnitra v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. Rozsah osobních údajů, který je cizinec povinen uvést v žádosti dle zákona č. 326/1999 Sb., stanoví § 70 odst. 4 téhož zákona. Dle § 159 odst. 1 a 2 zákona č. 326/1999 Sb. lze osobní údaje cizince poskytnout cizinci samotnému a dále tomu, kdo je potřebuje k plnění úkolů stanovených zákonem. Cizinec je oprávněn, pokud zjistí nebo se domnívá, že orgán služby cizinecké a pohraniční policie nebo Ministerstvo vnitra zpracovává jeho osobní údaje v rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., požadovat od tohoto orgánu vysvětlení případně odstranění vzniklého stavu (zejména provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů). V případě, že nebude tomuto požadavku vyhověno, má cizinec právo obrátit se přímo na Úřad pro ochranu osobních údajů. Dle § 21 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb. je cizinec oprávněn obrátit se v uvedené věci na Úřad pro ochranu osobních údajů i přímo.

1. This application must be completed in the Latin alphabet (not Cyrillic or any other alphabet) either typed or in block capitals in Czech. If you require more space to complete a section, include this information on a separate sheet of paper.
2. The rights and duties of aliens residing in the Czech Republic are defined in Act No. 326/1999 regulating the residence of aliens in the Czech Republic and amending certain related acts as amended. The proceedings are deemed to be initiated on the date of delivery of the application to the competent authority.
3. The personal data of aliens is processed by the Alien and Border Police for the purposes of proceedings in terms of Act No. 326/1999 and, in specified cases, by the Ministry of the Interior in compliance with Act No. 101/2000 regulating the protection of personal data as amended. The range of personal data to be disclosed in this application is defined in Section 70, paragraph 4 of Act No. 326/1999. According to Section 159, paragraphs 1 and 2 of Act No. 326/1999, an alien's personal data may be released to the alien himself/herself and to authorities that require them for the purpose of tasks set by law. If the alien finds or believes that the processing of his/her personal data by the Alien and Border Police or by the Ministry of the Interior is inconsistent with Act No. 101/2000, he/she is entitled to request the processing authority explain or rectify the situation (in particular to correct, add or destroy personal data). If the processing authority fails to comply with such a request, the alien is entitled to seek the assistance of the Personal Data Protection Office. The alien may directly contact the Personal Data Protection Office with reference to Section 21, paragraph 4 of Act No. 101/2000.

Svým podpisem potvrzuji úplnost a pravdivost uvedených údajů v žádosti. / I declare that I have answered all questions in this application fully and truthfully.

Souhlasím⁵⁾ se zpracováním svých osobních údajů pro účely vydání zelené karty. / I consent⁵⁾ to the processing of my personal data for the purpose of issuing a green card.

Žádám o odeslání svých osobních údajů (jméno, příjmení, datum narození, pohlaví, státní občanství) zaměstnavateli uvedenému v části C / I request the sending of my personal data (name, surname, date of birth, sex, nationality) to the employer given in part C:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. / Tick one of the following options.

ano / yes ne / no

Místo / Place	Dne / Date	. . 20	Podpis / Signature:
---------------	------------	--------	---------------------

R. Žádost přijal a podle dokladů ověřil / Application received and documentation checked by:

Místo / Place	Dne / Date	. . 20
---------------	------------	--------

Razítko a podpis / Stamp and signature
--

S. Zelenou kartu pro cizince předal / Foreigner's green card issued by:

Místo / Place	Dne / Date	. . 20
---------------	------------	--------

Razítko a podpis / Stamp and signature
--

T. Potvrzuji převzetí zelené karty / I confirm receipt of the green card:

Číslo karty / Card No.:

Místo / Place	Dne / Date	. . 20	Podpis / Signature:
---------------	------------	--------	---------------------

U. Úřední záznamy / For office use only:

<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;">KOLKOVÁ ZNÁMKA</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;">REVENUE STAMP</div>	
---	--

5) Neposkytnutí nebo zrušení souhlasu se zpracováním osobních údajů je překážkou pro podání žádosti o vydání zelené karty. / Not providing or revoking consent to the processing of personal data is an impediment for submitting an application for the issuing of a green card.

V. Seznam kódů států a oblastí / Index of country and territory codes:

Afghanistan	AFG	Georgia	GEO	Pakistan	PAK
Albania	ALB	Germany	DEU	Palau	PLW
Algeria	DZA	Ghana	GHA	Palestine	PSE
American Samoa	ASM	Gibraltar	GIB	Panama	PAN
Andorra	AND	Greece	GRC	Papua-New Guinea	PNG
Angola	AGO	Greenland	GRL	Paraguay	PRY
Anguilla	AIA	Grenada	GRD	Peru	PER
Antarctica	ATA	Guadeloupe	GLP	Philippines	PHL
Antigua a Barbuda	ATG	Guam	GUM	Pitcairn	PCN
Argentina	ARG	Guatemala	GTM	Poland	POL
Armenia	ARM	Guernsey	XGG	Portugal	PRT
Aruba	ABW	Guinea	GIN	Puerto Rico	PRI
Australia	AUS	Guinea-Bissau	GNB	Qatar	QAT
Austria	AUT	Guyana	GUY	Queen Maud Land	ATN
Azerbaijan	AZE	Haiti	HTI	Refugee	XXB
Bahamas	BHS	Heard and McDonald Islands	HMD	Republic of Korea	KOR
Bahrain	BHR	Honduras	HND	Republic of Kosovo	RKS
Bangladesh	BGD	Hong Kong	HKG	Republic of Moldova	MDA
Barbados	BRB	Hungary	HUN	Republic of Montenegro	MNE
Belarus	BLR	Iceland	ISL	Republic of Serbia	SRB
Belgium	BEL	India	IND	Réunion	REU
Belize	BLZ	Indonesia	IDN	Romania	ROM
Benin	BEN	Iran	IRN	Russian Federation	RUS
Bermuda	BMU	Iraq	IRQ	Rwanda	RWA
Bhutan	BTN	Ireland	IRL	Saint Helena	SHN
Bolivia	BOL	Isle of Man	IMY	Saint Kitts and Nevis	KNA
Bosnia and Herzegovina	BIH	Israel	ISR	Saint Lucia	LCA
Botswana	BWA	Italy	ITA	Saint Pierre a Miquelon	SPM
Bouvet Island	BVT	Jamaica	JAM	Samoa	WSM
Brazil	BR	Japan	JPN	San Marino	SMR
British Dependent Territories	GBD	Jersey	XJE	Sao Tome and Principe	STP
British Indian Ocean Territory	IOT	Jordan	JOR	Saudi Arabia	SAU
British National (Overseas)	GBN	Kazakhstan	KAZ	Senegal	SEN
British Overseas Territory	GBO	Kenya	KEN	Serbia and Montenegro	SCG
British Protected Person	GBP	Kiribati	KIR	Seychelles	SYC
British Virgin Islands	VGB	Kuwait	KWT	Sierra Leone	SLE
Brunei Darussalam	BRN	Kyrgyzstan	KGZ	Singapore	SGP
Bulgaria	BGR	Laos	LAO	Slovakia	SVK
Burkina Faso	BFA	Latvia	LVA	Slovenia	SVN
Burundi	BDI	Lebanon	LBN	Solomon Islands	SLB
Cambodia	KHM	Lesotho	LSO	Somalia	SOM
Cameroon	CMR	Liberia	LBR	South Africa	ZAF
Canada	CAN	Libyan Arab Jamahirya	LBY	South Georgia and South Sandwich Islands	SGS
Cape Verde	CPV	Liechtenstein	LIE	Sovereign Order of Malta	XMR
Cayman Islands	CYM	Lithuania	LTU	Spain	ESP
Central African Republic	CAF	Luxembourg	LUX	Sri Lanka	LKA
Chad	TC	Macao	MAC	St. Vincent and the Grenadines	VCT
Chile	CHL	Macedonia	MKD	Stateless	XXA
China	CHN	Madagascar	MDG	Sudan	SDN
Christmas Island	CXR	Malawi	MWI	Surinam	SUR
Cocos (Keeling) Islands	CCK	Malaysia	MYS	Svalbard and Jan Mayen	SJM
Colombia	COL	Maldives	MDV	Swaziland	SWZ
Commonwealth of Independent States	SUN	Mali	MLI	Sweden	SWE
Comoros	COM	Malta	MLT	Switzerland	CHE
Congo	COG	Marshall Islands	MHL	Syrian Arab Republic	SYR
Congo (Democratic Republic of)	ZAR	Martinique	MTQ	Taiwan	TWN
Cook Islands	COK	Mauritania	MRT	Tajikistan	TJK
Costa Rica	CRI	Mauritius	MUS	Tanzania	TZA
Cote d'Ivoire	CIV	Mayotte	MYT	Thailand	THA
Croatia	HRV	Metropolitan France	FXX	Togo	TGO
Cuba	CUB	Mexico	MEX	Tokelau	TKL
Cyprus	CYP	Micronesia	FSM	Tonga	TON
Czech Republic	CZE	Monaco	MCO	Trinidad and Tobago	TTO
Czechoslovakia	CSK	Mongolia	MNG	Tunisia	TUN
Democratic People's Republic of Korea	PRK	Montserrat	MSR	Turkey	TUR
Denmark	DNK	Morocco	MAR	Turkmenistan	TKM
Djibouti	DJI	Mozambique	MOZ	Turks a Caicos Islands	TCA
Dominica	DMA	Myanmar	MMR	Tuvalu	TUV
Dominican Republic	DOM	Namibia	NAM	U.S. Islands in the Pacific Ocean	PUS
East Timor	TMP	Nationality not searched out	OOO	Uganda	UGA
Ecuador	ECU	Nauru	NRU	Ukraine	UKR
Egypt	EGY	Nepal	NPL	United Arab Emirates	ARE
El Salvador	SLV	Netherlands	NLD	United Kingdom	GBR
Equatorial Guinea	GNQ	Netherlands Antilles	ANT	United Nations	UNO
Eritrea	ERI	Neutral Zone	NTZ	United States Minor Outlying Islands	UMI
Estonia	EST	New Caledonia	NCL	United States of America	USA
Ethiopia	ETH	New Zealand	NZL	Uruguay	URY
European Union	XEU	Nicaragua	NIC	Uzbekistan	UZB
Falkland Islands (Malvinas)	FLK	Niger	NER	Vanuatu	VUT
Faroe Islands	FRO	Nigeria	NGA	Vatican City State	VAT
Fiji	FJI	Niue	NIU	Venezuela	VEN
Finland	FIN	Norfolk	NFK	Viet Nam	VNM
France	FRA	Northern Mariana Islands	MNP	Virgin Islands of the United States	VIR
French Guyana	GUF	Norway	NOR	Wallis and Futuna Islands	WLF
French Polynesia	PYF	Not established	NNN	Western Sahara	ESH
French Southern Territory	ATF	Oland	XFA	Yemen	YEM
Gabon	GAB	Oman	OMN	Zambia	ZMB
Gambia	GMB	Pacific Islands	PCI	Zimbabwe	ZWE

Příloha č. 2 Srovnání Zelených karet v USA a Modrých karet v EU

„zelená karta“ (USA)	„modrá karta“ (EU)
Držitel „zelené karty“ má právo na trvalý pobyt v USA.	Držitel „modré karty“ nemá právo na trvalý pobyt v EU.
Platnost karty 10 let, možnost prodloužení	Platnost karty 3 roky, možnost prodloužení
Karta svému držiteli umožňuje žít, pracovat a cestovat na území Spojených států.	Karta svým držitelům a jejich rodinám umožňuje žít, pracovat a cestovat na území EU.
<p>Pět možností, jak získat „zelenou kartu“:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaměstnání - rodinné vazby - loterie - investování - trvalý pobyt před rokem 1972 	<p>Žadatel o „modrou kartu“ musí předložit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysokoškolský diplom uznaný alespoň v jednom z členských států Unie nebo - potvrzení o praxi v daném pracovním oboru (min. 5 let) a také - pracovní smlouvu, která mu musí zaručovat příjem nejméně 1,7krát vyšší, než je průměrný hrubý příjem členského státu, v němž si zřídil trvalé bydliště, a nesmí být nižší než plat evropského pracovníka na srovnatelném pracovním místě. <p>„Modrá karta“ se bude vázat na jednotlivce, ne na pracovní místo.</p>
Držitelé „zelené karty“ mohou získat americké občanství po pěti letech pobytu.	Trvalý pobyt se získává automaticky po pěti letech.

1. čtení

Petr Nečas:

[...] Do novely zákona o zaměstnanosti a do novely zákona o pobytu cizinců byl rovněž zpracován projekt tzv. zelených karet. Věcný základ tohoto projektu vznikl na bázi spolupráce, resp. z iniciativy Ministerstva průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem zahraničí a Ministerstvem vnitra.

[...] Zelená karta představuje nový druh povolení k dlouhodobému pobytu cizinců za účelem zaměstnání. Jedná se o doklad duálního charakteru, to znamená jedním úředním úkonem je uděleno povolení k dlouhodobému pobytu i pracovní povolení. Současně se snižuje byrokratická zátěž podnikatelských subjektů, které chtějí sjednat tuto pracovní sílu ze zahraničí, resp. ze zemí mimo EU, tím, že se odstraňují některé úřední úkony, jako je udělení povolení k získávání zahraniční pracovní síly, s tím, že po 30 dnech volné místo bude disponováno do veřejně přístupné databáze pracovních míst, která jsou vhodná pro program zelených karet. Seznam zemí, které se budou moci zapojit do tohoto programu zelených karet, bude vydáván v podobě vyhlášky, kterou bude vydávat Ministerstvo vnitra. [...]

[...]Jak jsem již řekl, smyslem zavedení tohoto systému tzv. zelených karet je odstranění nadbytečných administrativních překážek, které brání rychlému přístupu cizinců na trh práce na volná pracovní místa - a to chci zdůraznit - která se nedaří obsadit českým uchazečem nebo uchazečem ze zemí EU. Kdo se dívá na vývoj v oblasti trhu práce, především v oblasti průmyslu, ale i služeb, tak je zjevné, že bez této zahraniční pracovní síly se neobejdeme, že pomalu narážíme na limit volné disponibilní pracovní síly. V současné době máme vedeno 5,2 mil. pojištěnců u České správy sociálního zabezpečení, tedy osob, které odvádějí pojistné ze svých výdělečných aktivit, a v podstatě volná disponibilní pracovní síla v ČR je dneska již jenom velmi omezeně dostupná - jednak částečně v kohortě nezaměstnaných, potom

samozřejmě v kohortě starších pracovníků nad 55 let a v některých menších specifických skupinách, jako jsou zdravotně postižení apod. Je tedy zřejmé, že především český průmysl se bez této zahraniční pracovní síly neobejde. [...]

Wolf:

Dámy a pánové, dovoluji mi několik slov. Předložený návrh novely zákona o zaměstnanosti představuje přelomový moment v historii České republiky, pokud se týká zelených karet. A to bych se několika slovy chtěl tomuto tématu věnovat. Pokud bude schválen v navržené podobě, s návrhem zelených karet, bude to znamenat větší uvolnění českého trhu pro příliv pracovníků ze zahraničí do České republiky. Odhaduje se, že se bude jednat o stovky tisíc cizinců. Je třeba se ptát, zda to potřebujeme a hlavně, a to si myslím, zda jsme schopni to zvládnout. [...]

[...] Ze zkušeností jiných zemí víme, že tito hosté, pracovníci, gastarbajtři, se ve většině případů nebudou vracet domů, ale budou zde zakládat rodiny a snažit se usadit se. Zkušenosti z evropských zemí, jako je Německo nebo Francie, které tento proces zažily, nejsou jenom pozitivní. Důležitě Francie s tím má velké problémy. Na jedné straně nepochybný přínos pro národní hospodářství v podobě nových pracovních sil, na druhé straně velké problémy s integrací těchto cizinců do společnosti. Na jedné straně demografická situace České republiky je v posledních 15 letech charakterizována postupným snižováním počtu obyvatel v důsledku klesající porodnosti. Na druhé straně dá se říci dost naivní představa, že jenom řízená imigrace vyřeší tento problém. Migrace může myslím jen částečně přispět k řešení populačního úbytku.

Co tedy chci říci? V předloženém návrhu mi chybí opatření nebo nějaká část opatření na integraci cizinců do české společnosti.

Mazuchová:

[...] Za nejdůležitější část vládního návrhu však považuji institut takzvaných zelených karet. Asi tomu tak bude - bude to jeden z nejkontroverznějších bodů celého návrhu, protože i mí dva předřečníci na toto téma již mluvili. Zelené karty jsou kombinací povolení k pobytu s pracovním povolením. Pokud bude zákon platit,

tak o českou zelenou kartu budou moci požádat občané prakticky většiny členských zemí OSN. [...]

[...] Hlavním smyslem zavedení zelených karet je údajně snaha obsadit skoro 150 tisíc volných míst, která požaduje český průmysl. Na druhé straně však Česká republika stále eviduje přes 330 tisíc osob bez práce. Samotným smyslem této úpravy je odstranění administrativních překážek bránících v přístupu cizinců na trh práce v profesích, které nejsou v době 30 dnů od nahlášení volného pracovního místa úřadu práce obsazeny českým občanem nebo občanem jiného členského státu Evropské unie nebo jejich rodinnými příslušníky. Samozřejmě toto je záslužná snaha, avšak dnešní praxe naznačuje, že zaměstnavatelé nemají zájem o cizince proto, že by nebyl dostatek domácí pracovní síly, ale proto, že chtějí ušetřit. Často se stává na úřadech práce, že na místo kopáče se žádá kromě obvyčejné odbornosti také znalost ruštiny. Mohla bych doložit z praxe z jednoho úřadu práce. Jinými slovy, dopředu se dávají takové požadavky, aby je český občan nemohl splnit. Profit z toho má potom zaměstnavatel a zprostředkující agentury. Na pracovním trhu pak dochází k mzdovému dumpingu, což ohrožuje zájmy zaměstnanců. Pro sociální demokracii je takový postup zcela nepřijatelný. [...]

Návrh zákona je velmi benevolentní i v tom, že od cizince se nevyžaduje lékařské osvědčení. Hrozí tedy přímé nebezpečí pro českou populaci od dosud neznámých chorob.

[...] Největší slabinou zákona je však, že neřeší, co se stane, až vyprší platnost zelených karet. Pan ministr Nečas říká - a teď si dovolím ho citovat: Pokud tu získají trvalý pobyt, bude maximální snaha vytvořit pro ně integrační programy. Naším základním strategickým přístupem musí být integrace cizinců do majoritní společnosti. Nechceme žádná uzavření ghetta, žádné uzavřené komunity s vlastním paralelním systémem hodnot, rodinného práva apod. Konec citace. Já sama podporuji přítok potřebné pracovní síly, co se týká kvalifikovaných pracovníků s vysokoškolským vzděláním. Nemohu však souhlasit s uvolněním přílivu nekvalifikovaných pracovních sil v návrhu označených jako ostatní pracovníci typu C, kteří po odpracování dvou až tří let v České republice nebudou mít nárok na prodloužení zelené karty.

Když jsem se snažila zjistit, co se s nimi bude dít poté, bylo mi naznačeno, že budou deportováni zpět domů. Toto mi velmi silně připomíná obchod s lidmi. Ministerstvu práce a sociálních věcí jde v tomto případě dle mého názoru o to, poskytnout firmám levnou pracovní sílu bez nároku na jakékoliv zabezpečení. A těmto snahám je třeba zabránit.

Myslím, že při diskusi nad tímto návrhem na půdě Poslanecké sněmovny bychom pečlivě měli zvážit, zda je vhodné tento návrh propustit do druhého čtení. Já sama za sebe dávám návrh na zamítnutí. Děkuji.

Škromach:

[...] Na druhé straně se tady otevírá poměrně velký prostor formou tzv. zelených karet, ale vnímám to jako zkratku. Problém samozřejmě není v tom, že táhneme a lákáme mozky do České republiky, protože je potřebujeme, potřebujeme lidi kvalifikované, s vysokými znalostmi. Na druhé straně ale Česká republika nepotřebuje, aby sem přicházeli nekvalifikovaní zaměstnanci a získali nějaké výhody v oblasti trvalého pobytu, protože to, že dnes je tady ekonomický boom, roste ekonomika díky tomu, jaká ekonomická opatření tady v minulosti udělala vláda sociální demokracie, a tato vláda z toho pouze profituje, to nemusí být stálý stav, a bohužel opatření, která tato vláda připravila, která už nesou první ovoce v nebývalé míře inflace, jakou jsme tady minulých osm deset let nepamatovali, tak nemusí ekonomický růst trvat věčně. Bohužel opatření, která tato vláda připravuje, škrtý a podobně, k žádnému ekonomickému růstu nepovedou. To může vyvolat podobné problémy, kdy nebude poptávka po nekvalifikované práci cizinců. Jsem přesvědčen - i poté, co jsme tyto věci řešili v minulosti - že tito lidé, pokud nejsou z členských zemí Evropské unie, by měli do dvou tří měsíců poté, co ztratí práci a nenajdou novou, Českou republiku i prostor Evropské unie opustit. Je tady potřeba vytvořit podmínky k tomu, aby nenastaly problémy, jaké byly přednedávnem například ve Francii, v Paříži. Neřešení těchto problémů vede k podobným excesům, jaké proběhly tam. A toto jsou pouze začátky. [...]

Opálka:

[...] Otázka zelených karet, samozřejmě je to i otázka možného sociálního dumpingu, je dnes vůbec to základní - zdali jsme plošně nešli nebo nepůjdeme předčasně k tomuto opatření a zdali to tedy nedržit opravdu v nějakých velmi vymezených pravidlech, kde si to ekonomika vyžaduje.

Místo restrikce bych posílil především kontrolní opatření. Dosud se nedaří provázat dostatečný kontrolní systém všech zainteresovaných složek, to je především úřadu práce, inspektorátu bezpečnosti práce, Ministerstva práce a sociálních věcí, a tím eliminovat černý či šedý trh s pracovní silou. Jde mi zejména a především o vyřešení kontrolní činnosti, řekl bych, určitou fúzí správy služeb na inspektoráty bezpečnosti práce. Asi to nebudou na správě služeb slyšet moc rádi, ale myslím si, že by to byl krok správným směrem. Zneužívání totiž není jenom na straně potenciálních zaměstnanců, a to je otázka, jak velké procento zneužívání je, ale v tomto prostředí se dokáží jako ryba ve vodě pohybovat i různí zaměstnavatelé, kteří si snižují režijní náklady díky tomu, že to je možné. [...]

Topolánek:

[...] Ta opatření, která musí být provedena - a na tom se shodují snad všichni, kteří v té oblasti dělají - musí být vedena několika směry.

Za prvé musí umožňovat, a to je problém celoevropský, daleko pružnější pohyb pracovní síly. To souvisí samozřejmě se změnou pracovního práva, s jeho větší liberalizací, a to je problém nejenom český, to je problém celoevropský a svým způsobem komplikuje i pro Českou republiku zavedení eura, řekl bych v době, do které my vidíme, nebo do data, které my vidíme a sledujeme.

[...] Druhým problémem je samozřejmě tendence zaměstnávání pracovníků ze třetích zemí, ne ze zemí Evropské unie. Tam přece máme zájem na tom, aby na jedné straně byly naplněny požadavky zaměstnavatelů, na druhé straně aby ta práce byla legální, aby ti zaměstnavatelé platili za ně sociální a zdravotní pojištění, aby oni sami platili daně v této zemi, aby měli zdravotní, hygienické a bezpečnostní standardy na té úrovni jako všichni ostatní. To znamená, musíme nějakým způsobem dohlédnout na zvýšení pohledu nebo zostření pohledu na nelegální zaměstnávání. [...]

Kasal:

[...] Vyskytl se v příspěvcích také názor, že je nebezpečí, že příliv zahraničních zaměstnanců nám bude odebírat práci. Já shodou okolností mám zde graf, který jsem si připravil pro jinou příležitost, ale který velmi inspirativně ukazuje, do jaké míry příliv zahraničních zaměstnanců - to je ta spodní křivka (ukazuje) - snižuje naopak zaměstnanost. Výklady na to mohou být samozřejmě různé. Jeden, možná primitivní, ale srozumitelný, může být i takovýto: Zedník bez přidavače neodvede ani poloviční výkon. Jestliže bude mít zedník přidavače, pak jeho výkon poroste, a tím pádem si myslím, že lze zdůvodnit velmi srozumitelně i tento graf, byť se to třeba někomu nemusí zdát.

[...] Další věcí, kterou bych rád zmínil a která jde nad rámec tohoto návrhu zákona, je úvaha, do jaké míry je etické používat tzv. zelené karty. Ono jde totiž o to, že podobné mechanismy jsou používány v řadě států světa. Třeba ve Spojených státech to znamená, že z Indie jsou vytahovány ročně desetitisíce až statisíce vysokoškoláků, kteří vystudují za peníze indických daňových poplatníků, a pak dají svůj výkon k dispozici Spojeným státům.

[...] Já si myslím, že je normální, slušné, poctivé usilovat o příliv těch, kteří ve své vlastní zemi práci sehnat nemohou. Ale je obtížně eticky zdůvodnitelné přepřáčet lidi, kteří ve své vlastní zemi, která jim dala vzdělání, práci mají, a tahat je do státu druhého. Já vím, že je to vážný problém a že ho asi tento zákon není schopen vyřešit. Přesto cítím jako svou povinnost na tento problém, kterému se říká brain drain, upozornit a byl bych rád, kdyby Česká republika s tímto fenoménem nakládala velmi obezřetně. [...]

Laudát:

[...] K tomu, co tady zaznělo z řad opozice. Je to samozřejmě naprosto legitimní, chápu je, je to levicový pohled na řešení tak klíčové problematiky, jako jsou záležitosti spojené s nezaměstnaností, trhem práce apod. Pokud se týká zelených karet, domnívám se, že pořád je lepší vymýšlet systémy, které dají vstupu cizích státních příslušníků na náš pracovní trh jakési regule, pravidla, a budou kontrolovány. Pan premiér tady zmínil, ... se nevyhneme, podobně jako je tomu dneska i např. v ekonomicky superúspěšných zemích typu Norska, hladu pracovního trhu po pracovních silách. A pokud my jim neumožníme legálním logisticky a

ekonomicky přijatelným způsobem si tyto pracovníky obstarat, logicky se bude dál rozvíjet šedá ekonomika, a jestliže někde hrozí obchodování s lidmi, tak právě jestliže tady nebudou pravidla např. podle zelených karet. [...]

Rath:

[...] Když se podíváme vůbec na to, kde termín zelená karta se objevil, tak pokud mě mé znalosti neklamou, je to termín přejatý ze Spojených států, kde ten systém funguje už velmi dlouho. Ovšem je nutno říci, že máloco je skutečně tak obtížné jako získat ve Spojených státech zelenou kartu. Často se to nedaří ani špičkově vyškoleným pracovníkům, vysokoškolákům, kteří mají i velmi dobré místo ve Spojených státech, např. lékařům. Řada lékařů, hlavně třeba z bývalých socialistických států, působila ve Spojených státech a dlouhou dobu měli problém získat třeba zelenou kartu. Tudíž paralela s tou nově zaváděnou zelenou kartou ministra Nečase a této vlády hodně pokulhává. [...]

[...] Samozřejmě Česká republika jako rozvíjející se ekonomika, jako ekonomika relativně vyspělé země, by měla mít možnost a má tu možnost získávat špičkové pracovníky, kterých se v České republice nedostává. Takový počin vlády je samozřejmě pozitivní. Takový počin ale už dávno je nastaven, bohužel není využíván tak často, jak bychom si asi my všichni představovali. Při té příležitosti člověka napadá, jak je možné nebo kde se děje chyba, a to nemyslím jen této vlády, ale všech zatím dosavadních vlád, že Česká republika není cílovou zemí pro velké množství vysoce kvalifikovaných a zkušených pracovníků, především tedy vysokoškoláků. [...]

Ovšem když se podíváme na ten vládní návrh, zjistíme, že těmi zelenými kartami chce především nalákat málo kvalifikované - málo kvalifikované - osoby. Do značné míry každá ekonomika i tuto skupinu potřebuje. Nicméně je potřeba se při takových rozhodnutích vždycky zamyslet a podívat se do ciziny na tamní zkušenosti. Byly doby, kdy německá ekonomika potřebovala málo kvalifikované pracovní síly a otevřela svůj pracovní trh, hlavně třeba Turecku. Dnes je z toho v řadě regionů Německa poměrně závažný problém. To rozhodnutí Německo udělalo před nějakými dvaceti třiceti lety, ale problém je dnes. Obdobu najdeme třeba v Holandsku.

Holandský trh se také nechal otevřít před nějakými třiceti lety, ovšem problém je z toho opět dnes. Takto bychom mohli ještě citovat třeba Francii a možná další země. Česká republika tedy je na určité hranici důležitého rozhodnutí, jakou cestou se má vydat.

[...] Česká republika, já nevím, jestli to víte, ale je v podstatě snad nejprůmyslovější zemí na světě, což nevím, jestli je takové plus, ale je to zajímavost určitě. Podíl průmyslové výroby na hrubém domácím produktu je v České republice v podstatě jeden z nejvyšších na světě. Z toho také plyne, že v tuto chvíli řada podnikatelských subjektů, hlavně v oblasti průmyslové výroby, se potýká s větším či menším nedostatkem pracovních sil všech stupňů, jak kvalifikovaných, ale především nejvíc potřebují ty málo kvalifikované nebo nekvalifikované. Tím myslím na počet těch, které hledají.

Vláda tomu tlaku ustupuje a snaží se český pracovní trh otevřít. Při té příležitosti si myslím, že je potřeba v této Sněmovně a v jednotlivých výborech pečlivě, skutečně pečlivě zvažovat, do jaké míry se můžeme otevřít světu a jak čelit tomu, co dnes musí řešit země, jak jsem říkal, jako je třeba Německo, ale hlavně Holandsko nebo Francie. My se rádi a naši vládní představitelé se rádi zaštiťují tím, že musíme dělat kroky, protože za padesát let nebude na důchody, za padesát let bude mít problémy zdravotnictví, ale já říkám, že musíme velmi vážně uvažovat, abychom dnes nezaseli skutečný problém, který může být velmi nebezpečný za nějakých dvacet třicet let.

V tuto chvíli v České republice nemáme třeba problémy s nějakou velkou xenofobií. Když uděláme špatné rozhodnutí, můžeme založit problémy a podhoubí k politickému extremismu a xenofobie, které mohou ve své velké síle vlastně vyvřít někdy za dvacet třicet let. Já tedy důrazně žádám pana ministra Nečase a ostatní kolegy, kteří se tím budou zabývat ve výborech a v této Sněmovně, abychom to nebrali na lehkou váhu, protože toto rozhodnutí je skutečně poměrně zásadní.

Současně si musíme dát pozor, aby otevřeností českého pracovního trhu nedocházelo k mzdovému dumpingu. [...]

Prosek:

[...]Dovolte mi jenom stručně se podívat na zelené karty z pohledu zaměstnavatele. Já jsem se přesvědčil o polední přestávce ze stenoáznamu, že obecná rozprava, která se tu vedla, byla vedena především z pohledu nezaměstnaných - překvapivě. Nyní pan kolega Rath vede tu debatu z pohledu zaměstnanců, případně konkurence na trhu práce, a obává se dumpingu v oblasti mezd.

Domnívám se, že zelené karty jsou přínosem především pro zaměstnavatele. Bylo by nošením dříví do lesa, kdybych zdůrazňoval, jak limitující pro zaměstnavatele je nedostatek pracovní síly, jakou bariéru tvoří a jaké problémy přináší jak v oblasti ekonomické, tak v oblasti obchodní a také v oblasti morální každé firmě, která na trhu nenajde dostatek kvalifikovaných zaměstnanců.

To zjištění je hořké dvojnásobně, protože veřejné školství bohužel není schopno na trhu vzdělávání vygenerovat řadu profesí, které zejména pro průmyslové a stavební firmy, a to nejenom v nízkých kvalifikacích týkajících se učňovských oborů, ale také ve středoškolských úrovních a vysokoškolském vzdělání, bohužel nepřináší. Tuto hořkou pilulku by mohly trochu osladit právě zelené karty, které zrychlí, usnadní, umožní získat kvalifikovanou pracovní sílu ze zemí mimo Evropskou unii.

Já shodou okolností spolupracuji s plzeňskou hospodářskou komorou, která je gestorem republikové hospodářské komory, na projektu, jehož cílem je právě dosáhnout urychlení dovozu kvalifikované pracovní síly. Hospodářská komora sama tvrdí, že zelené karty nebudou tím průlomem pro dovoz málo nebo zcela nekvalifikované pracovní síly, a to z jednoho prostého důvodu. Systém zelených karet, který bude elektronicky přístupný celosvětově přes internetovou síť, bude atraktivní především pro kvalifikované zaměstnance, kteří budou hledat práci u nás, a způsob, který znemožňuje agenturní zaměstnávání držitelů zelených karet, nýbrž nutí je uzavřít pracovněprávní vztah přímo se zaměstnavatelem, výrazně pomůže právě kvalifikované pracovní síle, a to je to, co český trh potřebuje a žádá. Z toho důvodu prosím, při projednávání ve výborech a potom v konečném schvalování toho zákona přihlédněte také k pohledu zaměstnavatelů, kteří za každou pracovní silou vidí zhruba 1 milion korun přidané hodnoty, kterou zaměstnanec firmě přinese. [...]

Šlajs:

[...] až s podivem sleduji, jak někteří vládní činitelé skoro s nadšením hovoří o nutnosti přílivu cizinců na český pracovní trh. Pokud to posuzujeme ryze ekonomicky, a česká ekonomika je v relativně dobré kondici, a i když letos a příští rok dojde k nepatrnému snížení tempa růstu hrubého domácího produktu, je v dobré kondici. Pokud to měříme ryze ekonomicky, tak snad ano. Asi bychom potřebovali, aby na náš trh proudily více kvalifikované pracovní síly, nejen ty, které tady převážně máme. Ale ten problém má daleko širší společenský rozměr. V některých vystoupeních to tady zaznělo. Mluvil o tom kolega Wolf a především David Rath. Je potřeba tento problém vnímat v širších souvislostech.

Já bych chtěl říci to, že bychom měli vnímat celý širší rozměr - ano, ekonomicky česká ekonomika potřebuje přiměřený příliv, ale ne tak, jak je to geometrickou řadou. Já nenavrhuji žádné konkrétní opatření. Já bych byl rád, abychom se nad tímto problémem zamysleli a vnímali ho, protože to, co se dnes zdá jako dobré a správné, a David Rath o tom tady hovořil, za 20 let tady můžeme mít ohromný, ale skutečně ohromný problém. Děkuji.

Urban:

Já musím popravdě říct, že kdyby v současné době vládla sociální demokracie, tak by v nějaké podobě zřejmě předložila do této Sněmovny návrh na zelené karty. A to se nechci bavit o tom, co se děje ve zdravotnictví, ale o tom, co se děje v českém hospodářství, tedy v českém průmyslu, jehož jedním velikým limitem je právě nedostatek kvalifikovaných i bohužel nekvalifikovaných pracovních sil.

Ono těch limitů je víc. Je to prudce stoupající cena energií, tedy různých nákladů, je to nekvalitní dopravní infrastruktura, je to posilující koruna atd., ale jedním ze skutečně vážných problémů českého hospodářství je nedostatek kvalifikovaných lidí. Zčásti je to dáno tím, že se rozpadlo některé technické školství, mám na mysli hlavně řemesla, zčásti je to dáno tím, že není velký zájem a motivace studovat střední a vysoké technické školy, ale je to i tak, že absolutně v České republice chybějí pracovníci.

A tady jsem ve schizofrenní situaci. Dovedu si představit podporu své osoby v této části, v této pasáži zákona. Velmi mě mrzí, že v těch dalších kapitolách jsou věci,

kteře jsou v docela zásadním rozporu s některými dlouhodobými záměry sociální demokracie. Zkuste přemýšlet o tom, pokud stojíte o nějaký konsensus v této Sněmovně k řešení tohoto problému, hledat trochu více shody s opoziční sociální demokracií a neřešit všechny problémy dohromady. Totiž řešit to jako balíček je podle mého názoru neřešitelné. Zkuste vyjmout ty zelené karty, pojděte se bavit o tom, jak upravit režim zelených karet, tedy jak upravit, aby lidé, kteří sem přijdou, tady žili důstojně, aby tady nerostla kriminalita, aby to nebyl dumping pro české zaměstnance apod., a neřešte věci, které se týkají různých sociálních aspektů, dávek v nezaměstnanosti, či věci, které se týkají různě nemocných lidí, jak ten zákon tady navrhuje.

Abych se vrátil k začátku. Já bych byl rád, aby debata byla věcná, aby nebyla černá nebo bílá, protože život není ani černý, ani bílý, ale má spoustu odstínů.

Říkám tady docela nahlas, že princip zelených karet, ať se to líbí nebo ne, je jedním z možných řešení dalšího dynamického rozvoje českého hospodářství. Jestli ten systém zelených karet bude v takové kodifikaci nebo jiné, o tom můžeme vést diskusi, ale neobejdeme se bez toho, aby v České republice v současné době i do budoucna pracovali zahraniční pracovníci, kvalifikovaní i nekvalifikovaní.

Nečas :

V současné době Evropská komise, především tedy dneska již bývalý komisař Fratini a komisař Špidla, připravila projekt evropské směrnice, která se jmenuje takzvané modré karty. Modré karty, které by z celoevropského hlediska přiváděly zahraniční pracovní sílu do zemí Evropské unie. Čili to, co dneska řešíme na národní úrovni, si troufám říci, že do dvou tří let budeme řešit na evropské úrovni. Byl to právě postoj mimochodem české vlády a českých ministrů na příslušných jednáních, který způsobil, že se tento projekt modrých karet nerozjel tak rychle, jak to původně plánovali členové Komise, prostě proto, že my jsme řekli, že první se musí uvolnit vnitřní pracovní trh uvnitř Evropské unie. Jinými slovy - první se musí zrušit bariéry proti volnému pohybu, a pak se bavme o tom, jak zavést celoevropský projekt příchodu pracovní síly ze zemí mimo Unii. A byli to právě ministři české vlády, kteří dali jasně najevo, že tato věc má být v tuto chvíli řešena na národní úrovni, právě

proto, aby byla odstraněna i omezení volného pohybu vůči České republice. Čili nepřicházíme s ničím jiným, než o čem v současné době uvažuje Evropská komise. Jenom se lišíme v barvě. Náš program se jmenuje zelené karty, ten evropský se jmenuje modré karty.

Chci také zdůraznit jednu věc. Přestože je zde navrhován program zelených karet, tak přednostně nadále jednoznačně zůstává, že každé volné pracovní místo musí být nabídnuto českému uchazeči, respektive uchazeči z členské země Evropské unie. Až proběhne 30denní časový test, teprve poté bude toto volné pracovní místo zařazeno do databáze pracovních míst, která jsou přístupná pro program zelených karet.

Čili nadále zůstává toto zvýhodnění českých pracovníků s tím, že v zákoně je zabudovaná pojistka, která by řešila i případy, o kterých mluvila paní poslankyně Mazuchová, že se objevuje inzerát na kopáčské práce a podmínkou je znalost ruštiny. Nadále Ministerstvo práce a sociálních věcí na podnět příslušného úřadu práce bude mít možnost tam, kde dochází k lokální deformaci trhu práce například tím, že je evidentní, že má být budována nějaká firma a vytvářena pracovní místa na národním nebo etnickém principu, a jestliže k tomu není objektivní důvod, k tomuto požadavku, tak rozhodnutím ministra práce a sociálních věcí budou tato místa stažena z databáze pro zelené karty a nebude je možné obsadit cizincem ze zemí mimo Evropskou unii. Čili je tam tato p . . . a.

Zaznívaly tady obavy, které se týkaly toho, zda příchod zahraničních pracovníků nebude brát práci českým občanům. Já jsem hluboce přesvědčen, že nikoliv. Přestože v současné době z hlediska zaměstnanců je jich více než 220 tisíc, je tady pořád 151 tisíc volných pracovních míst. To je nesmírně důležité. Za loňský rok přišel trojnásobek zahraničních pracovníků co za rok 2006 do České republiky. A výsledek? Nezaměstnanost poklesla.

Já bych vás chtěl znovu, dámy a pánové, přes celou řadu výhrad především ze strany opozice, požádat o to, aby tento návrh byl propuštěn do druhého čtení, kde samozřejmě jsme připraveni diskutovat celou řadu aspektů počínaje zelenými kartami a konče některými problémy aktivní politiky zaměstnanosti apod. a případně jednat i o pozměňovacích návrzích. Děkuji.

V hlasování pořadové číslo 62 z přítomných 147 poslanců pro 69, proti 73.
Návrh nebyl přijat.

Konstatuji, že tento návrh byl přikázán k projednání výboru pro sociální politiku.

2. čtení

Nečas .

[...] Dalším důležitým prvkem tohoto návrhu zákona je zapracování projektu tzv. zelených karet, to znamená systému, který debyrokratizuje a snižuje korupční potenciál v oblasti zaměstnávání zahraniční pracovní síly, kde základním předmětem této zelené karty je její duální charakter, to znamená současné poskytnutí povolení k dlouhodobému pobytu a pracovního povolení. S tím, že - to chci velmi zdůraznit - u uchazečů z neunijních členských zemí Evropské unie je možné se ucházet pouze o pracovní místa, o která nejeví zájem čeští občané, případně občané členských států Evropské unie. V případě ztráty zaměstnání u tohoto uchazeče nevzniká nárok na sociální dávky, ale naopak vzniká povinnost do dvou měsíců si naleznout nové zaměstnání.

Návrh tohoto zákona projednal výbor pro sociální politiku, který doporučil Poslanecké sněmovně vyslovit s návrhem zákona souhlas. Dále doporučil přijmout na výboru schválené změny a doplnění zákona. Chtěl bych zdůraznit, že s některými těmito pozměňovacími návrhy souhlasím, s některými samozřejmě nesouhlasím. V průběhu třetího čtení samozřejmě sdělím svůj názor Poslanecké sněmovně, které z těchto návrhů podporuji. [...]

Zaorálek:

[...] Teď bych se chtěl soustředit na věc, která mě zaujala nejvíce na tomto návrhu zákona, a to je otázka tzv. zelených karet a otevření prostoru občanům nebo obyvatelům zemí třetího světa, kteří by takto mohli s daleko výrazněji omezenými administrativními překážkami proudit do České republiky. Mně připadá, že to je rozhodování o tom, jak chceme, aby do budoucna vypadala Česká republika. To je

debata, která se tady konala v minulosti vícekrát. Ona má několik rovin. Ona má rovinu nejen sociální, ona má rovinu bezpečnosti, ona má rovinu i zahraničněpolitickou.

Já jsem byl vždy přesvědčen, že Česká republika by se měla vyhnout chybám, ke kterým došlo v ostatních zemích západní Evropy. Mám na mysli to, co se stalo ve Francii a v Německu. Země, ve kterých vznikla poměrně rozsáhlá ghetta obyvatelů Turků, Arabů. Vznikla tam celá předměstí, ve kterých jsou dnes poměrně velké dramatické sociální problémy.

Zelené karty, jak jsem slyšel, by mohly u nás být vystaveny až pro statisíce přistěhovalců z nových zemí třetího světa. Slyšel jsem číslo 750 tisíc apod. Víte, mně se jedná, že to by zcela zásadně změnilo podobu České republiky. Otázka, kterou kladu, je, jestli máme na to, abychom takovýto příval nekvalifikovaných zaměstnanců ze zemí třetího světa vůbec zvládli a abychom se s ním do budoucna vypořádali. Mám pocit, že tady je celá řada otázek. Upozornil jsem třeba na bezpečnostní otázky, jak jsme schopni něco takového podchytit z hlediska bezpečnostního.

[...] Já jsem přesvědčen, že zaměstnavatel, který třeba nemá možnost se podívat na to, koho přijímá - zelená karta se bude udělovat tak, že zaměstnavatel se nebude nejdříve moci setkat s dotyčným a posoudit ho, jak jsme dnes zvyklí - chápete, to je úplně nová situace! To znamená nejenom to, co namítají odbory, že dojde ke změně, že tady budou pracovníci různého typu sociálního, zdravotního zajištění, ale podle mě i další roviny, o kterých by se mělo mluvit.

Podívejte se, mně vadí to, že minule Sněmovna, když to projednávala v prvním čtení, neschválila, aby to projednával bezpečnostní výbor, protože mně připadá bezpečnostní rovina této otázky také nesmírně významná. My jsme to bezpečnostnímu výboru nedali. Když se nad tím zamyslíte, tak je to absurdní. Tam prostě evidentně bezpečnostní problém je. Při takovémto přívalu lidí ze třetího světa to prostě nebude pod kontrolou. Každý člověk, který se zabývá otázkou migrace, vám řekne, že tam hrozí velký bezpečnostní problém. Přesto se tím bezpečnostní výbor nezabýval.

Mně se zdá, že tady vstupujeme do něčeho, k čemu nebyla vedena odpovídající odborná veřejná diskuse. To je rozhodování, že my stojíme v určitém místě, teď

rozhodujeme o tom, jestli takovýto příval lidí ze zemí třetího světa sem pustíme, nebo ne, a měli bychom dobře zvážit důsledky, které to nese. Říkám - má to několik rovin. Není to jenom sociální otázka.

[...] Ale ekonomická situace, která vedla Svaz průmyslu k tomu, že podporoval tuto myšlenku - on ji asi bude podporovat dále - nebo to, že se toho chopilo i Ministerstvo práce a sociálních věcí... Já rozumím, jaké poptávce tady odpovídá, a chápu, že ten nedostatek je reálný a dá se prokázat. Ale ptám se - tohle rozjede něco, co bude platit nejenom po období tohoto boomu, který už možná končí, ale my tady vytváříme zákonná opatření, která budou platit v situacích, kdy se najednou nezaměstnanost může zvyšovat. Ta situace, já nechci sýčkovat, ale je to prostě něco, co nemůžeme vyloučit. Jak potom toto opatření bude relevantní a jaké budou potom další kroky?

Připadá mi, že spouštíme něco, co není dostatečně zváženo právě z toho hlediska, že situace se může změnit z hlediska bezpečnostního a z hlediska toho, jakou chceme podobu České republiky. Podívejte se, já nejsem hlasatelem nějaké národní homogenity. Jde mi ale o to, abychom zvládli to, co do této země pozveme. Říkám - ano, zveme sem cizince, samozřejmě jsme vždy říkali kvalifikované síly, které každý rád vítá, ale změna je v tom, že tady se jedná o příliv nekvalifikovaných pracovních sil ze zemí třetího světa. To je to novum a to je to, co říkám, že je revoluce.

Dovolím si tvrdit, že odborná debata nebyla dostatečná a nebyla dostatečně důkladná na to, abychom dohlédli, kam to všechno vlastně míří, tato nenápadná zelená karta. Já tady prostě říkám, že s touto úrovní debaty, s tím, že to bezpečnostní výbor ani neprojednal, já s tím takto nemohu souhlasit a zvednout pro to ruku. [...]

Škromach:

[...] To, že český pracovní trh potřebuje kvalifikované lidi, vysokoškoláky a středoškoláky, je realita. Tito lidé mají svůj vývoj, trvá několik let, pět deset let, než získáme odborníka. Všechny země ve světě, které si to mohou dovolit, se snaží tyto lidi získat. Všechny tyto země, a jsou to země, které jsou zaměřeny historicky i na migraci poměrně otevřeně, se opatrně chovají k té části nekvalifikovaných pracovních sil. Tato vláda místo toho, aby podporovala zaměstnávání občanů České

republiky a občanů Evropské unie - a to zdůrazňuji, protože na pracovním trhu Evropské unie je dostatek nekvalifikovaných pracovních sil, které by mohly tuto práci vykonávat, ale za finančních podmínek, které nabízí Česká republika to samozřejmě dělat nebudou. K nám už nejdu dokonce ani Bulhaři a Rumuni. Ti jdou raději do jiných zemí v rámci Evropské unie a v rámci volného pohybu na pracovním trhu. Dovolím si říci, že pan ministr Nečas tady podlehl nátlaku ministra Římana a jeho finanční a podnikatelské lobby, která už vidí dneska nekvalifikované, levné a hlavně legální pracovní síly z třetích zemí, ale nikoliv z těch tradičních, ze kterých přicházely, například z Ukrajiny, Bulharska a dalších zemí, ale ze zemí třetího světa. A to samozřejmě může vyvolávat v otázce i integrace těchto lidí do společnosti problémy.

Navíc, a docela by mě zajímalo, jak pan ministr bude hlídat dodržování pracovněprávních a mzdových podmínek u těchto zaměstnanců, aby byli odměňováni, a to je další základní podmínka zaměstnávání cizinců v České republice, aby jejich pracovní a finanční podmínky byly stejné, jako jsou pro české zaměstnance nebo pro zaměstnance občanů Evropské unie, protože jinak tady bude vznikat sociální dumping. Dumping, který bude tlačit na snižování nebo pomalejší růst mezd právě ostatním zaměstnancům v České republice. To je proces, který při rychlém růstu ekonomiky je nepřijatelný. Místo toho, aby pan ministr Říman ve spolupráci s podnikatelskou sférou a finanční hledali, jak zvyšovat produktivitu práce v České republice, a tím víceméně nahradit potřebu pracovních sil - a např. v porovnání s Německem se pohybujeme někde na polovině produktivity práce, přitom máme dneska naprosto stejné podmínky v přístupu k technologiím jak už výrobním, tak i organizačním. Proč nehledají spíše tyto možnosti? Protože cesta hledání přílivu nekvalifikovaných lidí z třetích zemí je jednoduchá.

Rath:

[...] Víte, ta věc vedle tohoto aspektu má i rozměr zdravotní. Já bych se chtěl zeptat pana ministra Nečase, který s tím návrhem sem přichází. Pane ministře Nečasi, sdělte prosím této Poslanecké sněmovně a občanům České republiky, jakou ochranu, třeba zdravotní ochranu, poskytuje tento váš návrh obyvatelům České republiky. Protože vy tam ani nevyžadujete předtím - že tito lidé přijdou a mohou přijít skutečně z nejrůznějších zemí, z nejrůznějších klimatických pásem a z nejrůznějších oblastí

výskytu těch, řekněme, pro Českou republiku naprosto raritních, ale jinak velmi nebezpečných nemocí. To má samozřejmě své důsledky v nárůstu výskytu tuberkulózy, v nárůstu výskytu AIDS, v nárůstu možná i dalších onemocnění, jejichž výčet nemá cenu tady v této chvíli dělat. Kde tam máte povinnost, aby ti lidé prošli předtím, než přijdou do České republiky, nějakým zdravotním vyšetřením, které vyloučí tato infekční onemocnění, potvrdí, že prošli třeba standardním očkovacím programem? Nebo kde máte vůbec záruku, že toho dokonce někdo nebude zneužívat? Vy si myslíte, že je tak neuvěřitelné a nemožné, aby třeba někdo, kdo ve své zemi onemocní poměrně závažnou chorobou, která ho v jeho zemi odsuzuje díky špatným zdravotním systémům k ne úplně dobré perspektivě, tak vy si nedovedete představit situaci, že takový člověk se přihlásí klidně do práce, přijde do České republiky, aby tady za dva tři týdny, jeden měsíc šel k lékaři a měl už pojištění a zaplatil za to pojištění z jeho platu těch deseti tisíc pár korun, ale nicméně získává tím logicky nárok na léčbu, která může stát miliony nebo desítky milionů? Přece tyto lidi nemůžete pak nechat deportovat. Nebo chcete k tomu přistupovat tímto způsobem? To je přece naprosto antihumánní. Čili samozřejmě že těmito lidem, protože zde nastoupí, dostanou zdravotní pojištění, tak musíme poskytnout zdravotní péči na úrovni jako jakémukoliv jiném občanu České republiky, byť ten člověk sem přišel s takovýmto nekalým úmyslem. Ale možná i kalým, možná to třeba ani nebude vědět.

Takže na jednu stranu tady děláme a ustupujeme tlakům firem, aby takzvaně mohly získat lacinou pracovní sílu, aby na tom mohly vydělat, vy jim ještě navíc snižujete firemní daň, takže to je prostě báječný! A kdo to odnese? Drtivá většina občanů České republiky tím, že ztratí práci, že to vyvolá dumping na snižování jejich mezd. Vy si skutečně nedovedete představit situaci, kdy přijdou třeba odbory či zaměstnanci jednotlivě vyjednávat za svým zaměstnavatelem a řeknou: nám přijde dvacet tisíc měsíčně málo, přidejte nám - a oni pokrčí rameny a řeknou: no tak když nechcete, my si necháme dovézt lidi třeba z Afriky nebo z Asie a ti budou rádi, že tady můžou pracovat třeba za deset tisíc. To si skutečně myslíte, že toto nemůže nastat? Samozřejmě že to nastane, jenom se můžeme dohadovat o míře, jestli to nastane v 50 procentech, v 80 procentech nebo jenom ve 30 procentech, ale samozřejmě že to nastane. A současně je ~ ~ šichni obyvatelé České republiky budou platit, jak říkám, ty další náklady s tím spojené, to znamená zdravotní riziko,

bezpečnostní riziko a do budoucna i problémy s kulturní integrací těchto lidí. Mluvil o tom kolega Zaorálek.

Víte, ono je strašně lehké najít takovéhle nějaké jednoduché řešení a říct: tlačí na nás firmy, mají problémy, jejich zaměstnanci chtějí čím dál tím víc peněz, tak jim uděláme konkurenci z ciziny a trochu jim ten hřebínek spadne. Ono je to strašně lákavé. Ale uvědomte si, co tím způsobujete.

Prostě podle mého soudu vláda tímto návrhem útočí na české občany, na Českou republiku a její další vývoj. Přiděláte nám problémy a potíže, které Česká republika do této chvíle prakticky neznala. A ty potíže se můžou dostat za nějakých pět, deset, patnáct let do nevídaných rozměrů. Vám je to zjevně jedno. Vy dohlédnete tak sotva do zítřka! [...]

Mazuchová:

A i já se lehce zmíním o zelených kartách. Já jsem se přesvědčila o tom, co jsem tady zmiňovala v prvním čtení, a to je to, že našim zaměstnavatelům opravdu nejde o to, že není česká pracovní síla. Našim zaměstnavatelům jde o to, získat levnou pracovní sílu. Moji předřečníci to už tady říkali. A opravdu znovu tady na vás apeluji - ano, jsou to obchodníci, jsou to byznysmeni, jde jim o zisk, ale nám jde o českého člověka jako takového. A když čtu opravdu v požadavcích na úřadu práce - a mohu vám říct, že jsem schopna to do třetího čtení doložit, že jako podmínka pro kopáče - říkala jsem už to tady jednou - je znalost ruštiny, tak si myslím, že je to do nebe volající. Takže význam zelených karet je opravdu v zájmu ODS, protože ODS nehájí zájmy obyčejného českého člověka.

Hovorka:

[...] Dále bych chtěl ale ještě mluvit o problému, který tady už byl zmiňován, a to je problém zelených karet. Dovedu pochopit, že vláda se snaží řešit okamžitou situaci, a to je nedostatek pracovních sil zejména v průmyslu, ve strojírenství, ve stavebnictví a také ve zdravotnictví. Ale porovnával jsem si tento projekt s tzv. projektem modrých karet, který je v současné době v projednávání v Evropské komisi a který má svá jasná pravidla. A tento návrh předpokládá, že se umožní cizincům z třetích zemí, pouze těm velmi kvalifikovaným, kteří budou s diplomem nebo s certifikátem a s

praxí, přístup do zemí Evropské unie. Je tam také stanoveno, že příslušný vysoce kvalifikovaný pracovník musí minimálně dva roky zůstat v dané členské zemi Evropské unie. A je tam také podmínka, že tento vysoce kvalifikovaný pracovník musí mít minimálně trojnásobek minimální mzdy, která je v daném členském státě Evropské unie. A to je, prosím vás, ochrana pracovního trhu, resp. lidí v daném členském státě před tím, aby, řekněme, konkrétní profese, které budou vlastně zásobovány lidmi z třetích zemí, nestlačovaly cenu pracovní síly v těchto zemích. A myslím si, že to je docela závažná záležitost a měli bychom se tomu věnovat.

V tom projektu, tak jak se o něm mluvilo a jak byl předkládán, se vždycky mluvilo o přísunu té nejvyšší kvalifikované pracovní síly. Najednou v tom konkrétním materiálu, který máme jako součást sněmovního tisku, se už mluví o zelených kartách typu A pro vysoce kvalifikované pracovníky, o typu B pro řemeslníky a typu C pro nekvalifikované pracovníky.

A já se obávám, že takto pojatý projekt zelených karet může přinést problémy v tom, že dojde k stlačování ceny pracovní síly. Setkal jsem se v konkrétní nemocnici ve svém kraji s tím, že při mzdovém vyjednávání bylo zdravotním sestřám řečeno: Pokud nepřistoupíte na mzdové podmínky, dovezeme autobus sestřiček z Ukrajiny nebo z jiných zemí.

Takže prosím vás, toto je vážný problém a je třeba se jím zabývat. A já si rozhodně nemyslím, že tady toto krátkodobé opatření je bezproblémové a že vyřeší všechny problémy, které v České republice máme. Pokud chceme řešit problém některých regionů, kde je potřeba pracovní síly, tak se nabízí i jiný způsob motivace než jenom nabízení příspěvku na dopravu pouze konkrétním zaměstnavatelům, ale jednotlivým zaměstnancům, aby se jim vyplatilo dojíždět do tohoto regionu za prací, protože jak známo, doprava je příliš drahá.

Těch úvah je určitě více, ale já nesdílím optimismus vlády, s kterým předkládá projekt zelených karet. A nevím, proč se vláda rozhodla jít touto cestou a nesledovala například projekt modrých karet a neřídila se podle toho projektu modrých karet, který se připravuje v Evropské unii. To bych chápal, tomu bych rozuměl. Ale nevím, proč potřebujeme do České republiky přivážet nekvalifikovanou pracovní sílu, navíc s těmi riziky, která tady byla zmíněna, to znamená zdravotní rizika a podobně.

Říman:

[...] dost dobře nechápu tu zvilou kritiku ze strany zejména sociální demokracie, protože svým způsobem, alespoň v duchu její rétoriky, je to přece odraz fantastického výsledku hospodářské politiky bývalých vlád, kdy sem přišlo mnoho zahraničních investorů nepochybně kvůli investičním pobídkám, ale to teď není předmětem debaty, prostě sem přišli z nějakých důvodů. To je věc, kterou jste vždycky měli na svém vývěsním štítě jako číslo 1. Prostým a predikovatelným důsledkem tohoto úspěšného boomu zahraničních manufaktur, abych opět použil slovo jedné předřečnice, které zde padlo, je samozřejmě potřeba pracovních sil, a to jak kvalifikovaných, tak i nekvalifikovaných. Nebuďte tady uzavřeni ve skleníku a zajděte se podívat do libovolné z těchto fabrik a zjistíte, že tomu tak prostě je, že to jsou někde desítky, někde stovky a někde tisíce lidí, z nichž malé procento je skutečně vysoce kvalifikovaných, trochu větší procento je středně kvalifikovaných, ale to gros jsou nekvalifikovaní lidé. Já jsem byl v x takových podnicích, v jednom na Liberecku, kde pracují u pásu asi dva tisíce převážně nekvalifikovaných lidí. Na moji otázku, jaké kvalifikační předpoklady pro tyto lidi vyžadujete, zakroutili hlavou a řekli: no víte, my tady máme takové školicí středisko - což byla jedna malá místnost v rohu jinak velké fabriky. Za čtyři dny jsou zaškoleni a pak je třeba, aby to tempo vydrželi. To je realita těch úspěšných manufaktur, které tady v posledních deseti letech byly postaveny. Jinými slovy, pokud jste řekli A, chceme tady tyto továrny, je třeba říct také B, to znamená odpovědět na otázku, kdo v nich bude pracovat, a před touto realitou nestrkat hlavu do písku.

Jaký bude důsledek toho, když nebudeme na tuto situaci a na poptávku po pracovní síle reagovat? Pokud nezavedeme nějaké drastické diktátorské a autoritářské nástroje, tak trh si cestu najde. A trh si cestu najde - což už se dneska mnohdy děje, a proto tento zákon - v podobě neřízené migrace.

Urban:

[...] já bych chtěl tu debatu okolo zelených karet trochu uklidnit nebo se o to alespoň pokusit. On se o to pokusil možná Martin Říman, ale některé formulace zase trochu přilévaly olej do ohně.

Zelené karty podle mého názoru nemůžou být diskutovány ve Sněmovně způsobem, že to je buď černé, nebo bílé, to znamená ano, nebo ne. Já si myslím, že skutečně realita českého hospodářství je taková, že nedostatek kvalifikovaných i nekvalifikovaných pracovních sil je problémem číslo 1, kromě posilující koruny, kromě špatné dopravní infrastruktury, a tak bych mohl ještě pokračovat. Tedy podle mého názoru věcná debata na téma zelené karty je na místě. Hledejme řešení toho problému, a to tak, abychom se nedopouštěli na jedné straně nějakých nálepek lidí, kteří se rozhodli a chtějí u nás pracovat, na druhé straně abychom nedávali nálepky těm, kteří tady tyto lidi chtějí zaměstnávat.

Myslím, že je třeba vytvořit funkční systém, který přispěje k rozvoji české ekonomiky a bude udržovat alespoň takovou dynamiku růstu, jako tomu je dnes, a to se bez kvalifikovaných i méně kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí prostě neobejde. To je holý fakt. Tedy hledejme systém, který bude eliminovat snížení bezpečnosti, o kterém tady bude debata. Hledejme takový systém, který bude eliminovat nějaké zneužívání finančních prostředků v České republice. Hledejme systém, který bude znemožňovat nějaké čerpání zdravotních prostředků, a podobně. Já si myslím, že je to skutečně v kategorii věcné debaty, a pochopme, že to není ani vykořisťovatelský pohled nebo pohled nějaký rasistický. Já si myslím, že k tomu by Sněmovna sklouzávat nemohla. Prostě berme tu realitu jako fakt, a jestli najdeme nějaké přijatelné řešení průřezem politické scény, tak prospějeme českému hospodářství. Tím jsem si jist.

Bublan:

[...] Jenom obecně se k tomu zmíním, že bych také dal přednost modrým kartám. Ty moje pozměňovací návrhy v podstatě vytvářejí nebo snaží se vytvořit lepší právní prostředí pro cizince, které bychom sem potřebovali získat pro určité práce. Určitě bychom upřednostnili cizince, kteří mají nějakou vyšší kvalifikaci, a těm také musíme něco nabídnout. Ono to má takový kontraproduktivní účinek, pokud je

omezíme na jejich právech, tak k nám půjdou cizinci, kteří nejsou kvalifikovaní, a ti potom budou mít snahu, pokud neuspějí v té své činnosti, budou mít snahu o nelegální pobyt. Domnívám se, že když půjdeme cestou větší otevřenosti a dáme jim stejná práva, jako mají ostatní vízoví cizinci, že tím zamezíme nelegalitě, zamezíme možná i větší kriminalitě a přispějeme k tomu, aby náš pracovní trh byl obohacen o lidi, které skutečně potřebujeme.

Nečas:

[...] Drtivá většina diskuse se týkala především programu zelených karet. Dovolte mi, abych zopakoval některá fakta, která, chceme-li hodnotit tento prvek, musíme mít na zřeteli. V této zemi je momentálně volných 150 tisíc pracovních míst. Mimochodem, většina z nich je požadována pro osoby s nízkou kvalifikací. To znamená, jsou to místa, která čeští občané z různých důvodů nechtějí nebo nejsou ochotni zastávat. Druhým faktorem, který chci říci, je, že v této zemi legálně pracuje téměř čtvrt milionu zahraničních pracovníků. Bez těchto pracovníků by se kola naší ekonomiky točila rozhodně pomaleji, pokud by se vůbec nezastavila. Třetím faktorem, který chci říci, že v současném systému, podle kterého jsou zaměstnávání zahraniční pracovníci z mimounijních zemí, je obrovský prostor nejen pro šedou ekonomiku, ale také velmi často pro svévolné rozhodování, které motivuje ke korupci, a že je zde také obrovský prostor pro různé podivné zprostředkovatelské struktury, z nichž řada je možná až za úrovní organizovaného zločinu.

Návrh, který zde předkládáme, je návrhem, který zmenšuje prostor pro korupci, činí celý tento systém transparentnějším a především omezuje prostor pro šedou ekonomiku a pro působení těchto pololegálních, nebo dokonce nelegálních struktur, které parazitují na systému zprostředkovávání zaměstnávání zahraničních pracovníků z mimounijních zemí. Současně je tento návrh nejen potřebný z hlediska dalšího fungování české ekonomiky, ale je to také návrh, který je velmi vyvážený, který obsahuje celou řadu pojistek. Některé z nich byl chtěl zmínit.

Pojistka číslo jedna. Zelené karty mohou být vydávány pouze na místa, která jsou uvedena v centrální veřejně přístupné databázi volných pracovních míst určených pro zelené karty. Pouze tato místa mohou být obsazena občanem z cizí země na základě zelené karty. Jiná místa nemohou být obsazena než tato.

Pojistka číslo dvě. Zelené karty mohou být vydávány pouze občanům ze zemí, které jsou uvedeny na seznamu, který je vydáván v podobě vyhlášky Ministerstvem vnitra. Jinými slovy, je to pojistka proti všem zemím, které by představovaly bezpečnostní riziko, zdravotní riziko, politické riziko či některá další vyjmenovaná rizika. Prostě tato země nebude na tomto seznamu uvedena. Změny tohoto seznamu jsou poměrně jednoduché, cestou podzákonné normy v podobě vyhlášky. Pokud tato země není na seznamu ve vyhlášce uvedena, nemůže její občan být zařazen do programu zelené karty.

Další pojistka. Pokud zaměstnavatel nechce, aby na volném pracovním místě, které bude v evidenci na úřadu práce, pracoval cizinec neunijní země, toto volné místo nebude zařazeno do databáze pro program zelených karet.

Další pojistka, která řeší problematiku deformace trhu práce, je, že pokud na podnět příslušného úřadu práce bude zjevné, že v některém regionu nebo v některém odvětví hospodářství je deformován trh práce, např. že jsou uměle snižovány mzdy tím, že uměle jsou obsazována tato místa cizinci, tak je podle tohoto návrhu zákona v pravomoci ministra práce a sociálních věcí okamžitě tato místa vyřadit z programu zelených karet. Čili nehrozí jakýsi mzdový nebo cenový dumping ať již lokálně, regionálně nebo odvětvově uspořádaný, prostě proto, že tato místa budou vyřazena jednoduchým administrativním opatřením ministra práce a sociálních věcí z databáze pro zelené karty. Jinými slovy - nemohou být zařazena. To řeší problém, který zde zmiňovala paní zpravodajka - oni kopáči se znalostí ruštiny.

Prostě evidentní pokus o deformaci trhu práce, o etnický, národnostně či jazykově podmíněné přijetí do zaměstnání, to znamená deformaci trhu práce, znamená vyřazení z této databáze rozhodnutím ministra práce a sociálních věcí.

Je to tedy dostatečný počet pojistek, aby tento systém vyváženě a rozumně pomáhal českému průmyslu. Chtěl bych zdůraznit, že opravdu celá řada těchto významných investic by se bez zahraniční pracovní síly už v této chvíli neobešla.

Je samozřejmé, že celý program musí být doprovázen programem integrace cizinců. Je mimo vší pochybnost, že není v našem zájmu, aby v této zemi vznikala jakási

izolovaná ghetta, izolované ostrovy s vlastním systémem hodnot, s vlastními, velmi často paralelně fungujícími zákonnými systémy, pravidly apod.

Mimochodem, já jsem hluboce přesvědčen, že význam těchto zelených karet z hlediska příchodu zahraniční pracovní síly do České republiky je přeceňován.

3.čtení

Zaorálek:

Já jsem tady minule, když probíhalo druhé čtení, vystoupil a snažil jsem se upozornit na rizika, která jsou spojena v tomto návrhu. Především jsem mluvil o projektu zelených karet. Upozorňoval jsem na bezpečnostní rizika, která jsou spojena s tím projektem, a čekal jsem na rozpravu a na to, jakých se mi dostane odpovědí na ty otázky, které jsem položil. Mohu vám říci, že mě absolutně nejen neuspokojilo to, co tady proběhlo, a to, co jsem slyšel, způsob, kterým byla bagatelizována ta rizika. A hlavně bych vám chtěl dneska říci a upozornit vás, že po informacích, které jsem si opatřil také od policejních orgánů a dalších, které se zabývají, jsem dospěl k závěru, že pokud dnes schválíme tady toto opatření, tak tím vytvoříme nebezpečnou situaci, která může mít pro nás docela dramatické důsledky v budoucnosti.

Já bych chtěl upozornit na to, že v současné době Česká republika naprosto nemá pod kontrolou ten proces migrace a transferu pracovníků z některých, řekněme, zemí třetího světa do České republiky. Dokonce existují, a myslím že oprávněně, vážná podezření, že celý ten proces má silné kriminální pozadí, a já nevidím žádné návrhy ani opatření k tomu, aby se ta situace po rozjetí projektu zelených karet nějak zásadně změnila. Ten projekt má odstartovat poměrně brzy. Já mám pocit, že pan ministr nemá provedené vůbec žádné akreditace těch agentur a těch, kteří by ten proces měli zvládat. Takže já tvrdím, že stát nemá dneska ten proces pod kontrolou, a v tom návrhu, který předkládá, vůbec neukazuje, jakým způsobem by ho chtěl pod kontrolu dostat. A myslím si, že i selskému rozumu se vzpírá pochopit, jak by si představovali, že celý ten proces bude fungovat.

Podívejte se, vy oslovujete zemi, ve které je kupříkladu pět procent počítačově gramotného obyvatelstva. To znamená kdo si v nějaké takové potenciální zemi přečte tady tento váš návrh? Ti, na které se obracíme, se k tomu vlastně vůbec nedostanou. Dostanou se k tomu pouze ty mafiózní skupiny, které dneska z velké části ten proces organizují. To budou partneři pro český stát. A vy jste vůbec nenaznačili, jak tomu zabráníte.

Prostě podívejte se, je naprosto iluzorní dneska tady ve Sněmovně tvrdit, že bezpečnostní orgány České republiky, v tom stavu navíc, ve kterém dneska to je, by mohly dokázat bránit přílivu osob zapojených do organizovaného zločinu v rámci realizace tohoto projektu zelených karet, protože naše policejní zpravodajské orgány nemají dostatek informací o cizincích, kteří se do toho mohou zapojit. A navíc podle mě nebude fungovat spolupráce s bezpečnostními orgány těch zemí, o které jde, především proto, že ty země na tom nebudou mít žádný velký zájem poskytovat informace o lidech, kterých se nakonec rády zbaví. Chápete? To znamená tvrdit nám, že tady se bude nějak komunikovat, je iluzorní. A dokonce jsem si to ověřoval, a to mi říkají lidé, kteří u nás pracují, že se nedá předpokládat, že by bezpečnostní složky těch dalších zemí měly zájem nám pomoci.

Česká policie podle mě v tomto ohledu je dneska nefunkční. Vy ani nenaznačujete, jakým způsobem byste tu situaci změnili. Když to tady dnes přijmeme, tak v dlouhodobém horizontu to povede k vytváření v této zemi dalších sociálně vyloučených skupin obyvatel, k importu levné pracovní síly, který bude snižovat samozřejmě pracovní uplatnění obtížně zaměstnatelným občanům v České republice, a vznikne tady řada takových společenství s uzavřenými pravidly, kde budeme velmi těžko prosazovat jakékoliv právo. To je to, co nás čeká. Nám tady prostě vznikne vykořeněná generace potomků držitelů zelených karet, kteří získali legální pobyt na našem území, a z různých důvodů nebudou mít stejné legální pracovní možnosti či motivace jako generace před nimi a budou se samozřejmě logicky zapojovat do celé řady bezpečnostně rizikových věcí.

Já jsem prostě přesvědčen, že stát v této době nemá dostatečně zvládnuté kontrolní mechanismy proti práci načerno, a naprosto dokonce dnes rezignoval na dozor nad zprostředkovatelskými agenturami. A za tohoto stavu nelze očekávat, že realizací projektu zelených karet se neposílí současné mafiánské praktiky zprostředkovatelů

práce, naopak se tyto mafiánské praktiky posílí. To prostě tvrdím, že je cíl, ke kterému se ubíráme, pokud budeme ten návrh akceptovat. To jsem tady musel říci a podle toho hlasujte. (Potlesk z řad poslanců ČSSD.)

Pleva:

Domnívám se, že sociální demokracie - což mě osobně velmi překvapuje - udělala velký obrat a vydala se na cestu, kterou v Evropě krácejí strany Jean-Marie Le Pena, Pima Fortuyna a dalších. To je velmi překvapivé. Nicméně překvapivé není, že ten stav, který pan dr. Rath kritizoval, to jsou ty levné nadnárodní montovny, to jsou ti nelegální černí pracovníci, to je stav, který zapříčinila sociální demokracie, a bojuje teď proti tomu, když my v tom chceme udělat pořádek.

Rath:

Takže milý pane, jestli nevidíte v tomto rozdílu, že vy chcete pustit do České republiky statisíce nekvalifikovaných lidí bez jakékoliv kontroly bezpečnostních rizik, zdravotních rizik a dalších, oproti fobii, když my říkáme - ne, my chceme otevřít Českou republiku pro vzdělané kvalifikované lidi odkudkoliv. To nechcete slyšet! Protože vy si to populisticky zjednodušujete. Čili vy jste buď populist, pane kolego, anebo máte trochu problém s vaší vyšší nervovou činností.

C. Svoboda:

[...] v tom, co jsem slyšel od pana poslance Ratha, mě zarazily dvě skutečnosti. První, že sociální demokracie chce selekci jenom pro privilegované. My vítáme na pracovním místě v České republice pouze vzdělané, schopné, ty nejlepší, což mě překvapuje u sociální demokracie, která by měla myslet na to, aby Česká republika byla případně otevřena všem, i těm, kteří nejsou privilegovaní v tom, co dokáží. To je první moment, který mě zarazí.

Druhý. Mě zarazí, že vždycky jsme volali, voláme po volném pracovním trhu. Možná, že poznámky, které řekl pan poslanec Rath, zaznívaly v jiných parlamentech, když my jsme žádali o uvolnění pracovního trhu v jiných zemích Evropské unie. A nás to uráželo. Jak to, že o našich lidech, byť i o těch, kteří jsou méně kvalifikovaní, se mluví tak, že ohrožují nějaký pracovní trh v jiné zemi? Uráželo nás to. Co si o nás

myslí po tomto projevu jiné země, když říkáme občanům jiných národností a jiných zemí, že jsou pro nás hrozbou? Nejsou pro nás hrozbou. My jsme přece pro otevřené hranice, jsme pro otevřený pracovní trh. Potom to, co bylo řečeno, není pravda, protože platí pravidla pro zaměstnávání pro všechny. Existují pravidla o minimálních mzdách, existují pravidla o rovných podmínkách zaměstnávání. Prosím vás, neříkejme, alespoň tady, že tato pravidla neplatí pro všechny. Jestli se aplikují, nebo neaplikují, to je jiná stránka věci. Je možné, že i naši občané jsou v nerovných podmínkách, protože se v některých firmách u některých zaměstnavatelů nedodržují pravidla. Ale neříkejme to jako obecnou ochranu České republiky proti těm, kteří přicházejí z jiných zemí.

Migrace je problém. Je to vážný problém, včetně migrace nelegální. Víme, že Evropská unie chce, aby migrace byla selektivní, ale zároveň jsme v schengenském prostoru, takže se máme podívat na tento problém pozitivně. Ti, kteří zvládli migraci, jako je Irsko, ji zvládli právě pomocí instrumentu, jako jsou zelené karty. Totiž že nedovolili vytvořit ghetta, nedovolili, aby tento proces byl ovládán mafiemi, ale cílenou politikou státu vedli k tomu, že se postupně migranti rozptýlili po celé zemi. Zelené karty jsou nástrojem k tomuto procesu.

Jaká je alternativa? Doufám, že snad sociální demokracie nemyslí vážně, že alternativou je zavřít hranice a zakázat komukoli, aby vstoupil na území České republiky. To je iluze, takto se chovat nemůžeme. Já jen prosím, abychom tyto xenofobní nálady nešířili. Možná, že před volbami to zabírá, ale poctivé to není

Rath:

Nechápu, proč se pan ministr Svoboda tomu diví. Protože v argumentaci přece tady zaznělo jasně: My hájíme přece podstatnou část našich voličů, kteří díky tomu přijdou o práci. My přece hájíme podstatnou část našich voličů odborářů, kteří mají pocit, že tímto zákonem budou vydírání k mzdovému dumpingu. My přece hájíme podstatnou část svých voličů, když chceme, aby tento vládní návrh měl i ochranu zdravotních rizik a bezpečnostních rizik. Jestli vy si myslíte, že vašim voličům je to jedno, že ti na tom jen vydělají, že ti tu práci neztratí, že ti nepřijdou o ochranu odborů, že ti nebudou vystaveni zdravotnímu riziku, pak budiž. Ale prosím vás, přece my se snažíme chránit i ty chudáky, které - jak jsem říkal - ti novodobí lovci otroků načapají na plané sliby, na to, jak se budou mít dobře, aby oni sami na tom

vydělali - myslím ti lovci otroků. Vám jsou všechny tyto skupiny totiž jedno. Vám jde jen o to, abyste vyhověli pár jednotlivcům, kteří na tom velmi vydělají. Řekněte to tady na rovinu! Řekněte prostě, že zase vám jde jen o to, aby někdo si na tom, pár desítek nebo stovek lidí, možná tisíců, pořádně namastil kapsu, ale zaplatí to občané celé České republiky. To je podstata vašeho návrhu.

Zaorálek:

Ten komplexní problém tady vůbec není diskutován tak, jak ve skutečnosti stojí. Ti, kdo za to budou odpovědní, ti, kteří to budou dělat, do této debaty vůbec nevstoupili, ty konzulární úřady, které to budou řešit a které už dnes vědí, že nejsou schopny to řešit. Proto se do toho také pouštím, protože mám od nich informace. Říkají mi: "To je věc, kterou absolutně nejsme schopni zvládnout. My tušíme rozměry organizovaného zločinu, který za tím dnes je, a to, co na nás použijete, to je absolutně nezvládnutelné." Říkám to na základě debat, které mám s lidmi z těch míst, o která se jedná. Říkají mi: "Tohle je nad naše síly. Nám to padne na hlavu. Ministerstvo práce za to nakonec ani neponese odpovědnost, a my si s tím už dneska dopředu nevíme rady."

Takže podívejte se, klidně to můžete schválit, ale nenamlouvejte nám, že jsme nějakí xenofobové a Jean-Marie Le Penové, když jenom říkáme, že do této země pustíme lavinu lidí, kteří budou řízeni, organizováni mafiemi, organizovaným zločinem, který tady už v té oblasti řádí dneska. Jak je to možné, že v jisté zemi, z které tady dneska přicházejí, mají evidenci, že tady je 400 tisíc zaměstnanců, a naše vlastní orgány říkají, že je jich pouze 200 tisíc? Už dneska jsou tady obrovské nesrovnalosti v těch údajích. To znamená už dnes by stálo za to si mapovat, jak ta situace stojí.

Ta debata se samozřejmě jako vždycky moc nedostala k jádru věci, ale já jsem v to nakonec ani nedoufal, jenom vás upozorňuji, že když odmyslíme od jakékoliv politické ideologie a nálepkování se, tak tady skutečně vzniká problém. A já jsem přesvědčen, jak jsem se tím zabýval, že nemáme schopnost ho řešit. Prostě nedovedu si představit, co s tím dále bude, než to, že tady bude vzrůstat počet těch nekontrolovaných lidí, které nejsme schopni, o kterých málo víme, nebudeme vědět a ten organizovaný zločin to prostě podpoří. To jsou fakta! Proti tomu ještě neřekli žádné argumenty!

Nečas:

[...] celá debata točí pouze, a to z jasných předvolebních důvodů, kolem programu zelených karet.

Řekněme si, dámy a pánové, některá základní fakta jak z oblasti makroekonomické, tak mikroekonomické.

V oblasti makroekonomické mimo vši pochybnost je zjevné, že Česká republika zahraniční pracovní sílu potřebuje. Pokud se podíváme na růst hrubého domácího produktu, ten je tvořen čtyřmi základními faktory. Je tvořen produktivitou práce, produktivitou kapitálu, je tvořen nárůstem zaměstnanosti a čistých fixních aktiv. Mimochodem, v loňském roce, kdy růst HDP dosahoval zhruba 6,5 %, tak minimálně jeden celý procentní bod z tohoto růstu byl způsoben nárůstem zaměstnanosti. Čili nárůst zaměstnanosti je jednoznačně pozitivní faktor zvyšování počtu zaměstnaných lidí, má výrazný makroekonomický vliv a pozitivní vliv nejenom z hlediska odvádění daní od většího počtu daňových poplatníků zdravotního a sociálního pojištění, ale na růst hrubého domácího produktu. V České republice je momentálně v pracovním trhu zařazeno zhruba 5 milionů osob, někde okolo 4,1 milionu jsou zaměstnanci, 900 tisíc jsou osoby samostatně výdělečně činné. My, dámy a pánové, pomalu narážíme na strop disponibilní pracovní síly, která tvoří někde okolo 5 milionů 80 tisíc, 5 milionů 100 tisíc s tím, že během jenom loňského roku byl nárůst zaměstnanosti o více než 100 tisíc osob. Jinými slovy, když to řeknu velmi zjednodušeně, růst zaměstnanosti má velmi limitované rezervy. Já jsem řekl, že v těch vnitřních zdrojích máme tři základní oblasti. To jsou nezaměstnaní, to jsou rodiče malých dětí, zpravidla maminky a starší pracovníci, kde musíme činit a činíme opatření k jejich větší integraci na trh práce, na druhé straně je tady zjevné, že tyto vnitřní zdroje zcela zjevně nebudou stačit. Nebudou stačit poptávce na trhu práce, a chceme-li zvyšovat HDP, musíme zvyšovat i zaměstnanost.

Tolik z makroekonomického hlediska, kdy znovu chci zdůraznit, že z hlediska růstu HDP patří zaměstnanost mezi čtyři základní komponenty tohoto růstu.

Co se týče mikroekonomického a konkrétních faktů, dámy a pánové, v této zemi již nyní je legálně zaměstnáno zhruba čtvrt milionu zahraničních pracovníků. Samozřejmě nejvíce z nich je z členských zemí Evropské unie. Na druhé straně ale

máme při 300tisícové nezaměstnanosti 150 tisíc volných pracovních míst. Mezi těmito 150 tisíci volných pracovních míst je prakticky většina poptávána pro pracovní sílu s nízkou nebo minimální, nebo dokonce žádnou kvalifikací. Minimálně polovina. A to za situace, kdy mezi 300 tisíci českými nezaměstnanými je zhruba 100 tisíc z nich, kteří mají pouze základní vzdělání, a dokonce ti, kteří mají pouze základní vzdělání, nebo jsou úplně bez vzdělání či mají pouze střední odborné vzdělání bez maturity, čili vyučení, ti tvoří dokonce 70 % všech českých nezaměstnaných. Přesto tady máme 150 tisíc volných pracovních míst, z nichž většina je pro osoby s nízkou kvalifikací.

Ano, ty mikroekonomické příčiny jsou dány z hlediska struktury průmyslu, který tady je. Jsou dány mimo jiné z hlediska struktury toho, že jsme zemí, kde dokonce v loňském roce paradoxně narostl podíl průmyslu na HDP, což je proces, který na začátku 21. století - můžeme vést diskuse, zda je vůbec zdravý, a který přímo poptává tuto pracovní sílu, která je tady nezbytná.

Jaký je také současný stav z hlediska zaměstnávání zahraničních pracovníků. Já jsem tady řekl, že je jich tady zhruba čtvrt milionu legálně. Chci zdůraznit, že nejvíce z nich jsou občané členských zemí Evropské unie. Odhadovat, kolik z nich je tady nelegálně, je velmi komplikované, ale v tom maximálním odhadu se budeme pohybovat někde okolo 100, 200 tisíc osob, které jsou tady zaměstnány ze zahraničí nelegálně. Je ale skutečností, že ten stávající stav je takový, že na poptávce po zahraniční pracovní síle, kterou jsem tady na jasných číslech demonstroval, parazitují obrovským způsobem byrokratické struktury, parazitují různé zprostředkující a agenturní struktury a parazitují také struktury, které jsou za hranicí legality, za hranicí zákonů. Každý, kdo se touto věcí zabývá detailně, ví, jak zásadní vliv na příchod zahraniční pracovní síly z nečlenských zemí Evropské unie mají tyto pololegální nebo naopak nelegální zprostředkovací, někdy až mafiánské struktury. To je stávající stav.

Vláda navrhuje tento stav omezit. Navrhuje ho omezit tím, že ten systém obsahuje méně povolení, méně byrokratických procedur, menší vliv pro volní rozhodování úředníků, jinými slovy, menší prostor pro korupci. Za druhé vláda tímto opatřením navrhuje transparentní systém, kdy si každý může ověřit, zda zelená karta je dáována na místo, které je dáováno podle pravidel. Já bych to řekl dokonce velmi zjednodušeně

a s jistou nadsázkou: Pokud bude tento návrh odmítnut, nikdo mu tak nezatleská, tomuto odmítnutí, jako jsou různé, především zahraniční zprostředkovatelské struktury, a troufám si říct gangy. Jinými slovy, řeknu to teď úplně natvrdo: Nikdo nezatleská zamítnutí tohoto návrhu tak jak ukrajinské a vietnamské mafie, protože právě tento návrh, jak je napsán, jim obrovským způsobem zužuje prostor pro jejich činnost.

Tento návrh obsahuje celou řadu konkrétních pojistek, které naprosto vyvracejí výroky, které tady přednášel pan Zaorálek a pan Rath. Tito pánové zcela zjevně tento návrh nečetli, nebo se pohybují na úrovni publicistických textů, které byly uveřejňovány v době, kdy tento materiál byl analyzován, vytvářen někdy před rokem. Protože tento materiál byl zpracován na základě velmi podrobných analýz, které zpracovávalo Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zahraničí, Ministerstvo vnitra a především Ministerstvo průmyslu a obchodu. Teprve na základě těchto analýz a mimo jiné i zkušeností z podobných programů ze zemí na západ od nás jsme přikročili ke konkrétnímu návrhu, ke konkrétním paragrafům a ke konkrétním postupům.

Já chci jednoznačně zdůraznit, že těchto sedm základních pojistek, které teď vyjmenuji, naprosto vyvrací demagogické výkřiky, které tady zazněly od těch kolegů, kteří zcela zjevně tento návrh nečetli.

Pojistka číslo jedna. Zelená karta může být udělena pouze na pracovní místo, které není obsazeno po více než 30 dní občanem ČR, respektive občanem EU, plus samozřejmě místa pro tzv. klíčový personál, ale to povoluje Ministerstvo průmyslu a obchodu. Čili žádné jiné místo nemůže být obsazeno zahraničním pracovníkem než místo, které nechce český občan, místo, které je prázdné, na kterém nikdo nechce pracovat.

Pojistka číslo dvě. Občané, kteří budou přicházet na zelené karty, mohou přicházet pouze ze zemí, které jsou uvedeny na seznamu, který je vydáván v podobě podzákonné normy, vyhlášky, Ministerstvem vnitra. Jinými slovy, občan země, která není uvedena v této vyhlášce, zelenou kartu nedostane, nemá na ni prostě nárok vůbec se k ní dostat! Na tomto seznamu nebudou uvedeny země, které na základě analýz našich bezpečnostních struktur Ministerstva vnitra a zpravodajských služeb

představují potenciální bezpečnostní riziko, resp. příchod jejich občanů do naší země představuje potenciální riziko. Na seznamu těchto zemí nebude a nesmí být uvedena země, příchod jejíž občanů by způsobil např. zdravotní riziko. Takže pouze občané zemí uvedených na tomto seznamu mohou být zařazeni do programu zelených karet!

Pojistka číslo tři, a právě dokument toho, že jsem řekl, že tento systém učiníme více transparentním. Místa přístupná potenciálně pro zelené karty budou uveřejněna na veřejně přístupném registru. Pokud pracovní místo nebude v tomto veřejně přístupném a kontrolovatelném registru, zelená karta nesmí být udělena a zahraniční pracovník na takovém místě nesmí a nemůže pracovat.

Pojistka číslo čtyři. Samozřejmě, že zaměstnavatel může vyjádřit názor, že toto volné místo, které on má, nemá obsadit zahraniční pracovník na základě programu zelených karet. V tom případě bude tato pozice, tato konkrétní pracovní tabulka z tohoto registru volných pracovních míst pro zahraniční pracovníky vyřazena. To je pojistka číslo čtyři.

Pojistka číslo pět. Zelenou kartu bude vydávat Ministerstvo vnitra. Ministerstvo vnitra, které v první řadě bude brát v potaz bezpečnostní parametry celého systému, a ten, kdo by i jenom potenciálně bude představovat bezpečnostní riziko, od Ministerstva vnitra zelenou kartu nedostane.

Pojistka číslo šest. Ministr práce a sociálních věcí má na základě této normy právo vyřadit místa z registru přístupného pro zelené karty v případě, že hrozí místní, regionální anebo odvětvové deformace trhu práce. Jinými slovy, jsou naprosto neopodstatněné a nesmyslné obavy, které říkají, že někdo bude vyhazovat české dělníky, aby na jejich místa nabral dělníky zahraniční, že někdo bude vyvolávat nějaký cenový dumping a bude se hrozit někomu: vy, když nebudete chtít pracovat místo za 1200 dolarů za 1000 dolarů, tak my nabereme cizince za 600 dolarů. Mimochodem ten, kdo tady mluví o platu 1200 dolarů, tak ví, že to je plat spíše kvalifikovaného dělníka, a mě by zajímalo, kde na světě při tom hladu po kvalifikované pracovní síle sežene stejně kvalifikovanou pracovní sílu za 600 dolarů, ale to ponechám k úvaze. Čili bude možno, a úřady práce budou monitorovat trh práce, vyřadit v případě, že dochází k těmto deformacím, tato místa z registru pro zelené karty, a tím pádem tato místa nebudou moci být obsazena zahraničním

pracovníkem ve chvíli, kdy se tyto např. dumpingové praktiky objeví. Čili je vyloučeno, aby na to dopláceli čeští pracovníci.

A koneckonců sedmá pojistka, kterou obsahuje tento návrh a která je jednoznačným zlepšením proti stávajícímu stavu, je, že jsou tady stanoveny lhůty, jasné parametry, je zúžen prostor pro byrokratické rozhodování a jsou tady prostě zmenšeny počty různých povolení, která jsou nezbytná k získání zahraniční pracovní síly dnes a která právě vytvářejí onen obrovský prostor pro různé šedé a mafiánské struktury, které v této věci operují.

Já bych chtěl vedle těchto věcí také jednoznačně říci, že proti stávajícímu stavu v oblasti agenturního zaměstnávání, který jsme převzali od předcházejících vlád, tento návrh zákona o zaměstnanosti představuje jednoznačné zpřísnění! Jednoznačné zpřísnění spočívající mj. i v tom, že agentury práce jsou vyřazeny z procesu udělování zelených karet, jinými slovy, nemohou na tato místa být zelené karty přidělovány.

A nyní ještě jednou k oněm obavám z asijských a afrických hord, jak to tady bylo formulováno. Právě proto, že tento zákon jednoznačně říká, že zelená karta může být udělena pouze na pracovní místo, které je neobsazeno českým nebo unijním pracovníkem, případně plus místa pro klíčový personál, tak všechna ta čísla, která tady zaznívala - milion, 750 tisíc osob - jsou prostě nesmyslná, absolutně nesmyslná! Jestliže v této zemi momentálně existuje 150 tisíc pracovních míst, ať mně někdo gramotný a s elementární znalostí matematiky vysvětlí, jak se ze 150 tisíc volných pracovních míst stane 750 tisíc nebo jeden milion! Bylo by to krásné, kdybychom měli takovou konjunkturu, že se nám bude nedostávat 750 tisíc pracovníků nebo jednoho milionu pracovníků. Bylo by to krásné, ale bohužel je to nereálné. Jinými slovy, tato čísla jsou naprosto nesmyslná, jsou nesmyslná vzhledem k ustanovením tohoto zákona a jsou nesmyslná také vzhledem k situaci na evropském trhu práce. Dámy a pánové, kdo si myslí, že ČR je nějak superatraktivní pro zahraniční pracovní sílu, tak se velmi, velmi plete. Není tomu tak, jsme vystaveni tvrdé konkurenci, jsme vystaveni tvrdé konkurenci nejenom zemí na západ od nás, ale i zemí ze střední a východní Evropy, takže představovat si nějaký obrovský počet těchto zahraničních pracovníků je mimo vši pochybnost. Já jsem, dámy a pánové, hluboce přesvědčen o tom, že pokud se v následujících pěti letech - pěti letech, dámy a pánové - podaří na

trh práce v ČR na základě programu zelených karet dostat během pěti let 50 tisíc osob, tak to budu považovat za úspěch. Za úspěch! Protože, jak jsem již řekl, poptávka po pracovní síle je všude kolem nás a představa, že ČR představuje něco zvlášť atraktivního, tak je iluzorní, a také proto, že jsem jednoznačně řekl, že vláda hodlá respektovat a vzít v potaz veškeré úvahy v oblasti bezpečnostní, zdravotní, kulturní apod.

Vedle toho považuji za nutné zdůraznit ještě následující věci. Za prvé, my tady umožňujeme příchod zahraniční pracovní síly, nikoliv příchod příjemců sociálních dávek. To bych chtěl velmi zdůraznit! Právě tento rozdíl, který není pouze verbální, ale je faktický, způsobil ony obrovské problémy v řadě západoevropských zemí, které tady byly zmiňovány. Právě proto, že oni umožňovali volný příchod osob, které si žádaly o sociální dávky, přitáhly s sebou i své rodinné příslušníky. To tam právě způsobilo ony problémy. Tento systém je nastaven nesmírně přísně: Přejde-li držitel zelené karty o zaměstnání, má dva měsíce na to - a chci zdůraznit, bez sociálních dávek, bez podpory v nezaměstnanosti a bez ostatních sociálních dávek - aby si našel nové místo, které je přístupné pro zelené karty. Pokud ho nenajde, nenastoupí na toto místo, ztratí povolení k pobytu a musí opustit území ČR. Čili jednoznačně proti stávajícímu stavu to znamená zpřísnění a my jsme se jednoznačně, musím říci, i na základě hlubokých analýz poučili ze situace, která vznikla v některých západoevropských zemích. Proto sem nebudou tito lidé migrovat za sociálními dávkami, protože mnoho těchto lidí, kteří jsou dneska v západní Evropě spatřováni jako problém, tam, dámy a pánové, nešlo za prací! Šlo tam za vyšším sociálním standardem, zprostředkovaným štědrým sociálním systémem.

Já to chci znovu zdůraznit, znovu zopakovat. Vláda České republiky velmi pozorně analyzovala zahraniční zkušenosti a naprosto jednoznačně tyto negativní zkušenosti promítla do tohoto návrhu.

Místopředsedkyně PSP Miroslava Němcová: To bylo závěrečné slovo pana ministra. Zeptám se na závěrečné slovo paní zpravodajky. Prosím, máte slovo, paní kolegyně.

Místopředsedkyně PSP Miroslava Němcová: jsme před závěrečným hlasováním. A je to závěrečné hlasování o návrhu zákona jako o celku.

Přednesu návrh usnesení: "Poslanecká sněmovna vyslovuje souhlas s vládním návrhem zákona, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, podle sněmovního tisku 486."

O tomto návrhu usnesení nyní budeme hlasovat. Zahajuji hlasování pořadové číslo 49 a táži se, kdo je pro návrh usnesení. Kdo je proti?

Hlasování pořadové číslo 49. Počet přítomných 187, kворum 94. Pro 95, proti 90. Konstatuji, že s návrhem zákona byl vysloven souhlas.

Rozhovor s Janem Schrothem z IOM Praha

Na začátku našeho rozhovoru, jsem se s panem Schrothem bavila o Zelených kartách obecně. To co Zelené karty jsou, jsem popsala v úvodních kapitolách této práce a tato část rozhovoru zde z tohoto důvodu uvádět nebudu. Proto jsem při diskuzi soustředila na zajímavější témata, která by mi pomohla rozkrýt alespoň část mých domněnek.

1. Já: Proč z původních dvou kategorií cizinců, pro které byly Zelené karty určeny, najednou vznikly kategorie tři. Kdy tou třetí kategorií je nekvalifikovaný personál?

Schroth: Na začátku byla dobrá myšlenka, v ČR byli potřeba doktoři, manažeři a podobné pozice. A firmy narážely na zdlouhavé procedury při přijímání cizinců. Tento stav byl kritizován Hospodářskou komorou, Czech Investem, oni sami říkali, že je třeba s tím něco dělat. Ale místo toho, aby se tedy vylepšil stávající stav, zkrácením lhůt pro vydávání ví ze 120 dnů na 40dnů, posílení konzulátů, aby šlo rychleji zpracovávat žádosti, či zavést elektronickou komunikaci mezi konzulátem a cizineckou policií. Tak místo těchto kroků začali zpracovávat projekt Zelených karet. Nastudovali si, jak tyto programy fungují v zahraničí.

Nevím tedy, jestli to dělí z praktických důvodů, kdy zřejmě narazili na legislativní změny tohoto stávajícího systému. Tak si zřejmě řekli, tak přijdeme s něčím jiným, čím se budeme prezentovat.

V roce 2007 ministr Říman sliboval věci, které v návrhu stejně nejsou, např. je přece nesmysl, aby si člověk si hledal práci ze zahraničí, ale je potřeba, aby člověk přijel, zkontaktoval se se zaměstnavatelem a už tady zůstal. To on sliboval. Nic takového tam ale není. Ministerstvo vnitra to ale zřejmě z bezpečnostních důvodů nepřipustilo.

2. Já: Jaké konkrétně bezpečnostní důvody máte na mysli?

Schroth: Z důvodů, bezpečnostního rizika. Lidé by si tu práci nenašli a nikdy by odtud neodjeli a zůstali by tu nelegálně. Ale IOM si myslí, že u lidí s vyšší kvalifikací tohle riziko nehrozí. Maximálně na počátku, ale cizinci by stejně zjistili, že tady když se neuživí tak ta nelegalita je pro ně velké riziko a odjeli by.

3. Já: Ale vraťme se k té genezy Zelených karet.

Schroth: Myslím si, že na začátku to opravdu bylo myšleno na ty kvalifikované pracovníky. Ale v době toho hospodářského boomu, kdy byli potřeba desítky tisíc lidí do montoven a Ukrajinci byli moc drahý a Slováci byli moc drahý a Poláci byli

moc drahý, tak potřebovali ještě Mongolce. Nevím tedy, jestli to přišlo z Hospodářské komory, či od nějakých lobbistů, od podniků typu Foxconn, Panasonic, je tu také velká lobby agentur práce. Nebo možná samo MPO tu kategorii samo tam dalo.

4. Já. Takže zřejmě existovalo několik verzí tohoto projektu.

Schroth: Já mám 4 varianty Zelených karet a pokaždé se tam objevily radikální změny. Na začátku to vypadalo opravdu zajímavě. Byla tam třeba možnost, kdy ve chvíli, kdy cizinec ztratí práci a bude si hledat novou, bude mít nárok na podporu v nezaměstnanosti. Což je zcela logický, když odvádí odvody na politiku zaměstnanosti. Najednou to ale vypadlo. Také se tam objevilo, že by se cizincům při jejich odchodu vraceli daně a sociální pojištění, také to vypadlo. Takže najednou z projektu, který vypadal docela rozumně, byl zajímavý pro ty vysoce kvalifikovaný, kdy by měli veškerý benefity atd., tak se stal projekt na dovoz levné pracovní síly, která nebude mít žádná práva.

5. Já: Takže vše co projekt obsahuje je špatné?

Schroth: Zůstali tam věci rozumní. Člověk s dobrým vzděláním, který je schopný si kontaktovat přímo zaměstnavatele a je schopen zajistit si svoje práva, má výhodu v tom, že najednou má místo dvou papírů jen jeden (pracovní a pobytové povolení dohromady). Povolení může být i na dva roky, má nárok po roce na ochrannou lhůtu... Určitý výhody to má. Ale to zásadní čím ministr Říman operoval, byla ta rychlost vyřízení, za dva měsíce by mohl cizinec pracovat.

6. Já: Ano o tom jsem četla.

Schroth: Oni do zákona nedali lhůtu, do kdy má být Zelená karta vydaná, na vízum máte 120, či 90 dnů. Nikdo nemá nárok na to tu Zelenou kartu dostat ani za rok. Navíc u Zelené karty jakmile dostanete zamítavý stanovisko, máte smůlu a nevíte vůbec nic.

7. Já. Myslíte si, že krize měla vliv na fungování Zelených karet,

Schroth: Určitě měla krize velký vliv. Cizinci by sem přijeli, ale protože není práce tak ty slibované desítky tisíc cizinců tu jaksi nejsou. V zákoně se potom objevilo, že budou provázány s Pilotním projektem, což je správný. Kdyby nenastala krize, a nějak se ty ZK ještě upravily, rozšířil by se seznam zemí, otevřel by se trh i pro ty živnostníky. Pokud by cizinci s vysokoškolským vzděláním či střední školou za měsíc za dva dostali tu ZK a po roce a půl by si mohli zažádat trvalý pobyt, tak si myslím, že by se Česká republika stala mnohem víc atraktivní pro tyhle lidi. Každý vidí, že sem ty cizinci přicházejí, ale bohužel to nejsou ty praví, zase budou odcházet, jsou tu jen na chvíli. My bychom potřebovali, aby tady zůstali, tak by ČR mohla konkurovat i těm státům, kterým jinak konkurovat nemůže, hladinou mezd a i jak se k nim tady chováme.

8. Já: Ještě bych se Vás chtěla zeptat, nejdříve Zelené karty spadaly pod MPO, ale nakonec skončily úplně někde jinde...

Schroth: Ano, MPO napsalo ten materiál, komunikovalo s MV, MPSV, vyjadřovalo se k tomu, MZ, MŽP – celé legislativní kolečko proběhlo. Bylo to dělané hrozně na rychlo, místo jednoho roku to trvalo dva a půl roku. Kdyby se to schválilo ještě před krizí, mohlo se to vyzkoušet a nějakým způsobem inovovat. Já říkám, že tohle je jen nový druh zbytečného víza., není tam nic navíc. Ty plusy co tam jsou, jsou limitovaný téma vyjímka.

9. Já: Dobře, ale co se tedy potom stalo...

Schroth: No, ze standardních hledisek není MPO odpovědný za migraci, tak to předalo MV a to jej přepustilo MPSV, které je zodpovědný za pracovní trh. My si ale myslíme, že to bylo i z jiných důvodů. MPO zřejmě vidělo, jak se jim to vymyká, že to nebude fungovat a chtělo se toho zbavit. Předalo to na MV, které to původně chtělo, to velice rychle předalo MPSV. Bohužel tady na tom ministerstvu je migrace jako pátý kolo u vozu a nevěděl, vůbec do čeho se pouští. Dnes by toho asi lítoval. Jeho následovníci musí řešit, že to není funkční.

10. Já: Tak a teď mi teda řekněte, proč se ten projekt schválil, když všichni věděli jak je to špatné

Schroth: Stát funguje jako strašný „moloch“, hroznou setrvačností. To nejde jen tak říct, tohle vypustíme. Navíc by se to v Parlamentu zase složitě prosazovalo, že se to bude vypouštět. Co je určitě zajímavý je to , že ministr Nečas svolal sněmovní schůzi v době prázdnin, v srpnu. Muselo tam být tedy strašně velký lobby (zaměstnavatelé, bussines, velký podniky Foxconn...), aby to začalo fungovat, potřebovali levnou pracovní sílu k pásům. Ale protože MV a MPSV spolu nekomunikovaly, každý si tam přidával to svoje. Nevěděly, jaký tam jsou rizika a mezery, tak i přesto, že se něco částečně dozvěděli od nás, tak už nebylo možné to zastavit...Takže ve finále se dohodli, že radši schválí špatný zákon a budou ho vylepšovat, než aby to nezačalo fungovat vůbec.

11. Já: Takže pro ně je lepší schválit špatný zákon a poté ho novelizovat, než ho neschválit a vymyslet nový lepší?

Schroth: Bohužel, takhle to funguje. A já tvrdím, že zaplat' pánbůh, není migrace hlavním politickým tématem, protože ve chvíli, kdy se jím stane, tak to bude ještě horší než teď. Jediný co z toho politici dokážou vytřískat, je politický potenciál a lidi budou víc xenofobní, než migraci naklonění. Voliče to nezajímá, tak o tom radši mluvit nebudeme.

12. Já: Bohužel tak to ale je.

Schroth: Před šesti lety, kdy jsem nastoupil do IOMu, se zdálo, že Česká republika jde tím správným směrem a bude mít svou progresivní řízenou migrační politiku, se to moc nepovedlo. Sunou ten problém před sebou a hasit začnou, až přijde požár. Každého jen zajímá politický potenciál, ale už se nestarají o to, jak bude Česká republika vypadat za 20 let.